

Een legitieme organisatievorm van full-contact vechtsport in de volgende fase

Masterscriptie Sportbeleid & Sportmanagement

J.G. Huijsse (6898955)

Begeleider: M. Dortants

Universiteit Utrecht

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie voor de opleiding Sportbeleid & Sportmanagement. Hoewel het schrijven en afronden van deze scriptie lang heeft geduurd, heb ik tijdens dit proces ontzettend veel geleerd. Niet alleen over de organisatie van (full-contact vechtsport), maar ook over de denkwijze van stakeholders in de sport en de rol die legitimiteit hierin speelt. Misschien nog wel belangrijker is dat ik heb geleerd hoe essentieel het is om door te zetten, ongeacht de obstakels die tijdens dit proces op mijn pad zijn gekomen. Van de COVID-19 lockdowns en de sluiting van universiteiten tot mijn dubbelrol als onderzoeker en stagiair en later medewerker van de VA; het zijn geen onverslaanbare tegenstanders gebleken.

Graag wil ik mijn scriptiebegeleider (Marianne Dortants) bedanken. Zij heeft mij gedurende een periode van anderhalf jaar geadviseerd en ondersteund in dit proces. Zij heeft mij laten zien hoe ik uit mijn rol als professional in de vechtsport kan treden bij het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. Dit had zijn uitdagingen, omdat ik onderzoek heb gedaan naar het veld waar ik mij als professional (eerst als stagiair en inmiddels als projectmedewerker) in begeef. Ook haar kennis van de full-contact vechtsporten en de stakeholders die hierin actief zijn, heeft mij vaak geholpen in alle fasen van het onderzoek. Hierdoor voelde het soms echt alsof zij in mijn hoek stond tijdens het 'gevecht' met deze scriptie.

Ook de Vechtsportautoriteit en met name directeur Farid Gamei wil ik in dit voorwoord graag bedanken. De stageplek en alle kennis die ik tijdens deze periode heb opgedaan, is van cruciaal belang geweest voor mijn academische en professionele loopbaan. Ook mijn collega's en de bestuursleden van de Vechtsportautoriteit wil ik hiervoor graag bedanken.

Het was uiteraard niet mogelijk geweest om deze scriptie te schrijven zonder de medewerking van de respondenten. Daarom wil ik graag alle geïnterviewde stakeholders bedanken. De informatie die zij met mij hebben gedeeld was niet altijd makkelijk te bespreken, maar cruciaal voor de uitvoering van het onderzoek.

Tot slot wil ik mijn familie bedanken. Mijn ouders voor hun ondersteuning, maar in het bijzonder mijn zus, die altijd voor mij klaar heeft gestaan tijdens dit proces. Van inhoudelijke feedback op de scriptie zelf tot het bieden van een studieplek toen alle mogelijke studieplekken gesloten waren (vanwege de lockdowns), het was voor haar nooit te veel gevraagd.

Inhoud

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Totstandkoming VA	7
1.2 Kerntaken VA.....	8
1.3 Context sector	9
1.4 Werkwijze VA.....	10
1.5 Financiering VA.....	10
2. Probleem- en vraagstelling	12
2.1 Probleemstelling.....	12
2.2 Doelstelling	12
2.3 Vraagstelling	12
2.4 Leeswijzer	13
2.5 Wetenschappelijke relevantie	13
2.6 Maatschappelijke relevantie	14
3. Theoretisch kader	15
3.1 Algemene organisatie van sport in Nederland.....	15
3.1.1 Traditioneel: het verenigingsmodel met sportbond	15
3.1.2 Commercieel: de brancheorganisatie	17
3.1.3.Toezichthouders	18
3.2 Legitimiteit.....	21
3.2.1 Definitie	21
3.2.2 Interne en externe legitimiteit	22
3.2.3 Uitdagingen voor legitimiteit.....	23
3.3 Samenvatting.....	23
4. Methodologie	25
4.1 Onderzoeksdesign	25
4.2 Dataverzameling.....	25
4.3 Onderzoeksgroep	26
4.4 Dubbelrol als onderzoeker	27
4.5 Datacollectie	27
4.6 Kwaliteitscriteria.....	28
5. Resultaten	30
5.1 Interne legitimiteit: Interne stakeholders over toezichthoudende taken VA	30

5.1.1 Fightpassport.....	31
5.1.2 Auditteam: Controle op evenementen	31
5.1.3 Commissies: voeding voor uitvoering kerntaken	33
5.2 Externe legitimiteit: Externe stakeholders over adviserende en toezichhoudende taken VA	35
5.2.1 Adviesrol richting gemeenten: Openbare orde.....	35
5.2.2 Adviesrol richting gemeenten: Veiligheid	36
5.2.3 Adviesrol richting gemeenten: Onbereikbaarheid en onduidelijkheden	37
5.2.4 Externe stakeholders: VA in het Nederlandse sportlandschap	38
5.2.5 VA en het Ministerie van VWS: De opdrachtgever	39
5.3 Regulering full-contact vechtsport: De volgende fase	40
5.3.1 Behoud van de status quo	41
5.3.2 Transitie naar een bondsstructuur	42
5.3.3 Oprichting brancheorganisatie.....	46
5.4 Samenvatting.....	48
6. Analyse	49
6.1 Krachten en zwakten van onafhankelijk toezicht.....	49
6.2 De volgende fase: Voorkeuren en valkuilen.....	51
7. Conclusie en discussie.....	55
8. Aanbevelingen	58
9. Literatuurlijst.....	59
10. Bijlagen.....	68
Bijlage 1: Korte geschiedenis van full-contact vechtsport in Nederland.....	68
Bijlage 2: Organisatie VA	71
Bijlage 3: Overzicht takenpakket sportbond, full-contact vechtsportbond en VA.....	72
Bijlage 4: Topicijst	75
Bijlage 5: Interviewvragen	76
Bijlage 6: Overzicht respondenten	78
Bijlage 7: Codeboom.....	79

Samenvatting

Sinds full-contact vechtsport in Nederland is geïntroduceerd, is deze tak van sport geteisterd door misstanden. Van sportscholen waar jonge kinderen vol op elkaars hoofd slaan en trappen tot schietpartijen op gala's en evenementen. Ondanks deze misstanden zijn kickboksen, Muay Thai en MMA populaire sporten in Nederland, die steeds meer beoefenaars met verschillende achtergronden weten te bereiken. Ook is Nederland in deze sporten goed vertegenwoordigd op het internationale strijdtoneel met topvechters in organisaties als de UFC, Bellator en Glory. Vanwege de sportieve en maatschappelijke waarde van de sporten is er sinds 2017 een onafhankelijke toezichthouder die hier toezicht op houdt: de Vechtsportautoriteit.

De Vechtsportautoriteit heeft bij de oprichting een vijftal maatregelen meegekregen van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, die de VA ook grotendeels financiert. Deze zijn anno 2022 bijna volledig geïmplementeerd. Daarbij heeft de Vechtsportautoriteit ook taken opgepakt die niet door VWS geformuleerd waren en die niet per se passen binnen het takenpakket van een toezichthouder. Dit doet de vraag rijzen of de full-contact vechtsporten klaar zijn om zichzelf te reguleren, of dat een andere organisatievorm beter past. De onderzoeksvraag luidt daarom: *“Wat is volgens interne en externe stakeholders van de full-contact vechtsportsector in Nederland een legitieme organisatievorm voor deze sector?”*

In de Nederlandse sportwereld zijn grofweg drie soorten overkoepelende organisatievormen te onderscheiden: de bondsstructuur, de brancheorganisatie en de toezichthouder. Deze organisatievormen worden in deze scriptie toegelicht met behulp van wetenschappelijke literatuur. Door deze literatuur in verbinding te brengen met de verzamelde data vanuit interne en externe stakeholders, wordt er antwoord gegeven op de onderzoeksvraag.

De Vechtsportautoriteit heeft te maken met interne stakeholders en externe stakeholders. Interne stakeholders zijn op dagelijkse, dan wel wekelijkse basis betrokken bij (de organisatie van) full-contact vechtsport. Externe stakeholders zijn minder intensief betrokken bij full-contact vechtsport, maar hebben wel belang bij dat deze sector gereguleerd is. In dit onderzoek worden zowel interne als externe stakeholders geïnterviewd, om erachter te komen wat hun opvattingen zijn over de legitimiteit van de Vechtsportautoriteit en om te onderzoeken wat zij een legitieme organisatievorm voor de toekomst van deze sporten vinden.

Uit de data blijkt dat de waarde van de Vechtsportautoriteit door zowel interne als externe stakeholders wordt onderschreven. Met name het gelijkere speelveld voor interne stakeholders zoals promotors en full-contact vechtsportbonden is volgens de respondenten uit dit onderzoek waardevol gebleken. Er blijkt echter ook nog terrein te winnen wat betreft de zichtbaarheid van de organisatie en verschillende aspecten van de communicatie.

Over de organisatie van full-contact vechtsport in de volgende fase lopen de meningen van de geïnterviewde stakeholders uiteen. Stakeholders, die aangeven voor het behoud van de huidige situatie te zijn, benoemen vooral de obstakels voor een transitie naar een andere organisatievorm en de vergelijking met State Athletic Commissions in de Verenigde Staten als argument. Stakeholders, die voor de transitie naar de bondsstructuur zijn, vinden dit vooral wenselijk vanwege de middelen en mogelijkheden die hierdoor vrijkomen voor de sport en de erkenning van de sport binnen de structuur van NOC*NSF. Respondenten die pleitten voor de oprichting van een brancheorganisatie benoemen vooral de mogelijkheden om lobby's te voeren richting de politiek, iets dat zij gemist hebben bij het toezicht van de Vechtsportautoriteit.

Al met al leidt de analyse van de verzamelde data tot inzicht in de legitimiteitsbeoordeling van stakeholders. Hieruit blijkt niet alleen dat de verwachtingen en oordelen van interne en externe stakeholders verschillen, maar ook dat er sprake kan zijn van tegenstrijdige opvattingen en belangen tussen interne stakeholders onderling. Bij de geïnterviewde externe stakeholders lijkt dit minder het geval. Zodoende wordt de Vechtsportautoriteit door sommige interne stakeholders beoordeeld op de uitvoering van taken die niet tot het pakket met kerntaken behoren. Dit beïnvloedt desalniettemin de legitimiteit.

Met betrekking tot de organisatie in de volgende fase blijkt oud zeer sommige interne stakeholders tegen te houden in het nadenken over een transitie naar een andere organisatievorm. Interne stakeholders die deze transitie wel zien zitten geven aan dat zij voornamelijk mogelijkheden tot groei van de sporten zien. De externe stakeholders uit dit onderzoek houden zich meer afzijdig van een oordeel over een mogelijke organisatievorm van de volgende fase. Wel benomen zij regelmatig de praktische voordelen van de transitie naar een bondsstructuur. Tot slot benoemen bijna alle respondenten uit dit onderzoek dat het toezicht van de VA de eerstkomende jaren moet blijven. Ook als er een transitie naar een andere organisatievorm wordt ingezet.

1. Inleiding

“Jullie zijn bereid de sport te laten bestaan uit allen goede appels.” – Eberhard van der Laan (Het Parool; 2015, 24 juni).

Kickboksen neemt een prominente rol in op in het Nederlandse vechtsportlandschap. Van wereldkampioen Rico Verhoeven tot minister van Financiën Wobke Hoekstra: ze doen allemaal de handschoenen en scheenbeschermers aan (Joosten, 2018). Nederlandse vechters doen al sinds de jaren '90 mee in de wereldtop van het kickboksen en Mixed Martial Arts (hierna: MMA). Dat de sporten nu door de verschillende lagen van de samenleving worden beoefend maakt dat een ontwikkeling richting breedtesport waarneembaar is. Naar schatting doen er op recreatief en op wedstrijd-niveau samen ongeveer 500.000 mensen aan een vorm van full-contact vechtsport in Nederland (Vechtsportautoriteit, 2021). Van een work-out met stootkussens in het park tot in de ring of kooi op het hoogste niveau, in Nederland gebeurt het allemaal. Mixed Martial Arts (hierna: MMA) is misschien nog niet op dit niveau, maar dat er Nederlanders in deze sport tot de wereldtop behoren kan niet worden ontkend (Toret, 2018; Trommelen, 2020). Televisiedeals met Talpa en SpikeTV hebben ervoor gezorgd dat Glory, UFC en Bellator evenementen ook in Nederland gratis op de tv te zien zijn, wat de sporten toegankelijker maakt bij een nog breder publiek (Algemeen Dagblad, 2019).

1.1 Totstandkoming VA

Dat was tot niet zo heel lang geleden wel anders. Er waren flinke misstanden in deze tak van sport met betrekking tot criminele inmenging en onverantwoorde medische en pedagogische praktijken tijdens wedstrijden. Een gebrek aan regulering en het ontbreken van één organisatie die bereid was om de problematiek aan te pakken maakte dit mogelijk. Dit zorgde voor imagoschade van deze sporten en een verbod op evenementen binnen een aantal grote Nederlandse gemeenten (Loef & Lagendijk, 2015).

Daarom is in 2017 de Stichting Nederlandse Vechtsportautoriteit (hierna: VA) opgericht. Het doel van de VA is om de full-contact vechtsporten kickboksen, Muay Thai (ook Thaiboksen genoemd) en MMA in Nederland veiliger, gezonder en professioneler te maken. De VA heeft zichzelf daarom bij de oprichting ten doel gesteld om een vijftal maatregelen in de full-contact vechtsportsector te implementeren. Deze maatregelen moeten bijdragen aan de veiligheid en gezondheid van de beoefenaars van deze sporten. De VA is een toezichthouder en geen sportbond en richt zich daarom naar eigen zeggen puur op sport-overstijgende vraagstukken (Vechtsportautoriteit, 2017). Deze organisatievorm is voortgevloeid uit de veiligheids- en gezondheidsproblematiek die heerste binnen de full-contact vechtsportsector. Dit maakte het tot een tak van sport die, in tegenstelling tot veel andere sporten in Nederland, niet in staat was om zichzelf te reguleren (Van Bottenburg & Heilbron, 2006). Ondanks deze problematiek kon de overheid niet zomaar een verbod op full-contact vechtsporten invoeren, al gaven een aantal gemeenten geen vergunningen meer af voor de organisatie van evenementen en gala's. Desalniettemin bleek de populariteit en de maatschappelijke waarde van met name kickboksen te groot in Nederland om de full-contact

vechtsporten in de ban te doen (Dortants, Knoppers & Van Bottenburg, 2016). Na verschillende onderzoeken en stuur- en werkgroepen is hieruit in 2017 de organisatievorm met VA als toezichthouder ontstaan. De VA kreeg hierbij als onafhankelijke stichting de opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: VWS) om de full-contact vechtsporten te gaan reguleren (Vechtsportautoriteit, 2018).

1.2 Kerntaken VA

De twee kerntaken van de VA laten zich het best omschrijven als het reguleren van de full-contact vechtsporten door *toezicht te houden* op de bonden, promotors, sportschoolhouders, trainers en vechtsporters zelf en het *adviseren* van gemeenten met betrekking tot zaken die met full-contact vechtsport te maken hebben zoals de organisatie van evenementen en gala's (Vechtsportautoriteit, 2020). Daarbij heeft de VA als secundaire doelstelling om het slechte imago van de sporten tegen te bestrijden.

De VA implementeerde in de periode van 2017 tot 2021 vijf hoofdmaatregelen om invulling te geven aan deze kerntaken. De maatregelen zijn hieronder vermeld. Achter elke maatregel staat binnen welke functie van de VA de betreffende maatregel past (Vechtsportautoriteit, 2018):

1. Eén richtlijn voor de organisatie van full-contact vechtsportevenementen die alle gemeenten, promotors en convenantpartners (ofwel full-contact vechtsportbonden) hanteren (*toezichthoudend en adviserend*).
2. Het invoeren van een leeftijdsgrens voor wedstrijddeelname met stoten en trappen naar het hoofd voor jeugd (*toezichthoudend*).
3. Invoering van één digitaal wedstrijdboekje (*toezichthoudend*).
4. Eén licentiesysteem voor promotors, trainers, coaches, juryleden, scheidsrechters en ringartsen (*toezichthoudend*).
5. Het monitoren van de kwaliteit van sportscholen waar lessen worden aangeboden in full-contactvechtsporten (*toezichthoudend en adviserend*).

De laatste maatregel: het monitoren van de kwaliteit van de sportscholen is in maart van 2021 geïmplementeerd in de vorm van een keurmerk. Het Keurmerk Vechtsportautoriteit, dat zich richt op vijf basisthema's (accommodatie, gezondheid, sporttechnisch kader, gedragsregels en de aanpak van grensoverschrijdend gedrag), zal vanaf 1 september 2022 voor elke sportschool verplicht zijn als zij mee willen blijven doen aan wedstrijden in Nederland (Vechtsportautoriteit, 2021). Daarmee zullen in 2022 alle hoofdmaatregelen van de opdracht vanuit VWS zijn geïmplementeerd.

Naast de maatregelen die bij de start overeengekomen waren met VWS, heeft de VA nog een aantal taken op zich genomen die in 2017 nog niet concreet geformuleerd waren. De VA speelde met het opnemen van deze taken in op de maatschappelijke ontwikkelingen in het land en in de sportsector. Voorbeelden hiervan zijn: het handboek voor de aanpak van grensoverschrijdend gedrag, het protocol voor de hervatting van trainingen én evenementen ten tijde van het coronavirus en het realiseren van een uniforme regelset voor het MMA (Vechtsportautoriteit, 2020).

1.3 Context sector

De VA is geen sportbond, maar toezichthouder en adviesorgaan. Dit maakt de binding met en financiering van de sector anders dan in andere sporten. Een traditionele sportbond haalt contributie op bij haar leden: de sportverenigingen en sporters. In ruil voor deze contributie organiseert de sportbond competities, behartigen zij de belangen van hun leden, adviseren en ondersteunen zij hen en faciliteert de sportbond opleidingen voor trainers en officials (Van Kalmthout, z.d.). Maar wie tot voor 2018 full-contact vechtsport beoefende in Nederland kon maar liefst bij 13 verschillende bonden aan wedstrijden deelnemen. In 2021 zijn er negen van deze vechtsportbonden (Vechtsportautoriteit, z.d.):

- Federatie Oosterse Gevechtkunsten (FOG) – Sectie Ringcontactsporten
- World Full Contact Association (WFCA)
- World Muay Thai Association (WMTA)
- Nederlandse Kickboks Federatie (NKF)
- International Ringsports Organisation (IRO)
- Vechtsportorganisatie Nederland (VON, bestaande uit WAKO NL, ISKA NL, GAMMA NL en Shooto Holland)
- Muay Thai Organisatie Nederland (MON)
- Muay Thai Bond Nederland (MTBN)
- Mixed Martial Arts Association Nederland (MMAAN)

Er is niet één van deze bonden die de hele sport vertegenwoordigt en daarmee ook eigenaar is van problematiek binnen de sport (Dortants, 2018; Vechtsportautoriteit, 2018). De meeste van deze bonden organiseren ook geen competitie, zoals een traditionele sportbond doet. In de full-contact vechtsporten wordt dit veelal gedaan door promotors (Vechtsportautoriteit, 2020). Full-contact vechtsportbonden faciliteren regelsets, scheidsrechters en juryleden (ook wel officials genoemd) die de arbitrage van een full-contact vechtsportevenement faciliteren. Zie bijlage 3 voor een vergelijking van het takenpakket van een full-contact vechtsportbond, de VA en een traditionele sportbond.

De vechtsportscholen waar lessen in full-contact vechtsporten worden aangeboden, zijn vaak niet gebonden aan één full-contact vechtsportbond. Competitieve vechtsportscholen schrijven hun vechters dus vaak in bij verschillende evenementen, georganiseerd door een variëteit aan promotors en gearbitreerd door wisselende vechtsportbonden. Omdat de full-contact vechtsporten tot 2017 niet gebonden waren aan de reglementen en richtlijnen van één overkoepelende organisatie, was er ook geen eigenaar van de problematiek die er heerste. Het commerciële karakter van de sporten in de organisatie van evenementen en het aanbieden van lessen in de sportscholen zijn hier mede van op invloed geweest (Dortants, 2018). Deze zijn namelijk anders georganiseerd dan via het traditionele verenigingsmodel van sport. Ook andere vecht- en verdedigingsporten zoals judo en Taekwondo zijn meer volgens dit verenigingsmodel georganiseerd. In het verenigingsmodel is de sportbond de probleemeigenaar van veel zaken die sportbreed geregeld moeten worden. Dit komt mede door de intrede van 'good governance' principes in de (sport)wereld (Treep, 2014). Deze good governance principes stellen dat sportbonden en andere sportorganisaties moeten voldoen aan bepaalde normen en eisen om bijvoorbeeld financiering te

ontvangen van de overheid of NOC*NSF. Maar voor geen enkele sport is in Nederland wettelijk vastgelegd aan welke eisen sportaccommodaties, trainers en vrijwilligers moeten voldoen. Hiermee stelt de overheid eigenlijk dat de organisatie en bewaking van de kwaliteit van sporten geen publiek goed zijn zoals dat bijvoorbeeld bij zorg of onderwijs het geval is. Hierdoor zijn er grote lokale verschillen tussen sporten wat betreft de organisatievormen, financiële middelen en de mate waarin er sprake is van regulering (Nederlandse Sportraad, 2020).

1.4 Werkwijze VA

Het toezicht op de evenementen wordt hard gemaakt door convenanten die jaarlijks worden gesloten met de full-contact vechtsportbonden, ook wel convenantpartners genoemd. Zij faciliteren de scheidsrechters en juryleden op evenementen. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de invoering van de wedstrijdresultaten in het digitale Fightpassport. De VA controleert deze handelingen. De promotors organiseren de competities, die gala's of vechtsportevenementen worden genoemd. Daarbij stelt de VA licenties op voor promotors en matchmakers. Matchmakers zijn verantwoordelijk voor de samenstelling van partijen op de evenementen (Vechtsportautoriteit, 2020). Of de convenanten, licenties en overige gemaakte afspraken op de evenementen ook daadwerkelijk worden nageleefd, wordt door de VA steekproefsgewijs gecontroleerd door het auditteam van de VA.

Sinds maart 2021 monitort de VA de kwaliteit van sportscholen met behulp van het Keurmerk Vechtsportautoriteit (Vechtsportautoriteit, 2021). Dit keurmerk richt zich op vijf thema's en is bedoeld om de kwaliteit van de Nederlandse vechtsportscholen te waarborgen. Het keurmerk kan digitaal worden aangevraagd door sportschoolhouders en ook hierbij wordt weer gebruik gemaakt van het auditteam om te controleren of de werkelijkheid overeenkomt met de digitaal aangeleverde gegevens.

Om te zorgen dat de beleidsmaatregelen op enig draagvlak kunnen rekenen, wordt voeding voor de maatregelen grotendeels uit de sector zelf wordt gehaald. Dit doet de VA met behulp van vijf verschillende commissies, waar experts uit de sector met kennis van specifieke onderwerpen plaats hebben en de VA adviseren (Vechtsportautoriteit, 2018). Vervolgens maakt het bureau van de VA een voorstel voor hoe de beleidsmaatregel uitgewerkt moet worden en wordt dit gecontroleerd door het bestuur. Daarna ziet de VA toe op de naleving van de gemaakte afspraken. Samen met de adviesfunctie richting gemeenten vormen dit de twee kerntaken van de VA.

1.5 Financiering VA

Ook de financiering van de full-contact vechtsporten is anders. Sportscholen zijn veelal commerciële ondernemingen, die hun financiering halen uit de contributies van hun leden. Promotors organiseren evenementen, de één met meer commerciële belangen dan de ander. Zij moeten de convenantpartners betalen om de arbitrage, jurering en de aanwezigheid van medische staf op het evenement te faciliteren (Vechtsportautoriteit, 2020).

De VA als toezichthouder wordt grotendeels gefinancierd door het ministerie van VWS om het kickboksen, Muay Thai en MMA te reguleren ten behoeve van de volksgezondheid en de openbare orde en veiligheid (Dortants, 2018; Vechtsportautoriteit, 2017). Zodoende kan de huidige organisatievorm van deze sporten het best worden geduid als een vrije markt met een extern gefinancierde toezichthouder: de VA.

Bij andere sporten is er geen sprake van extern gefinancierd toezicht dat specifiek gericht is op één tak van sport. Wel is er het toezicht van de Dopingautoriteit (DA) en de Kansspelautoriteit (KSA), maar dat is gericht op het merendeel van de sporten (De Paepe, 2009; Van Thiel et. al, 2017). Ook deze toezichthouders

worden grotendeels gefinancierd door de overheid maar halen legitimiteit uit de wetgeving die ten grondslag ligt aan hun bestaan. Hier zal in het theoretisch kader dieper op in worden gegaan. Tegenover de financiering van de overheid staat een periodieke evaluatie waarbij wordt gekeken hoe de toezichhoudende organisatie haar taken heeft uitgevoerd. Nu de VA de door VWS opgestelde maatregelen heeft geïmplementeerd, is het de vraag wat 'stakeholders' (of 'belanghebbenden') een legitieme organisatievorm van full-contact vechtsport vinden.

2. Probleem- en vraagstelling

2.1 Probleemstelling

De VA heeft de vijf hoofdmaatregelen van VWS geïmplementeerd. Daarmee is de opdracht die de VA bij haar oprichting meekreeg bijna voltooid. Dit zet de legitimiteit van de VA en de financiering van VWS onder druk: is onafhankelijk en extern gefinancierd toezicht nu de hoofdmaatregelen geïmplementeerd zijn? Vanuit dit perspectief kan worden gesteld dat er een nieuwe fase aanbreekt voor de VA waarbij er opnieuw moet worden gekeken naar de doelen, de taken en de organisatievorm die de uitvoering hiervan mogelijk maakt. Dit onderzoek richt zich zodoende op deze heroriëntatie van de taken en de organisatievorm van de VA. Deze heroriëntatie begint bij de vraag hoe en waar een 'toekomstige VA' toe op aard is. Hebben de full-contact vechtsporten nog onafhankelijk toezicht nodig? Of kan de sector richting zelfregulering gaan? Welke organisatievorm zou passend zijn in het geval er richting zelfregulering gewerkt kan worden? Volgens wie? En waarom?

2.2 Doelstelling

Op dit moment is er weinig bekend over hoe interne en externe stakeholders van de VA denken over de borging van een veilige en gezonde full-contact vechtsport. Dit onderzoek heeft daarom als doel om inzicht te krijgen in de ervaringen van stakeholders met de VA en de verwachtingen voor de taken en de daaruit voortvloeiende organisatievorm voor de volgende fase. Op die manier kan dit onderzoek nieuwe data opleveren over hoe stakeholders de legitimiteit van de organisatievorm achter deze sporten beoordelen. Daarbij voegt het onderzoek toe aan de bestaande kennis van de organisatie van full-contact vechtsport in de Nederlandse context. Tot slot kan het onderzoek draagt het onderzoek bij aan de kennis over het relatief nieuwe fenomeen van toezichthouders in de sport en de legitimiteit van deze organisaties.

2.3 Vraagstelling

Als duidelijk is wat de toekomstige organisatie moet doen kan er worden nagedacht over de organisatievorm waarin de kerntaken worden uitgevoerd. Moet de opvolger van de VA zich blijven focussen op het houden van toezicht op de sector en het adviseren van gemeenten? Of moet het takenpakket breder worden getrokken en is reorganisatie daarom gerechtvaardigd? Hierbij moet er nagedacht worden over welke organisatievorm op steun kan rekenen, welke valkuilen er op de loer liggen en waar mogelijke spanningsvelden liggen. De hoofdvraag van mijn masterscriptie luidt daarom als volgt:

“Wat is volgens interne en externe stakeholders van de full-contact vechtsportsector in Nederland een legitieme organisatievorm voor deze sector?”

Om deze hoofdvraag behapbaar te maken, is deze opgedeeld in een aantal deelvragen. Deze zijn vervolgens weer opgedeeld in twee categorieën: theoretische en empirische deelvragen.

Theoretische deelvragen:

1. Wat is er in de wetenschappelijke literatuur bekend over de verschillende organisatievormen van de sport in Nederland?

2. Wat is in de wetenschappelijke literatuur bekend over de organisatie van full-contact vechtsporten?
3. Wat is er in de wetenschappelijke literatuur bekend over de legitimiteit van organisaties en in het bijzonder over de legitimiteit van toezichthouders?

Empirische deelvragen:

4. Hoe ervaren interne stakeholders van de full-contact vechtsportsector de kernwaarden en kerntaken van de VA?
5. Hoe ervaren externe stakeholders van de full-contactvechtsportsector de kernwaarden en kerntaken van de VA?
6. Wat zouden volgens stakeholders kernwaarden en kerntaken van de organisatievorm voor de volgende fase moeten zijn? En wat voor consequenties heeft dit op de legitimiteit van deze organisatievorm?

2.4 Leeswijzer

Dit onderzoek is als volgt opgebouwd: eerst zal met behulp van wetenschappelijke literatuur worden toegelicht welke organisatievormen bekend zijn in de Nederlandse sport. Vervolgens zal de organisatievorm met toezichthouder worden geduid met behulp van literatuur. Het theoretisch kader wordt afgesloten met verschillende invalshoeken op het concept 'legitimiteit' en de uitwerking van dit begrip voor toezichthouders in de sport.

Vervolgens wordt er in de methodologische verantwoording een verklaring gegeven van de selectie van het ontwerp van het onderzoek en de kwaliteitsnormen. Ook de kanttekeningen die meegenomen moeten worden bij de resultaten en de analyse van de data komen hier aan bod.

Het empirische gedeelte van dit afstudeeronderzoek richt zich op de stakeholders van de VA. Centraal staat hoe zij de regulering van de afgelopen vier jaar hebben ervaren, in hoeverre zij de VA als legitiem ervaren en hoe zij voor zich zien dat de full-contact vechtsportsector de komende jaren veilig en gezond kan blijven. Aan de hand van deze bevindingen zullen vervolgens de knelpunten binnen de huidige context en de mogelijke punten van frictie voor de toekomstige reguleringsvorm worden geanalyseerd. Tot slot wordt het onderzoek samengevat in de conclusie en worden aanbevelingen gedaan.

2.5 Wetenschappelijke relevantie

Zoals uit het volgende hoofdstuk zal blijken, is er in de wetenschap weinig geschreven over toezichthoudende organisaties en meer specifiek, over hun legitimiteit als organisatie (Mertens, 2008; Van Erp & Winter, 2020). Sinds marktwerking zijn intrede heeft gedaan als één van de voornaamste verdelingsystemen in de maatschappij, zijn toezichthoudende organisaties meer en meer zichtbaar in de samenleving. Ze zijn één van de belangrijkste sturingsmechanismen van de overheid voor vrije markten (Van Erp, 2019).

Hoewel de veiligheid van een product of dienst over het algemeen onder de verantwoordelijkheden van de producent of serviceaanbieder vallen, is gebleken dat deze verantwoording op zichzelf vaak niet genoeg is (Mertens, 2008). Onderzoek naar toezichthouders draagt bij aan een beter begrip van hoe de staat sturing geeft aan de maatschappij.

Daarbij is er een 'gat' in de wetenschappelijke kennis wat betreft de organisatie van veilige en goed gereguleerde full-contact vechtsport, met name in de Nederlandse context (Dortants, 2018; Dortants & Van Bottenburg, 2013; Lagendijk & Deelen, 2018; Loef & Lagendijk, 2015). Een onderzoek dat toevoegt aan de kennis over toezichthouders in de Nederlandse full-contact vechtsport is daarom van academische meerwaarde.

2.6 Maatschappelijke relevantie

Full-contact vechtsport heeft lange tijd een negatief imago gehad. Dit is het gevolg van misstanden met betrekking tot criminaliteit, ondermijning en verstoring van de openbare orde (Lagendijk & Deelen, 2018; Elling, Schootemeijer & Van Den Dool, 2017). Desalniettemin is de sportieve en maatschappelijke waarde van de sporten meer en meer zichtbaar. In allerlei lagen van de samenleving. Zo hebben kickboksen en Muay Thai als sporten al sinds 2013 meer jonge en jong volwassene beoefenaars dan boksen, Judo en Taekwondo. Ook weten deze sporten beoefenaars met een niet-Westerse culturele achtergrond te bereiken, meer dan andere (vecht)sporten (Elling, Schootemeijer & Van Den Dool, 2017). Deze gegevens zetten een schijnwerper op de potentie van full-contact vechtsport als sport en als middel voor maatschappelijke doeleinden. Daarom is het belangrijk dat deze sporten degelijk worden georganiseerd. Zo kunnen veiligheids- en gezondheidsrisico's zoveel mogelijk worden uitgesloten. Daarom is dit onderzoek relevant: het is voor de maatschappij van belang dat deze sporten veilig georganiseerd zijn. De samenleving is erbij gebaat als deze sporten in de nodige mate worden gereguleerd (Dortants, 2018).

3. Theoretisch kader

In het theoretisch kader worden allereerst de bekende organisatievormen van sport in Nederlandse toelicht. De sportbond, de brancheorganisatie en de toezichthouder worden alle drie als aparte organisatievormen uiteengezet met behulp van bestaande, wetenschappelijke literatuur.

Vervolgens wordt er dieper ingegaan op het begrip *legitimiteit*. Na de definiëring van dit concept wordt er dieper ingegaan op de verschillende vormen (intern en extern) die van belang zijn voor dit onderzoek en wordt uitgediept hoe legitimiteit tot stand komt en welke factoren hierop van invloed zijn. Tot slot worden de verschillende uitdagingen voor legitimiteit toelicht.

3.1 Algemene organisatie van sport in Nederland

Niet alle sporten zijn op dezelfde manier georganiseerd. In Nederland kennen we de bondsstructuur, de brancheorganisatie en de organisatievorm met toezichthouder. In dit hoofdstuk zullen deze organisatievormen met behulp van bestaande literatuur worden toelicht, waarbij er nadrukkelijk aandacht zal zijn voor de kernwaarden en kerntaken van de desbetreffende organisatievorm. Zo zal er uiteindelijk wetenschappelijke duiding worden gegeven aan de legitimiteit van deze organisatievormen.

3.1.1 Traditioneel: het verenigingsmodel met sportbond

De bondsstructuur is de wijdst verspreide organisatievorm van sport in Nederland (Van Bottenburg, 2007). Er zijn maar liefst 77 sportbonden met aansluiting bij koepelorganisatie NOC*NSF. Onder deze 77 sportbonden vallen maar liefst 24.000 sportverenigingen (Nederlandse Sportraad, 2020). Een sportbond haalt contributie op bij de sportverenigingen. In ruil voor deze contributie organiseert de sportbond competities, behartigen zij de belangen van hun leden, adviseren en ondersteunen zij hen en faciliteert de sportbond opleidingen voor trainers en officials (Van 't Verlaat, 2010; Van Kalmthout, z.d.). Sportbonden worden gefinancierd door contributiegelden van de aangesloten sportverenigingen, sponsordeals, lottogelden die worden verdeeld door NOC*NSF en subsidies van de overheid, zo blijkt uit een recent rapport van de Nederlandse Sportraad (2020). Sportbonden zijn zo dus gedeeltelijk financieel zelfvoorzienend. In ruil voor de afgedragen contributie van de verenigingen dient het bestuur van de sportbond verantwoording af te leggen bij de leden. Voor het ontvangen van middelen vanuit NOC*NSF dienen de sportbonden zich te houden aan de Code Goed Sportbestuur en de en de minimale kwaliteitseisen(NOC*NSF, 2019).

De sportbond is ontstaan uit de '*sportificering*' van sportachtige vermaken. *Sportificering* verwijst hierbij naar het proces waarbij bewegingsactiviteiten zoals fietsen, schaatsen en zwemmen een georganiseerd karakter krijgen. Hierdoor werd het organiseren van (inter)nationale competitie mogelijk. Dit proces kwam vaak voort uit particulier initiatief, dat zijn grondslag kent in het recht op vrijheid van vereniging (Van Bottenburg, 2007). Sportbonden hadden zo lange tijd een grote mate van vrijheid, of *autonomie* (Geeraert, Scheerder & Bruyninckx, 2013). Autonomie verwijst naar de vrijheid die een individu of een groep mensen heeft om de eigen activiteiten in goede banen te leiden. Deze autonomie van sportbonden en verenigingen is gebouwd op het *tuchtrecht* van sportbonden en de *democratische besluitvorming* binnen de sport (Van Bottenburg, 2007). Tuchtrecht verwijst hierbij naar het opstellen van eigen regels en het berechten en bestraffen van hen die de regels ernstig overtreden. Steeds meer sportbonden sluiten zich voor de organisatie van het tuchtrecht aan bij het Instituut Sportrechtspraak (Van Kleef, 2013). Het element van democratische besluitvorming refereert naar het feit dat aangesloten sportverenigingen democratisch het

bestuur van de sportbond kunnen verkiezen en soms ook direct inspraak hebben op de besluitvorming door middel van de Algemene Ledenvergadering (ALV). De sportbonden tezamen vormen weer de Algemene Vergadering (AV) van NOC*NSF (NOC*NSF, 2005). Op deze manier hebben sportbonden en hun verenigingen lange tijd hun autonomie weten te behouden zonder inmenging van de overheid.

De afgelopen decennia hebben processen van commercialisering en globalisering ervoor gezorgd dat nationale en internationale overheidsorganen zich meer en meer met sportbonden zijn gaan bemoeien (Geeraert, Scheerder & Bruyninckx, 2013; Van Bottenburg, 2007). In dit opzicht kunnen sporten als voetbal of hockey, net zoals full-contact vechtsporten niet ontkomen aan bijsturing van de overheid. Dat de overheid zich meer met de organisatie van sportbonden en sportverenigingen is gaan bemoeien, is te verklaren door twee maatschappelijke ontwikkelingen:

- Enerzijds ging de overheid meer investeren in sport in de tweede helft van de twintigste eeuw omdat het aantal beoefenaars aanzienlijk toenam. Tegenover deze subsidies stond dat de sport zich moest inzetten voor maatschappelijke doelen op het gebied van volksgezondheid, diversiteit, het bevorderen van de sociale cohesie en zelfs armoedebestrijding (De Bisschop, 2010). De sportbonden en sportverenigingen werden als voornaamste instrument gebruikt door de overheid om invulling te geven aan deze doelen (Van Bottenburg, 2007; Dortants, 2018). Voor het ontvangen van projectgelden en subsidies werd ook verwacht dat er door de sportbonden verantwoording kon worden afgelegd over de besteding van middelen.
- Anderzijds zorgden zorgwekkende ontwikkelingen ervoor dat de overheid ook moest reguleren om zaken als matchfixing, dopinggebruik en grensoverschrijdend gedrag binnen de sportwereld tegen te gaan. De sportbonden op zichzelf bleken niet genoeg opgewassen tegen deze problemen (Geeraert, Scheerder & Bruyninckx, 2013).

Maar de macht van sportbonden wordt niet alleen van buitenaf ingeperkt. Lidverenigingen kunnen weerstand bieden aan het bestuur en beleid van de sportbond door middel van de democratische inspraak in de ALV. Het is geen hiërarchische manier van organiseren. Het primaire doel van een sportbond niet is om te reguleren. De kerntaken van sportbonden richten zich op het organiseren van competitie, het faciliteren van opleidingen voor trainers en scheidsrechters en het bieden van ondersteuning aan de lidverenigingen. Het gebrek aan hiërarchie binnen het verenigingsmodel kan zorgen voor een verschil in het bedoelde beleid van de sportbond en het beleid zoals dat uitgevoerd wordt door de verenigingen (Scott, 2014).

Samengevat kenmerkt de sportbond zich door de vrijwillige aansluiting van sportverenigingen, die vervolgens weer is aangesloten bij koepelorganisatie NOC*NSF. Via deze trapsgewijze aansluiting vindt er ook democratische besluitvorming plaats. De kerntaken van een sportbond zijn het organiseren van competitie voor de ledenverenigingen en het behartigen van belangen van diezelfde ledenverenigingen. Ook faciliteren ze opleidingen voor trainers en officials en begeleiden zij nationale selecties op en onderweg naar internationale competities en de Olympische Spelen. Meer traditionele vormen van vechtsport zoals Judo en Taekwondo zijn ook georganiseerd via dit model. Sportbonden genieten van oudsher een grote mate van autonomie. Deze autonomie is de afgelopen decennia wat ingeperkt door toegenomen voorwaarden voor subsidiering van de overheid enerzijds en maatschappelijke problematiek binnen de sport anderzijds. Dit heeft de vraag om richtlijnen voor goed sportbestuur doen toenemen.

3.1.2 Commercieel: de brancheorganisatie

In de jaren '70 maakt de Nederlandse sportwereld een proces door dat Van Bottenburg (2007) 'informalisering' noemt. Hij refereert hiermee aan de verspreiding van flexibele en informele gedragingswijzen in Westerse samenlevingen, ook in de sportwereld. In het verlengde van deze ontwikkeling was er een diversificatie van het sportaanbod in Nederland zichtbaar. Het is in dit decennium dat kickboksen en Muay Thai werden geïntroduceerd in Nederland (Wolcott, 2019). Met het proces van diversificatie ontwikkelde er zich ook andere organisatievorm van sport in Nederland: de commerciële sportaanbieder, vaak geleid door ondernemers en managers. Kenmerkend voor deze organisatievorm is dat sport op een bedrijfsmatige manier wordt benaderd, het nastreven van winst geaccepteerd is en er marketing- en managementtechnieken worden toegepast (Lucassen & Van Bottenburg, 2004). Daarmee was de sportvereniging met de sportbond als overkoepelend orgaan en daarboven NOC*NSF niet langer de enige organisatievorm van sport in Nederland.

Op dit moment is fitness de grootste sport die op deze manier georganiseerd is met 2.250 sportscholen die aangesloten zijn bij brancheorganisatie NLactief (CBS, 2022; NLactief, z.d.). NLactief behartigt de belangen van aangesloten leden binnen de sector en richting de overheid, NOC*NSF en gemeenten. Daarbij biedt het collectieve diensten en goederen aan (zoals kortingen op verzekeringen, juridische bijstand en materialen), faciliteert het trainersopleidingen en waarborgt het de kwaliteit van aangesloten sportscholen.

Het voornaamste verschil tussen de sportbond en de brancheorganisatie als organisatievorm is dat een brancheorganisatie geen competitie organiseert. Dit is wel één van de kerntaken van een sportbond (Van Bottenburg, 2007). Dat het element van competitie ontbreekt zorgt er voor dat de brancheorganisatie zich niet bezighoudt met zaken als tuchtrecht. Daarbij kenmerkt de brancheorganisatie zich door de lobbypositie die zij heeft ten opzichte van de overheid (Hoekman, Straatmeijer & Breedveld, 2014). De lobby die NLactief heeft gevoerd voor heropening van de sportscholen ten tijde van het coronavirus is hier een goed voorbeeld van. Het voeren van lobby's richting de politiek is niet iets waar de meeste sportbonden zich mee bezighouden. In plaats daarvan doet NOC*NSF dit voor alle sportbonden tezamen (Rijpstra, Kemper & Van Der Roest, 2010).

NLactief kent als brancheorganisatie ook een overkoepelend orgaan in het Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS). Dit is een brancheorganisatie voor meer commercieel georganiseerde sporten. Het POS behartigt de belangen van hun leden, probeert hen een stem te geven richting de politiek en ontwikkelt en stimuleert in het kader van deze doelstellingen verschillende projecten (POS, 2021).

Het lidmaatschap met de brancheorganisatie berust op vrijwillige basis. Dat is bij sportverenigingen en sportbonden ook zo, maar het is als sportvereniging vaak onmogelijk om aan competitie mee te doen als er geen aansluiting is bij de sportbond. Dit heeft als praktische uitkomst dat de meeste sportverenigingen wel zijn aangesloten bij de sportbond. Omdat de brancheorganisatie geen competitie organiseert en het spelen van competitie ook geen centraal element van de meeste fitnessvormen is, is de mate van aansluiting van sportaanbieders bij de brancheorganisatie minder (Van Bottenburg, 2007). Daarom probeert de brancheorganisatie lidmaatschap zo aantrekkelijk mogelijk te maken door trainersopleidingen en andere diensten aan te bieden zoals keurmerken voor sportscholen. Deze keurmerken zijn gericht op het toetsen van minimale eisen voor kwaliteit en veiligheid. Enerzijds bieden zij hiermee een product aan waarmee sportscholen zich kunnen onderscheiden van andere sportscholen. Anderzijds zorgen zij hiermee voor een meer horizontale vorm van toezicht, waarbij niet de overheid maar een particulier initiatief zoals de brancheorganisatie, zorgt voor de kwaliteit en veiligheid van een sector. Deze manier van organisatie past in de geest van 'good governance' dat in het verlengde ligt van de 'new public management' stijl die aan het eind van de twintigste eeuw meer is opgekomen in de Westerse wereld (Gribnau, 2009).

Er is weinig wetenschappelijke literatuur geschreven over de legitimiteit van brancheorganisaties in de sport. Maar er zijn ook brancheorganisaties in de zorg en de voedsel- en warenindustrie. Over brancheorganisaties in het algemeen is bekend dat het bijna altijd horizontale vormen van toezicht en kwaliteitsbewaking gaat. Met het oog op legitimiteit is horizontaal toezicht bedoeld om de legitimiteit van het beleid dat binnen de branche wordt gevoerd, te bevorderen. De kerntaken richten zich op het bieden van diensten en goederen aan haar leden waarmee lidmaatschap aantrekkelijk wordt gemaakt. Tegelijkertijd zorgen de diensten voor een bewaking van de kwaliteit van de sector (Veenstra, 2004). Brancheorganisaties worden opgericht uit particulier initiatief. Met behulp van handhavingsconvenanten met publieke organisaties zoals de Belastingdienst, wordt er horizontaal toezicht uitoefent (Gribnau, 2009). Leden van een brancheorganisatie als NLactief hebben relatief veel autonomie. Zij kunnen hun eigen activiteiten bepalen en zijn alleen gebonden aan de kwaliteitseisen van keurmerken of trainersdiploma's van NLactief.

Samenvattend kenmerkt de brancheorganisatie zich als een organisatievorm die zich richt op het behartigen van de belangen van haar leden en lobby's voert richting de politiek of gemeenten. Daarbij biedt het goederen en diensten aan haar leden aan waarmee het tegelijkertijd een vorm van horizontaal toezicht uitvoert. Dit voornamelijk door het bewaken van kwaliteitseisen waaraan leden moeten voldoen om keurmerken of opleidingen te behalen. Het lidmaatschap van een brancheorganisatie berust op vrijwillige basis en is binnen de sportwereld meer bekend van sporten met een ondernemend karakter zoals fitness.

3.1.3. Toezichthouders

Toezichthoudende organisaties zijn een relatief nieuw fenomeen in de Nederlandse sportwereld (De Paepe, 2009; Van Thiel et. al, 2017). Andere sectoren zoals de landbouw en het bankwezen worden al langere tijd gereguleerd door toezichthouders. In deze paragraaf wordt de wetenschappelijke literatuur over toezichthoudende organisaties besproken. Meer specifiek zal het zich richten op toezichthouders in de sport. Deze paragraaf beschrijft de totstandkoming, de kenmerken en de kerntaken die samen de organisatorische legitimiteit van toezichthouders bouwen.

Totstandkoming toezichthouders

Toezichthouders zijn vaak het resultaat van een beleidsproces (Van Bottenburg & Heilbron, 2006; Dortants et.al, 2016). Dit past binnen de geest van de reguleringsstaat zoals Van Erp (2019) die beschrijft: het voornaamste sturingsmiddel van de overheid om markten aan te sturen met behulp van de flexibele regulering van onafhankelijke toezichthouders. Dergelijk intreden van extern toezicht hebben zich ook in andere sectoren en beroepsgroepen voorgedaan, waaronder de accountancysector (Dinant & Maijor, 2005) en de bouwsector (Mertens, 2008) . Zo wordt er op een andere manier sturing aan de maatschappij gegeven dan dat de overheid de sector overneemt of juist verbiedt.

Een bekende toezichthouder uit de sport is de Dopingautoriteit (De Paepe, 2009). De Dopingautoriteit (hierna: DA) heeft zich ten doel gesteld om een dopingvrije sport te realiseren en opereert (net als de VA) in opdracht van het Ministerie van VWS. De DA is een zelfstandig bestuursorgaan en werkt nauw samen met NOC*NSF en de nationale sportbonden om hun doelstelling te bewerkstelligen (Dopingautoriteit, 2021). De oprichting van de DA kan worden omschreven als een nationale uitkomst van een internationaal beleidsproces, bedoeld om de wereldwijde dopingproblematiek aan te pakken. Door het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) en Doping Controle Nederland (DoCoNed) te fuseren werden de adviesfunctie en de controlefunctie van beide organisaties samengevoegd in één organisatie.

De Kansspelautoriteit (hierna: KSA) is een andere toezichthouder die sinds 2012 toezicht houdt op de kansspelmarkt. De KSA richt zich hierbij gedeeltelijk ook op sport omdat sportwedenschappen een aanzienlijk onderdeel vormen van de kansspelsector. Ook de KSA is een zelfstandig bestuursorgaan. Zij worden periodiek geëvalueerd door het ministerie van Justitie en Veiligheid (hierna: J&V). De kerntaken van de KSA vastgelegd in de Wet op Kansspelen: vergunningverlening, het bevorderen van preventie van kansspelverslavingen en toezicht op de naleving van kansspelbeleid en regelgeving (Van Thiel et. al, 2017). De oprichting van de KSA is eveneens de uitkomst van een beleidsproces, dat erop gericht was om de Wet Kansspelen op Afstand te handhaven. Na een jarenlange periode waarin de wet aangenomen moest worden door het parlement, is deze wet op 1 oktober 2021 van kracht gegaan. De wet houdt kortgezegd in dat online gokken alleen nog mogelijk is bij aanbieders die een vergunning hebben van de KSA. Deze vergunninghouders staan onder toezicht van de KSA. Op deze manier wil de KSA eerlijke kansspelen waarborgen en problemen als gokverslaving aanpakken (Kansspelautoriteit, 2021).

Toezichthouders zijn dus vaak het product van een beleidsproces waarin de overheid besluit tot de aanpak van maatschappelijk problematiek. De DA en KSA maken als zelfstandige bestuursorganen geen onderdeel uit van de overheid. De VA als stichting ook niet. Wel werken zij alle drie in opdracht van de overheid en werken ze nauw samen met publieke en private organisaties om hun doelstellingen te bewerkstelligen (De Paepe, 2009; Van Thiel et. al, 2017). Naast de overeenkomsten wat betreft de totstandkoming zijn er meer kenmerken die toezichthouders in de sport gemeen hebben. Deze kenmerken zullen nu worden toegelicht met behulp van wetenschappelijke literatuur.

Onafhankelijkheid

Toezichthouders kunnen samenwerken met ondernemingen, brancheorganisaties, maatschappelijke controleurs, belangenorganisaties, media en de overheid. Met welke partijen een toezichthouder in zee gaat kan de legitimiteit van de toezichthouder beïnvloeden. Voor de legitimiteit van een toezichthoudende organisatie is onafhankelijkheid belangrijk (Mertens, 2008). Als het toezicht niet als onafhankelijk wordt ervaren, worden regels, protocollen en richtlijnen sneller in twijfel getrokken en minder goed nageleefd (Van Erp & Winter, 2020). Een toezichthouder kan daarom niet zomaar samenwerken met sponsors. Dit kan invloed hebben op de mate waarin het toezicht als onafhankelijk wordt ervaren in verband met mogelijke commerciële belangen. Onafhankelijkheid is volgens Van Erp & Winter (2020) de belangrijkste kernwaarde van een toezichthouder. Deze kernwaarde kent volgens hen meerdere aspecten:

1. Onafhankelijkheid van de politiek (formeel en feitelijk)
2. Onafhankelijk van het belang van de eigen organisatie
3. Onafhankelijk van het belang van de sector

Volgens Van Erp & Winter (2020) is de onafhankelijkheid van de politiek tweeledig: formeel en feitelijk. Formele onafhankelijkheid betekent dat de besluiten van de toezichthouder niet worden beïnvloed door politieke actoren. Dit wordt allereerst gewaarborgd door actieve politieke actoren geen formele positie in de organisatie toe te wijzen. Formele onafhankelijkheid garandeert echter nog geen feitelijke onafhankelijkheid. Expertise, de bekostigingsstructuur, leiderschap en management in de alledaagse gang van zaken zijn van invloed op de feitelijke onafhankelijkheid.

Met name de laatste twee van de drie bovengenoemde aspecten van onafhankelijkheid hebben impact op de legitimiteit, afhankelijk van de kerntaken en de omgeving van de toezichthouder. Zo is het voor de KSA belangrijk om onafhankelijk te blijven van de belangen van kansspelaanbieders in de markt (Van Thiel et. al, 2012). Voor de legitimiteit van de DA en de VA is het belangrijk om onafhankelijk te blijven van belangen

van sportbonden, sportclubs en individuele atleten (De Paepe, 2009). Een organisatie kan echter nooit volledig onafhankelijk zijn. En vanwege het gebrek aan democratische verantwoording wordt enige verantwoording richting de politiek vaak wenselijk geacht (Van Erp & Winter, 2020). De regulerende kerntaken van toezichthouders vragen om enige afstand van het departement. Dit heeft als praktische implicatie dat de meeste toezichthoudende organisaties ZBO's of stichtingen zijn.

State Athletic Commissions

De State Athletic Commissions (SAC's) kunnen beschouwd worden als toezichthouders die in de Verenigde Staten (full-contact) vechtsport reguleren. SAC's stellen zich ten doel om een veilige en gezonde vechtsportsector te bereiken (Lynch, 2001). Full-contact vechtsport in Nederland heeft een vergelijkbaar pad bewandeld als in de V.S. (Helms & Patterson, 2014). Ook in de V.S. kleefde er lange tijd een slecht imago aan kickboksen en MMA. Maar nadat er onvoldoende bewijs bleek te zijn dat de sporten schadelijker of gevaarlijker zijn dan andere sporten, werd ook in de meeste Amerikaanse staten voor regulering gekozen. Inmiddels reguleren 46 SAC's de full-contact vechtsportevenementen in de V.S. De sporten zijn daarmee in bijna heel het land legaal en gereguleerd.

Brent & Kraska (2013) laten zien dat de uitvoering van kerntaken van SAC's overeenkomsten toont met andere toezichthouders. Het opstellen van convenanten, licenties en de controle op de naleving hiervan op evenementen zijn hierbij de belangrijkste taken van SAC's. Het grootste verschil tussen de VA en bijvoorbeeld de California State Athletic Commission is het feit dat laatstgenoemde zich grotendeels zelf financiert en niet vanuit publieke middelen gefinancierd wordt. Dit doen de meeste SAC's door een bijdrage of 'fee' van de promotor te vragen. Daarbij is een tweede verschil dat SAC's de veiligheid en kwaliteit van sportscholen niet monitoren (Pennsylvania Department of State, z.d.). Volgens Van Erp (2009) worden toezichthouders in Nederland vaker gefinancierd door de overheid om de onafhankelijkheid van het toezicht te bewaken.

In de paragraaf over de sportbond en het verenigingsmodel werd de term 'sportificering' al toegelicht. Het verwijst kortgezegd naar het tot sport maken van sportachtige vermaken door competitie te organiseren en regels hiervoor voor te schrijven. Het proces van sportificering zoals zich dat heeft voltrokken bij kickboksen en Muay Thai verliep anders dan bij meer klassieke sporten. Kickboksen en Muay Thai zijn sporten die voortkomen uit eeuwenoude Oosterse tradities. In het proces van sportificering hebben de sporten Westerse kenmerken overgenomen zoals een boksring en handschoenen. Dit om competitie mogelijk te maken en de sporten minder bloederig en barbaars te laten overkomen voor het publiek. Dit proces noemen Van Bottenburg & Heilbron (2006) 'para-sportificering'. Het verschil tussen sportificering bij Judo en para-sportificering bij het kickboksen is dat dat deze ontwikkeling zich bij het kickboksen grotendeels buiten de traditionele sportsector heeft voltrokken. Kickboksen, Muay Thai en ook MMA zijn alle drie uit traditionele vechtsporten voortgekomen, zoals beschreven in bijlage 1 van dit onderzoek. Volgens Collinet (2013) kan daarmee ook wel gezegd dat het proces van sportificering bij de full-contact vechtsporten niet is voltooid. De full-contact vechtsporten hebben mede om deze reden geen traditioneel verenigingsmodel in Nederland.

Hiaat in wetenschappelijke kennis

De meeste toezichthouders mogen maar in beperkte mate rapporteren over hun werkzaamheden. Dit maakt dat er niet veel wetenschappelijke kennis is over toezichthouders in de organisatiewetenschappen. Dit gaat bijvoorbeeld ook op voor het toezicht op accountants (Van Erp & Winter, 2020). Daarbij is de VA pas actief sinds 2017 en daarmee een nieuw fenomeen in zowel de organisatiewetenschappen als de

Nederlandse sportwereld. Organisaties zoals de Dopingautoriteit en de Kansspelautoriteit zijn niet heel veel langer actief in het sportlandschap. De wetenschappelijke literatuur die over deze organisaties te vinden is bieden nieuwe inzichten maar zijn niet één-op-één vertaalbaar naar de context van de VA. Mede daarom is één van de doelen van dit onderzoek om aan de wetenschappelijke kennis over toezichthouders in de sportwereld toe te voegen.

3.2 Legitimiteit

Legitimiteit is belangrijk voor organisaties. Organisaties bouwen legitimiteit op verschillende manieren op. Daarbij zijn de uitdagingen voor de legitimiteit van verschillende organisatievormen ook anders. Voordat er dieper wordt ingegaan op de manier waarop legitimiteit verband houdt met verschillende organisatievormen, is het van belang om het begrip uit te diepen. Als het concept van legitimiteit is uitgewerkt, wordt er dieper ingegaan op het onderscheid tussen interne en externe legitimiteit.

3.2.1 Definitie

Volgens veel wetenschappers is Max Weber degene die het begrip '*legitimiteit*' heeft geïntroduceerd binnen de sociologie en daarmee de organisatiwetenschappen (Deephouse, Bundy, Tost & Suchman, 2017). Hij stelt dat er van legitimiteit sprake is wanneer de acties van een organisatie passen binnen de sociale wetten, waarden en normen van een samenleving of een bepaalde sociale groep (Weber, 1978). Een specifieke sportsector zoals de full-contact vechtsportsector kan hier ook zo'n sociale groep vallen.

Meyer & Scott (1983) hebben deze definitie verder doorgetrokken en stellen dat legitimiteit gaat om de mate van culturele steun voor een organisatie. Een compleet legitieme organisatie zou een organisatie zijn waar niemand enkele twijfel over heeft. Een legitieme organisatie heeft volgens Deephouse (1995) daardoor ook veel vrijheid om haar activiteiten uit te voeren. Om het concept van legitimiteit werkbaar te maken in dit onderzoek, wordt de definitie van Suchman (1995, p. 574) gebruikt:

"Legitimiteit is de opvatting dat de acties van een persoon of organisatie gewenst, gepast of geschikt zijn binnen een bepaalde structuur van sociale normen, waarden en overtuigingen."

Binnen deze definitie maakt Suchman (1995) onderscheid tussen twee perspectieven op legitimiteit. Het *institutionele perspectief* richt zich op hoe normen en waarden worden gecreëerd binnen organisaties en hun omgeving. Het *strategische perspectief* richt zich op hoe een organisatie het beste gebruik kan maken van legitimiteit om haar doelstellingen te bereiken. Omwille van de afbakening van het onderzoek is besloten om legitimiteit vanuit het strategische perspectief te benaderen. Het doel is om inzicht te krijgen in hoe de toekomstige overkoepelende full-contact vechtsportorganisatie legitimiteit kan gebruiken om haar taken uit te voeren. Het strategische perspectief biedt hiervoor de beste invalshoek.

Aansluitend hierop wordt ook de spanning tussen de *interne* en de *externe legitimiteit* zoals Provan & Kenis (2008) dit beschrijven, uitgewerkt. Voor de samenwerking met interne actoren is organisatorische legitimiteit vereist: anders wordt de organisatie als ongepast ervaren, wat de naleving van toezicht en andere vormen van regulering kan bemoeilijken. Anderzijds is legitimiteit ook van belang voor de relaties met externe actoren omdat deze relaties de wettelijke en financiële kaders bepalen. Zo zijn de gemeenten in Nederland bepalend voor het al dan niet verkrijgen van subsidies of vergunningen voor sportevenementen (Faber, 2019). De verschillen tussen interne en externe legitimiteit worden besproken in de volgende paragraaf.

3.2.2 Interne en externe legitimiteit

Nu het begrip legitimiteit is uitgewerkt, kan er dieper in worden gegaan op de verschillende vormen van legitimiteit die belangrijk zijn voor de beantwoording van de hoofd- en deelvragen.

Voor de continuïteit van organisaties is het belangrijk dat de organisatie als legitiem wordt ervaren door zowel interne als externe stakeholders (Scott, 2014). Een balans tussen de twee is van belang. Bokhorst (2014) stelt dat als de behoeften van interne actoren en externe actoren botsen, er een disbalans in de legitimiteit van de organisatie ontstaat. Dit kan zorgen voor spanningen, conflicten en soms zelfs confrontaties. Een effectieve organisatie speelt in op de belangen van zowel interne als externe stakeholders, om zo een balans in de legitimiteit te creëren (Provan & Kenis, 2008).

Legitimiteit gaat om de subjectieve beoordeling van stakeholders van een organisatie. De ene stakeholder heeft een ander belang bij het functioneren van de VA (en dus ook de volgende organisatievorm) dan de andere stakeholder. Zodoende wordt er in dit onderzoek een onderscheid gemaakt tussen *interne* en *externe legitimiteit*. Interne stakeholders vragen vaak om een rationele verklaring. Van organisaties wordt over het algemeen verwacht dat zij inspelen op de status van de interne legitimiteit (Drori & Honig, 2013). Dit is minder het geval bij de externe legitimiteit. Voor de externe legitimiteit zijn institutionele velden, reputatienormen en professionele relaties van belang (DiMaggio & Powell, 1983). Volgens Scott (2014) is een organisatie legitiem als de doelstellingen in dezelfde lijn liggen als de doelstellingen van andere organisaties binnen diezelfde institutionele omgeving. Dat betekent dat de VA wordt vergeleken met andere toezichthoudende organisaties binnen de (vecht)sport, zoals de DA en de KSA. Omdat er buiten de VA geen toezichthouders zijn die één specifieke tak van sport reguleren, zal de VA ook worden vergeleken met traditionele sportbonden. Drori & Honig (2013) geven aan dat interne en externe legitimiteit op verschillende manieren worden verkregen.

- Interne legitimiteit komt tot stand doordat interne stakeholders van een organisatie de doelstellingen en kerntaken als passend ervaren en de doelstellingen in ieder geval gedeeltelijk ook tot hun eigen hebben gemaakt.
- Externe legitimiteit komt tot stand wanneer externe stakeholders de organisatie erkennen. Dit gebeurt wanneer externe actoren wettelijke, financiële of professionele verbintenissen aangaan met de organisatie en op deze manier de status van de organisatie erkennen of zich hiermee associëren.

Voor interne legitimiteit zijn motieven en beweegredenen van belang (Drori & Honig, 2013). Dat is minder het geval bij externe legitimiteit. Voor het verkrijgen van externe legitimiteit zijn organisatorische velden, professionele relaties en de beoordelingen van toezichthouders van belang.

Organisaties die een (tak van) sport vertegenwoordigen hebben vaker moeite met het verkrijgen van interne legitimiteit. Volgens Freeburn (2017) wordt dit veroorzaakt omdat internationale federaties macht uitoefenen zonder dat hier democratische vertegenwoordiging (zoals bij reguliere sportbonden en hun leden) of degelijke verantwoording van toezicht of beleid tegenover staat. Dit gebrek aan legitimiteit heeft er volgens Freeburn mede voor gezorgd dat schending van het toezicht en beleid zo veelvoorkomend is, dat het bijna geïnstitutionaliseerd is binnen de sportwereld. Dit geeft aan waarom de legitimiteit van toezicht zo belangrijk is binnen de sport: zonder legitimiteit kan toezicht en regulering op weinig draagvlak rekenen.

3.2.3 Uitdagingen voor legitimiteit

Nu duidelijk is welke soorten legitimiteit belangrijk zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag en is toegelicht hoe deze vormen van legitimiteit tot stand komen, zal er dieper in worden gegaan op de uitdagingen die er zijn voor de legitimiteit. Dit is van belang om de valkuilen voor de huidige organisatievorm te ontdekken maar ook voor de mogelijke valkuilen voor de organisatievorm van de volgende fase in full-contact vechtsport. Hirsch & Andrews (1984) onderscheiden twee soorten uitdagingen voor de legitimiteit van een organisatie:

1. Prestatie-uitdagingen: komen in beeld wanneer actoren de waarden, doelstellingen en kerntaken van de organisatie ondersteunen maar de organisatie in de ogen van deze actoren niet succesvol is geweest in haar acties om hier gehoor aan te geven.
2. Waarde-uitdagingen: komen in beeld wanneer actoren problemen hebben met de waarden, doelstellingen en kerntaken van de organisatie, ongeacht hoe succesvol deze organisatie is in het bereiken van haar doelstellingen.

Beide uitdagingen zijn volgens Deephouse et. al (2017) fundamentele bedreigingen voor het voortbestaan van een organisatie. Legitimiteit lijkt soms vanzelfsprekend wanneer een organisatie legitiem is, maar wanneer dit niet het geval is, zal deze organisatie al snel onder vuur komen liggen (Pfeffer & Salancik, 1978). Wat betreft prestatie-uitdagingen is dit vrij duidelijk: prestatie-uitdagingen duiken op wanneer een organisatie in de ogen van interne of externe stakeholders niet succesvol is geweest in het behalen van haar doelstellingen. De stakeholder kan het ondertussen wel eens zijn met de kernwaarden of doelstellingen van de organisatie (Hirsch & Andrews, 1984). Als het ministerie van VWS het bijvoorbeeld wel eens is met het doel achter de promotorlicentie maar eigenlijk vindt dat er niet genoeg eisen in worden gesteld, dan is er sprake van een prestatie-uitdaging. Bij waarde-uitdagingen is het soms lastiger. Van een waarde-uitdaging is sprake wanneer stakeholders het niet eens zijn met de doelstellingen of kernwaarden van de organisatie, zonder dat zij hierbij kijken of de organisatie succesvol is in het bereiken van de doelstelling. Als een promotor bijvoorbeeld vindt dat de regel dat er niet naar het hoofd gestoten of getrapt wordt onder 18 jaar maar onzin vindt, zonder hierbij te kijken naar of de maatregel succesvol is geïmplementeerd en effectief is, is er sprake van een waarde-uitdaging.

Hirsch & Andrews (1984) zeggen dat het voor de legitimiteit van belang is om te kijken naar de kernwaarden en kerntaken van de organisatie. Als de kernwaarden en kerntaken in beeld worden gebracht, moeten de uitdagingen en valkuilen hiervoor ook zoveel mogelijk worden achterhaald. Op die manier kan worden bepaald waar de organisatie ter aard is.

3.3 Samenvatting

Het theoretisch kader laat zien dat de full-contact vechtsporten in Nederland anders georganiseerd zijn dan andere sporten. Andere sporten zijn georganiseerd volgens het verenigingsmodel met sportbond of volgens het model met brancheorganisatie, zoals bij de fitness-sector. De full-contact vechtsporten worden sinds 2017 gereguleerd door een toezichthouder: de VA. De kerntaken van een toezichthouder verschillen met die van een sportbond en brancheorganisatie. Daarmee zijn de verwachtingen van de omgeving ook anders. Dit beïnvloedt de beoordeling van de legitimiteit van de VA en de organisatievorm van full-contact vechtsport in de volgende fase.

Legitimiteit is een concept dat gaat om de beoordeling van de acties en waarden van een organisatie binnen een bepaalde sociale en culturele context. Legitimiteit wordt zodoende gehaald uit de beoordeling

van de kernwaarden en kerntaken door stakeholders van een organisatie. In dit onderzoek gaat het om de beoordeling van interne en externe stakeholders van de VA en de full-contact vechtsportsector in het algemeen. Er zijn twee soorten uitdagingen voor de legitimiteit te onderscheiden: waarde-uitdagingen die zich richten op de kernwaarden en kerntaken van een organisatie en prestatie-uitdagingen die zich richten op de uitvoering van de kerntaken van een organisatie.

4. Methodologie

In dit hoofdstuk wordt een methodologische verantwoording van het onderzoek gegeven. Het is van belang om de keuzes voor onderzoeksmethoden te verantwoorden en gehoor te geven aan de kwaliteitseisen van wetenschappelijk onderzoek. Door rekening te houden met de criteria die aan wetenschappelijk onderzoek worden gesteld wordt duidelijk hoe de data is verzameld en geanalyseerd. Dit heeft invloed op hoe de resultaten worden geïnterpreteerd. Daarbij wordt het onderzoek reproduceerbaar voor andere onderzoekers (Creswell, 2011).

4.1 Onderzoeksdesign

De onderzoeksvraag leidt naar een onderzoek van *beschrijvende aard*. Hier is voor gekozen omdat de persoonlijke ervaringen en inzichten van de interne en externe stakeholders op deze manier de meeste aandacht kunnen krijgen. Waar bij kwantitatief onderzoek de analyse van numerieke data centraal staat, is het bij onderzoekdisciplines met een beschrijvende aard meer ruimte voor de belevingswereld van de respondenten.

Het onderzoeksdesign van deze thesis berust op de traditie van *interpretatief* wetenschappelijk onderzoek. De vraag naar een legitieme organisatievorm voor de volgende fase van full-contact vechtsporten is een vraag naar wat stakeholders zien als geschikt en passend binnen een sociale en culturele context (Suchman, 1995). Het doel van het empirische gedeelte van dit onderzoek is daarmee om de achterliggende gedachten, gedragingen, normen, waarden, afwegingen en emoties van stakeholders van de full-contact vechtsportsector te achterhalen. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen interne en externe stakeholders, zoals beschreven in de laatste paragraaf van het theoretisch kader. Meer specifiek gaat het om de gedachten, gedragingen en emoties van respondenten die hun visie op de legitimiteit van de huidige en toekomstige organisatievorm weergeven. Dit past in de geest van een interpretatief onderzoek, waarbij de belevingswereld van individuen centraal staat (Swanborn, 1990). Volgens Bryman (2016) gaat de interpretatieve onderzoeksleer ervan uit dat de werkelijkheid subjectief is en wordt gevormd door het denken en handelen van actoren binnen een sociale context. Deze inzichten hebben geleid tot de keuze voor kwalitatieve methoden van dataverzameling en analyse. Kwalitatief onderzoek biedt de mogelijkheid om gedetailleerde informatie over een relatief kleine groep mensen te verzamelen, waar kwantitatief onderzoek weinig informatie over veel mensen geeft (Harding, 2013). Dat is voor de beantwoording van de hoofd- en deelvragen uit dit onderzoek interessant omdat de uitgebreide data van een aantal belangrijke stakeholders een beeld kan geven van hoe legitimiteit wordt gevormd. Met kwantitatieve data van een groot aantal respondenten kan dit lastiger zijn. Al met al laat het onderzoeksdesign zich het best omschrijven als een etnografische studie waarbij er geen observaties zijn gedaan maar alleen gebruik is gemaakt van interviews.

4.2 Dataverzameling

Omdat de full-contact vechtsportsector in Nederland een unieke organisatievorm kent, is het doel van dit onderzoek niet om resultaten te kunnen dupliceren in een vergelijkbare omgeving binnen Nederland. Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen wat interne en externe stakeholders als een legitieme organisatievorm zien voor full-contact vechtsport in Nederland. De resultaten kunnen desalniettemin interessant zijn voor de landen waar de regulering en organisatie een soortgelijke vorm kent. Zoals bestaande wetenschappelijke literatuur over de SAC's in de Verenigde Staten relevant is geweest voor dit

onderzoek en eerdere onderzoeken, kan dit onderzoek weer handvaten en redenen tot vervolgonderzoek bieden in andere contexten (Dortants, 2018; Brent & Kraska, 2013).

In het theoretisch kader van deze thesis is er wetenschappelijke literatuur aangehaald waaruit bepaalde theoretische concepten zijn uitgewerkt zoals de sportbond, toezichthouders en het begrip 'legitimiteit'. Deze '*sensitizing concepts*' geven richting bij het verzamelen en analyseren van de data (Bowen, 2006). De sensitizing concepts zijn uitgewerkt in de topiclijst (bijlage 4) en zijn voeding voor de vragenlijst (bijlage 5). Er is binnen dit onderzoek ook ruimte voor nieuwe inzichten die tijdens de interviews met respondenten aan de oppervlakte komen. Als er tijdens het interview te veel van de vragenlijst werd afgeweken, ben ik terug naar mijn vragenlijst gegaan om weer naar een relevant onderwerp te schakelen. De wisselwerking tussen wetenschappelijke theorie en empirische inzichten leidt tot ideeën over hoe full-contact vechtsporten legitiem georganiseerd kunnen worden in Nederland. Deze manier van wetenschappelijke bewijsvoering wordt ook wel *abductief onderzoek* genoemd (Timmermans, 2018).

Omdat de respondenten door heel Nederland woonachtig zijn en de COVID-19 pandemie het afnemen van fysieke interviews soms bemoeilijkte, zijn de interviews allemaal afgenomen via Microsoft Teams. Hoewel dit programma het mogelijk maakte om respondenten op een relatief korte termijn te interviewen, bracht het gebruik van dit programma ook moeilijkheden met zich mee. Zo was er soms sprake van een storing met het beeld of geluid, of bracht een slechte internetverbinding of achtergrondgeluid ruis in de communicatie. Tot slot moet gezegd worden dat er een bepaalde mate van intimiteit ontbreekt in een interview via Microsoft Teams. Vormen van non-verbale communicatie zoals lichaamstaal zijn minder zichtbaar, wat het moeilijker kan maken om in te schatten wat iemand precies bedoeld en wanneer er doorgevraagd moet worden.

4.3 Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat uit verschillende stakeholders van de VA. In totaal zijn er dertien interviews afgenomen bij dertien respondenten (R=13). De lengte van de interviews varieerde van 40 minuten tot 90 minuten. De respondenten zijn op basis van het belang dat ze bij de VA hebben, verdeeld in drie groepen. Zeven van deze respondenten kunnen worden beschouwd als *interne stakeholders*: zij zijn op dagelijkse of wekelijkse basis betrokken bij de organisatie van full-contact vechtsport. Tot deze groep behoren vertegenwoordigers en medewerkers van full-contact vechtsportbonden, promotors van evenementen, sportschoolhouders en vertegenwoordigers van de VA zelf. Vier van de respondenten kunnen worden gerekend tot de *externe stakeholders*. Deze groep is niet op dagelijkse basis betrokken bij de organisatie van full-contact vechtsport maar zijn door hun professionele rol wel gebaat bij een veilige en gezonde full-contact vechtsportsector. Hieronder vallen medewerkers van VWS, landelijke en overkoepelende sportorganisaties en beleidsmedewerkers van twee G4-gemeenten. Er is expliciet gekozen voor beleidsmedewerkers uit grote, stedelijke gemeenten omdat uit onderzoek blijkt dat in de stedelijke regio's de meeste beoefening van full-contact vechtsport plaatsvindt (Elling, Schootemeijer & Van Den Dool, 2017). De overige twee respondenten zijn vertegenwoordigers van traditionele vechtsportbonden. Zij hebben geen direct belang bij de full-contact vechtsportsector en worden daarom niet beschouwd als stakeholders in dit onderzoek. Ze worden daarom als *overige externe respondenten* beschouwd. Alle respondenten zijn per e-mail benaderd om geïnterviewd te worden. Om de anonimiteit van de respondenten te bewaken, zal er niet te diep in worden gegaan op details en achtergronden van de respondenten. Een overzicht het type stakeholder per respondent is te vinden in bijlage 6.

De respondenten zijn geselecteerd door middel van *doelgerichte selectie*. Dat wil zeggen dat respondenten worden geselecteerd op basis van de mate waarin zij aansluiten op het onderwerp van het onderzoek. Dit is volgens Harding (2013) een geschikte manier om typische maar juist ook afwijkende data te achterhalen. Omdat ik voorafgaand aan dit afstudeeronderzoek anderhalf jaar stage liep bij de VA, heb ik een netwerk opgebouwd binnen de full-contact vechtsport. Hierdoor kon ik een redelijke inschatting maken van de visie van sommige respondenten op de organisatievorm voor de volgende fase. Dit maakte het mogelijk om typische en atypische data te verzamelen. De keerzijde hiervan dient ook benoemd te worden: doordat veel respondenten mij vanuit mijn rol bij de VA kennen, kan het zijn dat ik soms antwoorden heb gekregen waarvan de respondenten denken dat deze antwoorden als wenselijk voor de VA kunnen worden beschouwd. Voornamelijk interne stakeholders zouden hier gevoelig voor kunnen zijn geweest gezien hun relatie met de VA. Toch ben ik verrast door de antwoorden die ik van sommige respondenten kreeg.

Voorwaarde voor selectie is dat de respondenten op organisatorisch gebied of vanuit een beleidstechnische rol betrokken zijn bij full-contact vechtsport. Deze voorwaarde is gesteld omdat de geschiktheid van een bepaalde organisatievorm en de onderwerpen die hierbij horen zoals machtsstructuren, financieringsvormen en democratische inspraak voor deze personen aan de orde van de dag zijn. Zij komen met deze onderwerpen in aanraking op een regelmatige basis, waardoor ze er in meer of mindere mate mee bekend zijn.

4.4 Dubbelrol als onderzoeker

Inmiddels ben ik ruim twee en een half jaar werkzaam voor de VA. Eerst als stagiair in het kader van mijn master Sportmanagement & Sportbeleid en inmiddels als projectcoördinator. Dit plaatst mij als onderzoeker middenin het onderzoeksveld. Als stagiair en medewerker heb ik mij met verschillende projecten en taken bezig gehouden zoals het schrijven van een handboek voor de aanpak van grensoverschrijdend gedrag, het opstellen van een matchmakerlicentie en het in behandeling nemen van aanvragen van het Keurmerk Vechtsportautoriteit. Daarbij ben ik bij veel bijeenkomsten aanwezig geweest waar sommige respondenten mij als vertegenwoordiger van de VA hebben ontmoet. Hierdoor zou ik mezelf kunnen typeren als een 'inside-researcher', zoals Breen (2007) dit beschrijft. Inside-researchers ervaren volgens Breen moeite met het vinden van balans tussen hun rol als onderzoeker en de rol als medewerker. Dit is iets waar ik mij bewust van werd in de beginfase van mijn onderzoek. Mijn scriptiebegeleider, Marianne Dortants, heeft mij hierbij geholpen. Ik had vaak al een mening of visie over een bepaald onderwerp vanuit mijn professionele achtergrond bij de VA. Dit beperkte in de opstartfase van het onderzoek mijn objectiviteit over bepaalde onderwerpen. Van deze dubbelrol ben ik mij bewust geweest bij het opstellen van topiclijsten en interviewvragen. Ook tijdens het afnemen van de interviews heb ik zoveel mogelijk geprobeerd om eventuele kennis over bepaalde onderwerpen niet te laten blijken als dat niet gepast was en geen sturende vragen te stellen. Dat is gelukt, al moet toegegeven worden dat er in sommige interviews wel momenten zijn geweest dat er terminologie werd gebruikt of er een vraag werd gesteld die alleen met een 'ja' of 'nee' kon worden beantwoord.

4.5 Datacollectie

De vraag naar een legitieme organisatievorm voor de toekomst van full-contact vechtsport is geen vraag die zich leent voor het afnemen van een vragenlijst of de uitvoering van een experiment. Deze vraag gaat om

achterliggende gedachten, meningen en emoties. De meest geschikte manier om deze data te achterhalen, is het afnemen van semigestructureerde diepte-interviews. Daarbij zijn begrippen en concepten uit de theorie gebruikt als *'sensitizing concepts'*, die richting hebben geven bij het verzamelen en analyseren van data (Bowen, 2006). Deze sensitizing concepts zijn uitgewerkt in de vorm van een topiclijst (bijlage 4).

Voordat ik met de diepte-interviews aan de slag ging heb ik twee verkennende interviews afgenomen met de vertegenwoordigers van twee traditionele vechtsportbonden. Het afnemen van verkennende interviews is bruikbaar om concepten en ideeën op te doen voor de diepte-interviews (Bowen, 2006). De informatie, inzichten en praktijktheorieën die uit deze interviews naar voren komen, zijn gebruikt om de topiclijst en interviewvragen voor de diepte-interviews bij te schaven en waar nodig aan te vullen (Skinner, Edwards & Corbett, 2015). Dit past bij abductief onderzoek. In de bijlagen van deze scriptie zijn de topiclijst en de interviewvragen opgenomen (bijlage 4 en 5). De interviews zijn gecodeerd met NVivo. Dit programma maakt het mogelijk om belangrijke uitspraken te markeren en onder te brengen in codes, categorieën en subcategorieën. De codeboom van het onderzoek is te vinden in bijlage 7.

4.6 Kwaliteitscriteria

Onafhankelijkheid

Om aan het criterium van onafhankelijkheid tegemoet te komen heb ik regelmatig overlegd met mijn scriptiebegeleider Marianne Dortants. Vooral in de beginfase van mijn onderzoek was het vanwege de eerder benoemde dubbelrol niet altijd makkelijk om aan dit criterium te voldoen. Door regelmatig te praten met mijn scriptiebegeleider en haar regelmatig inzicht te geven in de voortgang van mijn onderzoek, kon ik beter uit mijn professionele rol bij de VA treden omwille van het onderzoek. Dit heeft het mogelijk gemaakt dat ik de data met een zekere mate van onafhankelijkheid heb kunnen verzamelen en analyseren. Onafhankelijkheid heeft hierbij betrekking op het belang van de VA als organisatie en het belang dat ik als medewerker bij de VA heb. Ik heb juist gevraagd waar het bij stakeholders schuurt met de VA als organisatie of met specifieke maatregelen. In de analyse ben ik kritisch geweest op eventuele schouderklopjes die gegeven werden en ben ik me er bewust van geweest dat ik ondanks al deze voorzorgsmaatregelen toch soms sociaal wenselijke antwoorden heb gekregen vanwege mijn dubbelrol als onderzoeker.

Betrouwbaarheid en validiteit

Betrouwbaarheid gaat om de reproduceerbaarheid van het onderzoek (Creswell, 2012). Door gebruik te maken van doelgerichte selectie in de samenstelling van de steekproef, heb ik balans gecreëerd in de leeftijd, het geslacht en de professionele achtergrond van de respondenten. Wel is hierin specifiek geselecteerd op de betrokkenheid bij het onderzoeksonderwerp om zo maximale informativiteit te bereiken. Hier wordt aan het eind van deze paragraaf nader op ingegaan. De topiclijst en de interviewvragen in de bijlagen van dit onderzoek is het onderzoek voor toekomstige onderzoekers reproduceerbaar, al zullen zij zelf een balans moeten zoeken in de visie van de stakeholders. Dit is de belangrijkste grond waarop de betrouwbaarheid van het onderzoek is gewaarborgd.

Wat betreft de validiteit moet in acht worden genomen dat dit onderzoek gaat om de professionele mening van interne en externe stakeholders en dat door de methodologische grondslag van dit onderzoek er geen kwantitatieve dataverzameling of data-analyse wordt uitgevoerd. Belangrijk is wel dat er tijdens het (op)stellen van vragen voor en tijdens interviews geen sturende vragen worden gesteld. Vragen die met 'ja' of 'nee' kunnen worden beantwoord zijn eveneens onwenselijk. Dit zorgt ervoor dat er ruimte blijft voor

verschillende invalshoeken en de interne validiteit van het onderzoek gewaarborgd is (Miles & Huberman, 1994). Ook ben ik in de laatste fase van het onderzoek regelmatig kritisch bevraagd door zowel mijn scriptiebegeleider als collega's en het bestuur van de VA. Dit vond plaats in één-op-één afspraken en tijdens een tussentijdse presentatie van de resultaten aan het bestuur van de VA.

Om de externe validiteit te waarborgen is het van belang om de opnames van de interviews met uiterste zorgvuldigheid te transcriberen en waar nodig na te gaan of uitspraken zijn opgenomen zoals die zijn bedoeld door de respondent. Dit wordt door ook wel een '*member check*' genoemd. Ook is er bij de interpretatie van de resultaten rekening gehouden met mogelijke factoren die voor verstoring kunnen hebben gezorgd. Miles & Huberman (1994) noemen onderstaande factoren:

1. The holistic fallacy: data wordt als meer representatief voor een groep gezien dan daadwerkelijk het geval is.
2. Elite bias: data afkomstig van goed geïnformeerde en meer uitgesproken respondenten wordt zwaarder meegewogen dan van andere respondenten.
3. Going native: het verlies van de eigen opinie en het overzicht omdat de onderzoeker de meningen en denkbeelden van respondenten overneemt.

Door voorafgaand aan en na afloop van elk interview te reflecteren op deze factoren is de invloed hiervan zoveel mogelijk beperkt.

Informativiteit

Aan het criterium van informativiteit is gehoor gegeven door open vragen te stellen in de vragenlijsten vooraf en deze in de interviews ook daadwerkelijk zo te stellen. Ook bij het doorvragen ben ik mij hier continu bewust van geweest. Bij de codering heb ik hier rekening mee gehouden door korte antwoorden niet te coderen of minder zwaar mee te wegen in de analyse.

5. Resultaten

In dit hoofdstuk wordt de verzamelde data toegelicht. Dit gebeurt aan de hand van verschillende thema's en onderwerpen uit het theoretisch kader. Deze thema's en onderwerpen worden telkens ondersteund door citaten uit de interviews met respondenten. Eerst wordt besproken hoe interne stakeholders de huidige kerntaken van de VA ervaren. Het Fightpassport, de werving en werkwijze van het auditteam en de commissies waarmee voeding uit de sector wordt gehaald, komen onder andere aan bod. Niet alleen de kerntaken zelf maar ook de gepastheid van deze kerntaken bij de huidige organisatievorm en de context van de sector, komen hierbij aan bod. In de eerste paragraaf zijn de interne stakeholders aan het woord. In de tweede paragraaf de externe stakeholders.

Het tweede deel van dit hoofdstuk richt zich op hoe de toekomstige organisatievorm van full-contact vechtsport eruit moet zien. De kernwaarden en kerntaken die in de ogen van de respondenten opgepakt moeten worden, leiden hierbij tot mogelijke organisatievormen voor de toekomst. Hierbij staat centraal wat respondenten zeggen over hoe deze organisatievorm legitiem kan zijn voor haar stakeholders en hoe de uitvoering van bepaalde kerntaken hierop van invloed is. Ook hier komen eerst de interne stakeholders aan het woord en vervolgens de externe stakeholders.

De derde en laatste paragraaf bouwt op naar de analyse en beschrijft welke uitdagingen, spanningen en wrijvingspunten er volgens respondenten liggen voor de kerntaken, de legitimiteit en de toekomstige organisatievorm in haar geheel.

5.1 Interne legitimiteit: Interne stakeholders over toezichthoudende taken VA

De geïnterviewde interne stakeholders vinden dat er sinds 2017 een aantal zaken ten goede zijn veranderd. Dat de VA zich hiervoor heeft ingezet en daarmee ook heeft bijgedragen aan deze veranderingen wordt door elke interne, maar ook externe stakeholder beaamd. Zo geeft een voorzitter van één van de negen full-contact vechtsportbonden aan:

“Jullie hebben iets bereikt dat wij nooit zouden hebben kunnen bereiken omdat wij de autoriteit niet hadden.” – R11.

Wat het 'iets' is dat de bondsvoorzitter hier bedoelt, blijft in het interview enigszins vaag. De breed gedeelde mening van de respondenten is dat het gaat om een ontwikkeling richting een veiligere en gezondere vechtsportsector. Maar na doorvragen blijkt dat de meningen verschillen over welke kerntaken hebben bijgedragen aan deze ontwikkeling en over wat de kerntaken van de VA überhaupt zijn. Zo geeft een aantal interne stakeholders aan dat de veiligheid van wedstrijdvechters verbeterd is dankzij de registratie in het digitale Fightpassport. Andere interne stakeholders vinden dat de controles van het auditteam op evenementen hebben bijgedragen aan de veiligheid. Maar de kennis en kundigheid van het auditteam wordt in twijfel getrokken door andere respondenten. Ook heerst bij sommige interne stakeholders het gevoel dat sommige evenementen vaker worden gecontroleerd door de VA dan andere. Andere interne stakeholders geven aan dat de afspraken in het convenant en het Keurmerk Vechtsportautoriteit de belangrijkste kerntaken van de VA zijn. Ook de commissies van de VA worden besproken. Tot slot zijn er ook interne stakeholders die aangeven dat de VA voor hen legitiem is omdat er veel gelijkenissen zijn met de SAC's, die in de Verenigde Staten toezichthouden op de vechtsporten.

5.1.1 Fightpassport

Meerdere interne stakeholders geven aan dat de registratie van wedstrijdvechters in het digitale Fightpassport een bijdrage heeft geleverd aan de veiligheid en gezondheid van wedstrijdvechters. Met name de veiligheid van jeugdvechters die vaak voor het eerst in de ring staan, is volgens een geïnterviewde promotor verbeterd. De registratie van vechters en wedstrijdresultaten zorgt voor eerlijkere matchmaking:

"[..]de VA-nummers, dat we weten hè, dat is ook echt een pré. Er zijn echt wel veel dingen veranderd hoor. De registratie is belangrijk, dat is echt een ding. Vroeger irriteerde ik me dood aan dat als ik met mijn jongetje op een evenement kwam dat hij gewoon in elkaar gemarteld werd. Dus ik denk dat dat één van de beste dingen is." – R7.

Eerlijke matchmaking is belangrijk in vechtsport vanwege het element van fysiek geweld. Als er sprake is van een disbalans tussen twee tegenstanders, brengt dit een gevaar voor de gezondheid van de wedstrijdvechters met zich mee. Gelijke matchmaking is daarom belangrijk voor alle wedstrijdvechters, maar met name die van jeugdvechters omdat hun lichaam nog aan het ontwikkelen is. Daarbij dient de registratie ertoe om vechters die knock-out gaan, ernstige blessureleed oplopen of zich misdragen bij een evenement (tijdelijk) uit te sluiten van deelname aan wedstrijden (Vechtsportautoriteit, 2020). Deze promotor geeft aan dit als een positieve ontwikkeling te zien. Dat is op het eerste gezicht misschien niet opmerkelijk. Maar als bedacht wordt dat promotors hierdoor minder vechters hebben om te selecteren dan voor de implementatie van deze maatregel, schijnt dit ander licht op het citaat.

Er zijn ook interne stakeholders die zich kritisch uiten over het Fightpassport. Onder andere de eenmalige inschrijfkosten van € 10,- per inschrijving, worden als onredelijk gezien:

"En dan kost het nog € 10,- per inschrijving. Dan klagen ze tegen ons dat wij er weer op willen verdienen. Dan moeten we uitleggen dat het geld niet naar ons gaat, maar naar de VA. De VA moet zorgen dat het systeem gewoon loopt zoals het moet lopen." – R4.

De kosten voor inschrijving staan volgens deze interne stakeholder niet in verhouding tot de gebruiksvriendelijkheid van het Fightpassport. Daarbij is er volgens de respondent ook onduidelijk over aan wie de kosten worden betaald. Vechters zouden vaak denken dat het bedrag naar de full-contact vechtsportbond gaat, terwijl deze eigenlijk naar de VA gaan. De communicatie over deze inschrijfkosten is volgens deze full-contact vechtsportbond medewerker niet goed verlopen.

5.1.2 Auditteam: Controle op evenementen

Van de vijf geïmplementeerde maatregelen betrekken vier zich op de veiligheid van evenementen (Vechtsportautoriteit, 2018). Het auditteam van de VA, dat de naleving van de maatregelen op evenementen controleert, wordt in de interviews met interne stakeholders regelmatig opgebracht. De waarde en het belang dat interne stakeholders aan het auditteam hechten loopt uiteen. Daarbij wordt de expertise van de auditors in twijfel getrokken en hetzelfde kan gezegd worden voor de willekeurigheid van de selectie van evenementen die de VA controleert. Desalniettemin wordt aangegeven dat er een bepaalde

controlefunctie uitgaat van het auditteam: het gevoel dat er op promotors en bonden gelet wordt is voor sommigen waardevol op zichzelf.

Onafhankelijkheid auditteam

Voor de legitimiteit van de VA is onafhankelijkheid belangrijk: als het toezicht niet onafhankelijk is, kunnen verdenkingen van voorkeursbehandelingen sneller worden gemaakt en zal dit als onrechtvaardig worden ervaren door stakeholders (Hirsch & Andrews, 1984). Sommige interne stakeholders geven aan dat sommige evenementen volgens hen vaker gecontroleerd worden dan andere. Een promotor zegt hierover:

"[...]Je kan wel 500 promotors hebben die zo'n licentie aanvragen maar heb je dan het evenement gezien? En gezien of alles op orde is? [...] Jullie komen toch ook bij mij? En ook bij [ORGANISATIE X]? Maar de gala's in Lutjebroek, daar moet je ook naartoe. [...] Als iedereen door diezelfde molen moet, dan ben ik content." – R7.

De promotor geeft dat hij het gevoel heeft dat hij vaker wordt gecontroleerd door de VA dan andere promotors. Voor hem is gelijke behandeling van alle promotors belangrijk voor zijn rechtvaardigheidsgevoel. De kerntaak van de VA kan het best kan worden omschreven als: het zorgdragen voor een veilige en gezonde full-contact vechtsportsector door onafhankelijk toezicht te houden (VA, 2018). Het woord 'onafhankelijk' is in de context van dit citaat belangrijk. Omdat onafhankelijkheid een belangrijke waarde is voor toezichthouders, vormt dit een potentiële waarde-uitdaging voor de VA (Hirsch & Andrews, 1984).

Werving en werkwijze van auditors

Ook de werving en werkwijze van het auditteam is niet voor elke interne stakeholder even duidelijk gebleken. Zo was het voor een medewerker van een full-contact vechtsportbond niet duidelijk of de auditors nu in loondienst van de VA zijn of niet. Daarbij gaf hij aan dat hij niet overtuigd was van de expertise van sommige auditors:

"Je moet iemand hebben die weet wat een gala is en hoe een gala werkt. [...] Als ik jou als outsider moet gaan vragen om een audit te doen bij een voetbalwedstrijd van Ajax, dan heb je geen idee waar je moet beginnen toch? [...] En als je niks anders doet dan voetballerij, ja dan weet je wie je moet hebben en wie er voor je staat. Maar als je iemand stuurt naar een gala en die praat met iemand en kijkt of het loopt. Ja dan heeft zo'n audit geen enkele zin." – R4.

In de ervaring van deze interne stakeholder blijft het bij de audits vooral bij kijken en praten met mensen. Omdat de auditors geen professionele in de full-contact vechtsport hebben, beschikken zij volgens deze interne stakeholder vaak over onvoldoende expertise om effectief toezicht te houden. De VA vraagt in het functieprofiel van de auditors specifiek om personen die geen directe relatie hebben met te auditen stakeholders (VA, 2019). Zo willen de VA voorkomen dat er gunstige beoordelingen worden afgegeven omdat de auditor vroeger zelf goede ervaringen had met een bepaalde stakeholder. Op de vraag of een auditor met veel ervaring uit de sector niet af zou doen aan het onafhankelijke oordeel van de auditor, antwoordde de respondent:

"Daarom is het belangrijk dat je weet wie je naar welk gala stuurt. Je hebt aan de voorkant natuurlijk altijd een deskresearch hè. Als ik jou namelijk naar een audit stuur moet je weten wie de eindverantwoordelijke is en wie je daar tegenkomt. Natuurlijk kom je altijd bekenden tegen maar niet als zijnde promotor. Want je kent niet alle promotors. Dus dan moet je een keuze maken welke auditor je naar welk evenement stuurt." – R4.

Volgens de bondsmedewerker is het dus mogelijk om auditors met meer ervaring binnen de wereld van gala's en evenementen de controles te laten uitvoeren, mits de potentiële belangenverstrengeling van

tevooren in kaart wordt gebracht en onschadelijk wordt gemaakt. Op deze manier zou er meer deskundigheid en expertise binnen kunnen worden gehaald.

De voorzitter van een andere full-contact vechtsportbond geeft in het interview aan dat hij het auditteam nuttig vindt omdat hij het belangrijk vindt dat promotors gecontroleerd worden. Op de vraag waarom hij dat nuttig vindt, antwoordt hij:

“Ik vind het belangrijk dat een promotor het idee heeft dat er op hem gelet wordt. Net zoals dat ik ga parkeren en ik denk dat niemand me toch ziet en daarom geen parkeergeld ga betalen.” – R2, 17 juni 2021.

Ondanks dat de voorzitter het nut van de controlefunctie van het auditteam inziet, geeft hij aan eveneens te twijfelen aan de bekwaamheid en kennis van de sector binnen het auditteam. Om dit te ondersteunen draagt hij een voorbeeld aan van een terugkoppeling van het auditteam over een evenement:

“Er waren toen auditors langs geweest en toen stond er in jullie verslag dat er te weinig toiletten en te weinig prullenbakken waren. Terwijl de week daarvoor nog een wereldbekende rockband had opgetreden op dezelfde locatie. Met hetzelfde aantal toiletten [...]. Dat is toch gek.” - R2.

Dat het auditteam eisen stelt die niet worden gesteld door de accommodatie bij andere evenementen, is deze respondent een doorn in het oog. Naar zijn oordeel zou het met de facilitaire voorzieningen van de accommodatie goed gesteld moeten zijn als een week daarvoor nog een wereldbekende rockband in de zaal stond. Hierin komt ook de duidelijkheid van communicatie als aandachtspunt voor de VA terug. Het is voor promotors en de convenantpartners niet altijd duidelijk waar op wordt gelet.

Al met al kan gezegd worden dat een aantal interne stakeholders uit dit onderzoek niet overtuigd zijn van de expertise van het auditteam. Als de twijfels over de expertise breder in de sector worden gedeeld, vormt dit een prestatie-uitdaging voor de VA. Daarbij hebben sommige promotors het gevoel dat zij meer gecontroleerd worden dan anderen. Dit vormt een waarde-uitdaging voor de onafhankelijkheid van de VA als toezichthouder. Daarbij is het voor promotors en convenantpartners niet altijd duidelijk waar er door de auditors op gelet wordt. Dit leidt tot onbegrip over de uitkomsten van sommige audits. Er valt hierin mogelijk meer te winnen voor de VA op het gebied van communicatie.

5.1.3 Commissies: voeding voor uitvoering kerntaken

Zoals toegelicht in bijlage 2 van dit onderzoek, gebruikt de VA commissies om informatie over beleidsonderwerpen binnen te halen en draagvlak voor de maatregelen te creëren. De commissies zijn bedoeld om de VA te ondersteunen in het maken van beleid op vijf verschillende terreinen (evenementen, medisch, kwaliteitswaarborging, communicatie en het sporttechnisch kader). Met behulp van de inbreng worden licenties, regels, richtlijnen, handreikingen en keurmerken ontwikkeld. In de commissies nemen experts en ervaringsdeskundigen uit de sector plaats. Zij komen zo'n twee tot drie keer per jaar samen (Vechtsportautoriteit, 2018). De interviews met de interne stakeholders wijzen uit dat er voor hen nog veel te winnen valt wat betreft de frequentie en de vorm van de vergaderingen. Na doorvragen blijkt dat er tussen commissieleden onderling vaak sprake is van oud zeer, dat zijn oorsprong vaak vindt in het gemeenschappelijke verleden van de commissieleden.

Een medewerker van een full-contact vechtsportbond geeft aan dat hij het goed vindt dat de VA op deze manier beleid ontwikkelt. Echter vindt hij het aantal vergaderingen per jaar te weinig:

“En de commissie mag ook wel iets vaker. Weet ik veel, één keer per kwartaal, digitaal. Eén keer fysiek en de rest digitaal. Tegenwoordig kunnen we digitaal.[...] Ik denk dat we iets meer in contact met elkaar

moeten blijven en zorgen dat dat contact niet eenrichtingsverkeer is. Laten we regelmatig bellen en afspraken inplannen. Het kan nu ook via Teams.” – R4.

In plaats van twee of drie keer per jaar samen te komen stelt de respondent voor om het aantal vergaderingen per jaar te verhogen naar vier keer per jaar. Door vaker met elkaar te vergaderen kan het beleid worden verbeterd, zolang de discussies betrekking op de inhoud hebben. De verhoogde frequentie van commissievergaderingen dragen volgens deze respondent bij aan het gevoel van betrokkenheid bij het beleid van de VA. Overleggen kunnen volgens de bondsmedewerker ook digitaal, gezien deze vorm van overleggen meer gebruikelijk is geworden sinds de COVID-19 pandemie.

Het aantal digitale vergaderingen in de maatschaps sinds 2020 inderdaad drastisch is toegenomen (Libbenga, 2020). Maar dat wil niet zeggen dat iedereen zich in deze vergadervorm comfortabel voelt. Een voorzitter van een andere full-contact vechtsportbond zegt hierover:

“ Bij zo’n commissievergadering kan je je mening niet uitspreken, als je met zoveel kemphanen zit. Want bijna iedereen die in die vergadering zat heeft bonje met elkaar. Of ze hebben een verleden met elkaar, noem maar op. En online is dat nog veel erger denk ik en ook veel moeilijker.” – R2.

De voorzitter benoemt in dit citaat meerdere van zijn punten van ergernis. Allereerst benoemt hij dat hij het moeilijk vindt om zijn perspectief te delen in de commissiebijeenkomsten. Volgens de voorzitter komt dit voort uit de sfeer in de vergaderingen waarbij er met een bepaalde strijdlustigheid wordt overlegd. De voorzitter refereert hiernaar als ‘kemphanengedrag’, dat voortkomt uit onenigheden uit het verleden. In plaats van dat er op een constructieve manier wordt gediscussieerd, zijn de commissievergaderingen volgens de voorzitter een boksring op zichzelf waar de onenigheden worden uitgevochten. Hier verwijst hij tevens naar het oud zeer binnen de sector, dat eveneens een belemmering vormt om zijn perspectief op onderwerpen te delen. Het roerige verleden van de full-contact vechtsporten in Nederland heeft hierin dus nog steeds impact op het heden en de toekomst van deze sporten. Volgens de voorzitter wordt deze strijdlustigheid juist uitvergroot door online bijeenkomsten. Fysieke bijeenkomsten waarbij de lichaamstaal en houdingen van de aanwezigen te zien zijn, zijn voor deze interne stakeholder belangrijk voor effectieve en constructieve commissiebijeenkomsten.

Het element van strijd binnen vergaderingen in de full-contact vechtsportsector wordt benoemd door meerdere stakeholders. En hoewel deze paragraaf zich richt op de interne stakeholders, is onderstaande citaat van een externe stakeholder uit de sport veelzeggend:

“Bestuurders hebben altijd een link met de sport.[...] En dat zie ik heel erg terug in de manier van samenwerken en overleggen; het gaat heel erg om het eigen gewin. Het gaat niet over hoe je er als sector beter uitkomt, maar hoe krijg ik de meeste leden, hoe krijg ik het meeste geld? [...] Altijd ten koste van een ander, in plaats van om de handen in elkaar te slaan en samen een gala te organiseren of samen een ledengroei door te maken.” – R3.

De strijdlustigheid in vergaderingen vindt volgens deze externe stakeholder zijn oorsprong in de aard en de cultuur van de sport. Full-contact vechtsport heeft het element van één-op-één strijd waarbij er bijna altijd maar één winnaar uit de strijd komt. Dit is volgens de externe stakeholder terug te zien in de manier van vergaderen. In plaats van te denken waar er gezamenlijk gewin kan worden behaald of compromissen kunnen worden gesloten, is het doel vaak het eigen gewin op het gebied van leden en financiële middelen. Dit verschilt volgens de externe stakeholder wezenlijk van de vergadercultuur bij teamsporten en meer traditionele vechtsporten:

“Bij judo is dat ook wel zo. Maar daar wordt meer uitgedaagd en gereageerd, zoals we van de judosport ook kennen. En dan zeg ik niet dat bij de teamsporten alles in orde is en zij altijd in harmonie met elkaar

handelen hè. Want dat is ook echt zeker niet zo. Maar daar is dat wel uitgangspunt en meer common sense dan bij de (full-contact) vechtsporten.” – R3.

Al met al zijn er volgens de interne stakeholders een aantal zaken die voor hun gevoel de effectiviteit van de commissies in de weg zitten. De focus op strijd, het ongemakkelijke verleden tussen sommige leden en de digitale vergadervorm worden als voornaamste punten genoemd. Ook benoemt een externe stakeholder dat de aard en de cultuur van de sport hebben invloed op de vergaderstijl omdat bestuurders binnen de sport bijna altijd een verleden hebben met de sport waarvoor zij beleid bepalen.

5.2 Externe legitimiteit: Externe stakeholders over adviserende en toezichthoudende taken VA

In deze paragraaf komen de opvattingen en inzichten van de externe stakeholders aan bod. Meer specifiek gaat het om de visie van externe stakeholders op de invulling die de VA geeft aan haar kerntaken als toezichthouder op de full-contact vechtsport en adviesorgaan voor gemeenten. De thema's in deze paragraaf zijn gericht op de adviesfunctie richting gemeenten, de samenwerking met NOC*NSF en het uitvoeren van de vijf hoofd opdrachten van VWS.

5.2.1 Adviesrol richting gemeenten: Openbare orde

De VA is naast toezichthouder op de full-contact vechtsport ook adviesorgaan richting gemeenten (Vechtsportautoriteit, 2018). Beiden taken zijn van belang: als het toezicht ondermaats is en hier binnen de sector over gemopperd wordt, zal het advies richting gemeenten ook minder serieus worden genomen. En als het advies richting gemeenten niet naar verwachting is, zullen minder gemeenten vergunningen afgeven voor evenementen en sportscholen wat voor onrust bij de interne stakeholders kan zorgen.

Het advies van de VA betrekking op twee domeinen: openbare orde en veiligheid en sportbeleid. Zo blijkt ook uit de interviews met de medewerkers van twee G4-gemeenten. De adviesfunctie van de VA is voor sommige gemeenten tweeledig: voor de openbare orde heeft dit veelal betrekking op de regulering van de evenementen. Dit is waar full-contact vechtsporten het meest in openbaar toegankelijke ruimten optreedt. Het advies van de VA met betrekking tot evenementen bestrijkt de handreiking voor gemeenten, het convenant dat gesloten is met de full-contact vechtsportbonden, het licentiesysteem voor interne stakeholders zoals promotors (Vechtsportautoriteit, 2018). Deze beleidsmaatregelen moeten de verstoringen van de openbare orde samenkomsten van criminele organisaties zoveel als mogelijk voorkomen. Een beleidsmedewerker van een G4-gemeente benoemt het belang van het advies van de VA met betrekking tot de ordehandhaving op evenementen in zijn gemeente:

“ In onze gemeente is het iets strenger [...]. Daarom werken we altijd ook goed met de VA.[...] Wij checken dan altijd of de promotor een licentie heeft en hoe de bond is. Dat zijn zaken waarop we een vergunning kunnen afwijzen of de aanvrager terug kunnen sturen om meer huiswerk te doen.” – R6.

De promotorlicentie en de status van de auspiciën verlenende bond worden door de gemeente gecontroleerd. Indien deze zaken niet op orde zijn, kan de vergunningaanvraag worden geweigerd. Voor deze respondent zijn deze aspecten van de adviesfunctie van de VA erg welkom. Op de vraag hoe de vergunningverlening voor full-contact vechtsportevenementen vóór het bestaan van de VA verliep, antwoordde de externe stakeholder:

“Dat was lastiger. Het gaat voornamelijk om de kleine of middelgrote gala’tjes van 600 of 800 man. Als één van de grote jongens komt, doen we een BIBOP toets en dan wordt die helemaal doorgelicht.”- R6.

Het advies van de VA heeft de beoordeling van vergunningaanvragen voor full-contact vechtsporten eenvoudiger gemaakt, aldus de beleidsmedewerker. Daarnaast kaart hij nog iets aan: het zijn voornamelijk de vergunningaanvragen voor kleine en middelgrote gala’s waarvoor het advies van de VA zo welkom is bij zijn gemeente. De grote organisaties worden door sowieso al van top tot teen doorgelicht, omdat dat standaardbeleid is in zijn gemeente.

5.2.2 Adviesrol richting gemeenten: Veiligheid

Gemeenten geven praktische invulling aan de adviesrol van de VA door voorafgaand aan een evenement te toetsen of de promotor een licentie heeft, samenwerkt met een convenantpartner (of full-contact vechtsportbond) en voldoet aan andere richtlijnen uit de handreiking. De gemeente kan altijd nog aanvullende eisen stellen. Zoals een bestuurslid van de VA dit zegt:

“ Uiteindelijk geeft de gemeente de vergunning af. Wij geven alleen de richtlijnen waarmee ze moeten werken.” - R5.

Het oordeel van gemeenten over een promotor is bepalend bij vergunningverlening. Het advies van de VA wordt gebruikt door 85 gemeenten (Vechtsportautoriteit, 2021). Hieronder valt ook informatie over sportscholen. Het Keurmerk Vechtsportautoriteit maakt dat gemeenten nu in kortere tijd kunnen bepalen of zij met een sportschool zakendoen of niet. Het keurmerk toont aan dat een sportschool de zaken op het gebied van een vijftal thema’s op orde heeft. Een G4-gemeente beleidsmedewerker zegt hierover:

“ Voor ons zijn jullie voor een groot deel een adviesorgaan. Jullie kunnen beoordelen of een sportschool klopt, of een trainer.[...] Jullie hebben geen handhavingsmiddelen. Onze reguleringsmiddelen zijn voornamelijk subsidies of andere middelen voor partijen waarmee we een relatie hebben. [...] En we stellen daar ook aan verplicht dat als een sportschool aan wedstrijden meedoet, zij bij jullie dat keurmerk behalen.” – R6.

Uit dit citaat kan iets worden opgemaakt over de legitimiteit van de VA voor beleidsmedewerkers. Het oordeel van de VA over een bepaalde sportschool of trainer wordt serieus genomen, in ieder geval door deze gemeenteambtenaar. Maar de gemeenteambtenaar merkt ook op dat de VA zelf weinig reguleringsmiddelen heeft. De VA kan individuen weren van evenementen maar daarmee houdt het zo goed als op. De VA kan geen sportscholen sluiten. Gemeenten hebben middelen zoals vergunningen of subsidieregelingen waarmee zij hier wel invloed op kunnen uitoefenen. En in dit stuk van het gemeentelijk beleid speelt het Keurmerk Vechtsportautoriteit, bij beiden G4 gemeenten uit dit onderzoek, inmiddels een prominente rol. Zelfs zo prominent dat de toewijzing van gemeentelijke middelen hier van afhangt op het moment dat de sportschool aan wedstrijden meedoet. Voor deze beleidsmedewerker is het keurmerk een belangrijk onderdeel van de legitimiteit van de VA. Dat het keurmerk niet verplicht is voor sportscholen die de sporten op recreatief niveau aanbieden, is volgens de gemeenteambtenaar juist een krachtig punt. Om dit te verduidelijken maakt hij een vergelijking met het keurmerk voor slaggers:

“Wat je hoopt is dat je keurmerk zo aansprekend wordt, net als bij de slager. Als je slager een keurmerk heeft voel je je veilig. Maar het hoeft niet per se. En je wilt ook niet altijd handhaven als het gewoon goed gaat.” – R6.

Het gevoel van veiligheid dat het keurmerk wilt waarborgen, is volgens de beleidsmedewerker vergelijkbaar met het keurmerk voor slagers. Voor slagers is het behalen van een keurmerk vaak ook niet verplicht, maar er wordt wel mee uitgestraald dat het vlees van een bepaalde kwaliteit is. Dit maakt het voor klanten vaak aantrekkelijker om te kopen. Daarbij is het voor zowel de slager als de sportschoolhouder erkenning van zijn of haar werk.

De waarborging van de kwaliteit van een sportschool met het keurmerk berust voor een deel op het feit dat er minimaal één gediplomeerde trainer binnen de sportschool moet zijn. Een medewerker van een andere G4-gemeente geeft hierover aan dat dit thema ook een punt van aandacht is voor het beleid van zijn gemeente. Deze beleidsmedewerker benadrukt eveneens het belang van het Keurmerk VA. Hij vindt dit belangrijk voor de ‘kansrijke wijken’ (ook ‘probleemwijken’ of ‘achterstandswijken’ genoemd) in zijn gemeente, die volgens hem veel behoefte hebben aan ondersteuning. Op de vraag welke behoeften hij het meest terugziet, antwoordt hij:

“Ja dingen als gedragsregels en omgangsnormen. [...] gekwalificeerd personeel, informatie over grensoverschrijdend gedrag, positieve sportcultuur, ja eigenlijk van alles. En eigenlijk komt dat allemaal terug in dat keurmerk van jullie.” – R8.

Deze beleidsmedewerker geeft aan dat het keurmerk veel onderwerpen dekt, waar hijzelf ook mee bezig is. Zo wordt er bij het keurmerk gevraagd naar trainerslicenties, het protocol van de sportschool omtrent grensoverschrijdend gedrag en hoe er wordt omgegaan met zaken als discriminatie en diefstal. Met name de aanpak van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en het zorgdragen voor een positief sportklimaat zijn ‘trending topics’ in de sport. Bonden en overkoepelende organisaties ontwikkelen hier richtlijnen en beleidsstukken voor die aan deze onderwerpen zouden moeten bijdragen (Vertrommen, Schipper-Van Veldhoven, Uzieblo & Van Den Eede, 2016).

5.2.3 Adviesrol richting gemeenten: Onbereikbaarheid en onduidelijkheden

Hoewel beleidsmedewerkers van de G4-gemeenten blij zijn met het advies van de VA inzake evenementen en sportscholen, zijn er ook zaken die volgens hen beter kunnen. Zo geeft één van hen aan dat hij de VA nog niet goed kan bereiken. Ook heeft hij nog onvoldoende een beeld van waar de VA voor staat. Hij zegt hierover:

“Volgens mij moeten we een nog intensievere samenwerking krijgen. En moet ik nog beter weten waar jullie voor staan en wat jullie kunnen. Dat is voor mij nog niet heel goed inzichtelijk. Ik zou nu ook niet weten wie ik zou moeten benaderen van de VA. [...] Ik zou meer inzicht willen krijgen in hoe jullie werken. Maar dat moet groeien.” – R8.

In dit citaat worden twee punten benoemd die volgens de beleidsmedewerker de effectiviteit van de adviesrol in de weg staan. Opmerkelijk is dat soortgelijke behoeften zijn uitgesproken door interne stakeholders in dit onderzoek, zoals beschreven in paragraaf 5.1. Ten eerste zou de beleidsmedewerker een beter beeld willen van waar de VA voor staat. Het takenpakket en de manier waarop deze taken worden uitgevoerd is nog niet duidelijk voor deze respondent. Dit is een belangrijk punt voor de externe legitimiteit. Daarbij geeft de beleidsmedewerker aan dat hij niet goed weet hoe hij de VA zou moeten bereiken. Ook dit is een belangrijk punt voor de externe legitimiteit van de VA. De andere beleidsmedewerker geeft aan dat voor zijn gemeente niet altijd duidelijk is hoe de verantwoordelijkheden zijn verdeeld binnen de full-contact vechtsport. Deze beleidsmedewerker zit goed

in de beleidsstof van de full-contact vechtsportsector maar als dit niet het geval zou zijn, zou het volgens lastiger voor zijn afdeling zijn om dit helder te krijgen. Hij zegt hierover:

“Voor mijn collega ambtenaren is er veel onduidelijkheid over wat er geregeld moet worden. En ik wil mezelf niet op de borst kloppen, maar het is dat ik er zit [...]. Maar anders zou bij elk gala het wiel opnieuw moeten worden uitgevonden. Terwijl er gewoon regels, richtlijnen en subsidies voor zijn. [...] Ik had nu ook een promotor die een gala wou organiseren, en dan kwamen er vragen zoals: “Er is geen publiek bij, moeten we dan een vergunning?” Wat dat betreft kan de communicatie een stuk beter.” – R6.

Het probleem voor deze beleidsmedewerker is niet zozeer de benaderbaarheid van de VA, maar eerder de duidelijkheid van de communicatie. Hij geeft aan dat er nog collega's van hem zijn die niet weten wat er van hen verwacht wordt bij de aanvraag van een evenementenvergunning voor een full-contact vechtsportevenement. Wel moet hierbij opgemerkt worden dat het ging om een evenement ten tijde van de COVID-19 crisis. De regels die tijdens deze periode golden, weken enorm af van de normale regels, wat ruis in de communicatie kan hebben veroorzaakt. Een vergelijkbaar punt komt naar voren uit de interviews met interne stakeholders, zoals beschreven in paragraaf 5.1. Er lijkt een rode draad zichtbaar te worden in de data: er is bij zowel interne als externe stakeholders onduidelijkheid over de uitwerking van de regels en richtlijnen voor evenementen en de eisen die aan promotors worden gesteld.

5.2.4 Externe stakeholders: VA in het Nederlandse sportlandschap

Als sportkoepel ondersteunt en vertegenwoordigt NOC*NSF haar leden. Dit zijn doorgaans sportbonden (Van Bottenburg, 2007). Dat de VA als toezichthouder geassocieerd lid is van NOC*NSF, is bijzonder te noemen. De doelen en kerntaken van de VA verschillen van die van de meeste sportbonden. Voor de externe legitimiteit van de VA is het daarom belangrijk om inzicht te krijgen in hoe overkoepelende organisaties in de sport kijken naar de invulling en uitvoering van deze kerntaken.

Uit het interview met een externe stakeholder vanuit de sport komt naar voren dat NOC*NSF op twee verschillende manieren naar de huidige situatie in de full-contact vechtsportsector kijkt: enerzijds wordt er gekeken naar het veiligheids- en gezondheidsaspect, waar de VA zich sinds 2017 over ontfermd heeft. Anderzijds wordt er gekeken naar de organisatie van de sporttechnische kant:

“[...]Ik denk dat je op dit moment een tweedeling hebt die aan één kant heel goed gaat. Dan heb ik het over de regulering van de vechtsport, die vanuit de Vechtsportautoriteit gedaan wordt. Daar zie ik dat er echt heel grote stappen worden gemaakt en de wereld wordt verbeterd om het zo maar even te zeggen.” – R3, 18 juni 2021.

Over de regulering vanuit de VA is de respondent positief te spreken. Er zijn stappen gemaakt die de situatie rondom veiligheid en gezondheid van deze tak van sport hebben verbeterd. Op de vraag wat de VA heeft gedaan om hieraan bij te dragen, antwoordt de externe stakeholder:

“De VA heeft nu een bepaalde positie, wordt erkend door gemeenten, wordt serieus genomen en werkt in opdracht van VWS. Dat is gewoon echt een mooi instituut om dingen goed en snel geregeld te krijgen.” – R3.

De positie die de VA verworven heeft bij gemeenten geeft volgens deze respondent de belichaming voor de VA als organisatie om maatregelen effectief door te voeren. De externe legitimiteit van de VA is zodoende essentieel voor het vervullen van de kerntaken. Daarbij is de respondent van mening dat de VA succesvol is geweest doordat zij consensus binnen de sector hebben weten te bereiken. Voor 2017 kreeg de sector dit zelf volgens deze respondent niet voor elkaar:

“Daarom denk ik ook dat de oprichting van de VA ook niet voor niets is geweest. [...] De sector kreeg de regulering gewoon niet voor elkaar. En ik denk dat dat ook alles te maken heeft met het niet kunnen vinden van consensus in beleidsmaatregelen die je nodig hebt om de sport te reguleren.” – R3.

De VA haalt in dit perspectief externe legitimiteit uit het zorgen voor interne consensus wat betreft bepaalde maatregelen. Na het vinden van consensus kunnen maatregelen worden geïmplementeerd waarna er toezicht op wordt gehouden. De interne legitimiteit bevordert in dit geval de externe legitimiteit: als er binnen de sector draagvlak is voor maatregelen, is het ook meer legitiem voor externe stakeholders.

Ondanks deze inspanningen zijn er volgens de externe stakeholder vanuit de sport ook onderontwikkelde beleidsonderwerpen in de full-contact vechtsport. Het overgrote deel hiervan heeft betrekking op de organisatorische en sportinhoudelijke aspecten zoals opleidingen, de ontwikkeling van breedtesport en de vertegenwoordiging richting de politiek en sportwereld:

“Als ik kijk naar de sportinhoudelijke kant[...]: het stukje aanbod, breedtesportontwikkeling maar nu ook met de coronamaatregelen en het voeren van de lobby met de politiek, dan mis ik daar heel erg een voortrekkersrol van een bond. Daar zie ik gewoon weinig acties die je van een bond zou mogen verwachten.” – R3.

In de vergelijking met andere sporten ontbreken bij de full-contact vechtsport een aantal zaken die in andere sporten bij een bond belegd zijn. Volgens de externe stakeholder uit de sportsector bemoeilijkt de versplintering binnen de sector de organisatiekracht waardoor deze taken nu door de VA of andere partijen worden opgepakt.

5.2.5 VA en het Ministerie van VWS: De opdrachtgever

Doordat de VA sinds de oprichting werkt in opdracht van het ministerie van VWS en in ruil daarvoor financiering ontvangt, is de VA voor continuïteit voor een groot deel afhankelijk van VWS. Daarom zijn de inzichten van het ministerie over de uitvoering van de kerntaken zo belangrijk voor de legitimiteit van de VA. Uit het interview met een vertegenwoordiger van VWS komt naar voren dat er met tevredenheid wordt gekeken naar de ontwikkelingen in de full-contactvechtsport:

“Ik vind dat de VA zich echt onderscheidt van andere partijen door ontzettende voortvarendheid en de wil om echt positieve veranderingen teweeg te brengen en dat kun je ook terugzien in de resultaten die zijn behaald.” – R10.

Met name het Keurmerk Vechtsportautoriteit en het verbod op stoten en trappen naar het hoofd onder 18 worden genoemd als succesvol geïmplementeerde maatregelen. Over deze maatregelen wordt zelfs gezegd dat de VA een voorbeeld is voor andere overkoepelende sportorganisaties, waaronder sportbonden. Al wordt hier een kanttekening bij geplaatst dat het keurmerk nog niet volledig is uitgerold. De externe stakeholder zegt hierover:

“Wat je wel ziet is dat nog niet alle maatregelen zich in hetzelfde stadium bevinden. Bijvoorbeeld het Keurmerk VA is net geïntroduceerd. Dat vind ik wel een spannende omdat je meer vraagt van sportclubs dus daar kijk ik wel met interesse naar.[...] Wat ook een spannende is, is het verbod van trappen en stoten naar het hoofd. Wat internationaal echt spannend is maar wel in Nederland gelukt is dus daar mogen jullie echt trots op zijn.” – R10.

De vertegenwoordiger van VWS vindt het keurmerk een voorbeeld voor hoe veiligheid en kwaliteit bij sportverenigingen geregeld kan worden. Er worden nu al kaders opgesteld voor de kwaliteit van

sportaccommodaties door gemeenten (Gemeente Amersfoort, 2008). Maar een keurmerk voor sportverenigingen bestond voor het Keurmerk Vechtsportautoriteit alleen in de fitnessbranche (NLactief, z.d.). Het keurmerk laat eigenlijk zien waar er veilig en gezond vechtsportles wordt gegeven. Daardoor past het volgens de vertegenwoordiger binnen het pakket met beleidstaken waarvoor de VA subsidie ontvangt. De voortvarende implementatie van de beleidsmaatregelen binnen de full-contact vechtsporten hebben bij de vertegenwoordiger van VWS ideeën over een ‘sportbrede toezichthouder’ naar boven gebracht. Omdat er in verschillende takken van sport misstanden plaatsvinden, is een organisatie die voor alle sporten toezicht houdt mogelijk interessant:

“[...]Ik denk wel dat je sportbreed ook zou moeten kijken naar een orgaan dat misstanden kan aanpakken. Of dat nou vanuit de overheid is of niet. Er moet wel iets zijn dat misstanden in de sport aanpakt. En voor de vechtsport geldt dat misschien wat meer vanwege het verleden.” – R10.

Hoe deze toezichthouder gefinancierd moet worden is een detail dat volgens de vertegenwoordiger van VWS later besproken kan worden. Een opstartfase waarbij er cofinanciering zou zijn vanuit de overheid kan een mogelijk scenario zijn. Uit dit citaat blijkt daarnaast dat voor deze externe stakeholder het roerige verleden van de sporten ook nog een rol speelt: het blijft belangrijk dat er toezicht wordt gehouden op de full-contact vechtsporten.

Toch zijn er ook twijfels over de gepastheid van bepaalde taken die de VA heeft uitgevoerd. In mei 2020 protesteerden verschillende prominente ex-vechtsporters en sportschoolhouders tegen de coronamaatregelen (RTV Drenthe, 2020). De VA bemoeide zich niet met de organisatie van deze demonstratie maar schreef wel een brandbrief aan verschillende ministers (Vechtsportautoriteit, 2020). De vertegenwoordiger van VWS geeft aan dat er gezien de crisistijd begrip was voor deze actie, maar dat dit niet als even handig werd ervaren:

“Wat ik wel had met de demonstraties tijdens corona, [...] ja of dat nou handig was. Maar dan gaf de VA wel aan dat zij daar ook geen invloed op hebben maar ons wel wilden informeren daarover. [...] Maar je kan ook niet alles tot in de puntjes willen regelen want het is ook een op zichzelf staande sector met allerlei op zichzelf staande sportclubs en dat maakt het ook een beetje lastig denk ik.” – R10.

De respondent toont begrip voor de beperkte macht die de VA over sportscholen heeft vanwege het feit dat de meeste sportscholen commerciële ondernemingen zijn waarmee geen directe binding is, zoals bij sportbonden en sportverenigingen vaak wel het geval is. Als vertegenwoordiger van VWS geeft de respondent aan te twijfelen over de gepastheid van de vertegenwoordigersrol met de kerntaak van de VA: toezichthouden. De VA is door dit te doen buiten de rol als toezichthouder getreden. En daarmee ook buiten de verwachtingen van VWS over de taken van de VA. En de uitvoering daarvan. Aangezien VWS voor een groot deel bepaalt wat gepast is en wat niet, is dit een aandachtspunt voor de externe legitimiteit van de VA.

5.3 Regulering full-contact vechtsport: De volgende fase

In de vorige paragraaf is toegelicht hoe stakeholders de kerntaken van de VA ervaren. In deze paragraaf vertellen stakeholders op welke manier zij gereguleerde full-contact vechtsport in de toekomst voor zich zien. Allereerst zullen de respondenten aan het woord komen die voor behoud van de huidige organisatievorm toezichthouder (of status quo) zijn. Daarna zullen de geïnterviewde stakeholders die pleiten voor een bondsstructuur aan bod komen. Tot slot wordt er een derde optie toegelicht: de brancheorganisatie.

5.3.1 Behoud van de status quo

Van de geïnterviewde interne stakeholders zijn er een aantal die van mening zijn dat full-contact vechtsport het beste georganiseerd kan worden zoals dat sinds 2017 het geval is: als een vrije markt, gereguleerd door een toezichthouder.

“Zoals het nu is zou het eigenlijk moeten blijven. [...] We moeten niet terug naar de oude situatie. Maar we moeten ook niet door gaan slaan. Ik bedoel de VA moet niet door gaan slaan.” – R2.

Deze uitspraak van de voorzitter van een full-contact vechtsportbond laat zien dat sommige interne stakeholders tevreden zijn met de huidige organisatievorm. De geïmplementeerde maatregelen hebben bijgedragen aan positieve ontwikkelingen binnen de sport waardoor teruggaan naar de oude situatie voor deze respondent geen optie is. Maar er moet niet worden doorgeslagen in de regelgeving van de VA. De VA mengt zich te veel in sportinhoudelijke zaken zoals de regels en puntentelling tijdens wedstrijden. Er wordt zodoende te veel druk gezet op de convenantpartners en dat valt deze stakeholder niet goed:

“Dat er regeltjes zijn en het convenant [...] is ook goed. Dat bonden zich moeten verantwoorden, dat gebeurt in Amerika ook. Maar laat de bonden hun eigen ding doen en laat mensen zelf kiezen of ze bij ons vechten of bij een andere bond. Want als het niet klikt, wordt het toch geen succes. Het moet gewoon een succes zijn.” – R2.

De voorzitter vergelijkt in dit citaat VA en de State Athletic Commissions uit de Verenigde Staten. Zoals toegelicht in bijlage 1 van dit onderzoek, hebben deze SAC's samen met grote promotororganisaties zoals de UFC en Bellator ervoor gezorgd dat MMA in veel staten legaal is. Mede hierdoor is MMA nu één van de snelst groeiende sporten ter wereld (Stan, 2019). De gelijkenissen die de VA vertoont met de SAC's, waaronder het verstrekken van licenties voor promotors, het controleren van evenementen en het bieden van dienstverlening bij gemeentelijk of staatsbeleid, zijn voor de voorzitter een legitimering van de huidige organisatievorm in Nederland.

Op de vraag of de sector niet toe is aan zelfregulering door middel van democratische inspraak, antwoordde de voorzitter:

“Dat is dus niet zo [...]. Er zijn bondsdirecteuren en voorzitters bij traditionele bonden die al vijfhonderd jaar op die stoel zitten.” – R2.

De kritiek van de voorzitter richt zich op het gebrek aan transparantie binnen bepaalde sportbonden. Meer specifiek gaat het om de zittingstermijn van bondsbestuurders, die bij sommige bonden fors worden overschreden. Omdat democratische besluitvorming inherent is aan de bondsstructuur, is overschrijding van de zittingstermijn van bestuurders schadelijk voor de legitimiteit van de bond. De voorzitter is daarom niet overtuigd dat democratische besluitvorming per se een verbetering is voor de full-contact vechtsporten.

En dat is volgens een externe stakeholder vanuit de sport niet onterecht. Deze respondent geeft aan dat de zittingstermijnen bij sommige bonden soms inderdaad fors worden overschreden. Er is daarmee volgens de respondent sprake van machtsmisbruik:

“[...]Als je naar [BOND X] gaat kijken qua bestuurlijke inrichting, zitten daar al jaren op bondsbestuur niveau, dezelfde mensen. Dezelfde mensen die veel macht hebben en er ook mee rondstrooien dat ze veel macht hebben. Soms denk ik ook wel eens dat die machtspositie misbruikt wordt in de bond.” – R3

Het hebben van een bondsstructuur als sport garandeert niet automatisch dat er daadwerkelijk sprake is van transparante en democratische inspraak. Hiervoor is de juiste naleving van de Code Goed Sportbestuur

en dus goede bemensing van de bond nodig.

De voorzitter van de full-contact vechtsportbond staat niet alleen in zijn standpunt. Een andere interne stakeholder geeft aan de huidige situatie ook het meest geschikt te vinden. De full-contact vechtsporten functioneren volgens deze respondent naar behoren zolang de VA blijft controleren of ze hun werk goed doen. Communicatie speelt daarbij een centrale rol volgens de interne stakeholder:

“Ik denk dat ze gewoon een overkoepelend orgaan en moeten blijven communiceren met de bonden. Maar de communicatie moet gewoon hetzelfde zijn naar alle vijf of zes bonden. Punt.” – R4.

Deze interne stakeholders zijn van de respondenten uit dit onderzoek de enigen die duidelijk aangeven voor het behoud van de huidige organisatievorm te zijn. Er moet volgens hen kritisch gekeken worden naar de organisatorische vervolgstappen. De gelijke communicatie naar alle convenantpartners en het niet doorslaan in de regelgeving zijn de voornaamste aandachtspunten voor deze stakeholders. Er zijn in dit onderzoek geen externe stakeholders die deze mening delen.

5.3.2 Transitie naar een bondsstructuur

“[...] Ik denk dat je één Nederlandse vechtsportbond moet maken, ik zou daar groot voorstander van zijn.”
R9.

Van de geïnterviewde stakeholders zijn een aantal interne en externe stakeholders voor de transitie naar een bondsstructuur. De argumenten van de respondenten lopen uiteen. Interne stakeholders die positief staan tegenover de bondsstructuur, geven aan dat zij hierin mogelijkheden zien voor de sporten om te groeien. Ook als breedtesport. De mogelijkheid om een landelijke competitie voor de sporten op te zetten binnen de bondsstructuur wordt hier ook vaak bij aangehaald. Daarbij is de erkenning van NOC*NSF volgens sommige respondenten een nodige stap die gezet moet worden om van het negatieve imago af te komen. Voor enkele stakeholders speelt de aansluiting bij de Olympische structuur ook mee. De voordelen van democratische besluitvorming is een argument dat door zowel interne als externe stakeholders wordt benoemd.

De twee geïnterviewde beleidsmedewerkers van G4-gemeenten geven aan dat het voor hen eenvoudiger is als er één bond voor full-contact vechtsport zou zijn omdat er dan ook één aanspreekpunt is. Bestaande sportbonden hebben bij gemeenten vaak al een naam waardoor er minder vragen zijn bij de vergunningverlening en de inzet van hulpdiensten.

Andere externe stakeholders benadrukken voornamelijk de praktische voordelen van een bondsstructuur, waaronder: de financiering vanuit NOC*NSF en de formele aansluiting bij het ISR, Centrum Veilige Sport en de Dopingautoriteit.

De vertegenwoordiger van VWS geeft aan dat er geen specifieke voorkeur is voor een bepaalde organisatievorm. Deze respondent benoemt wel dat de huidige financieringsstructuur van de VA, niet oneindig houdbaar is. Deze perspectieven zullen in deze paragraaf met behulp van citaten worden uitgelegd.

Toename financiële middelen

Van alle respondenten is er één die het meest prominent voor de transitie naar de bondsstructuur is. Zijn voornaamste argument hiervoor verwoordt hij als volgt:

“ Het grootste voordeel is dat de sport kan groeien. Dat je toernooien kan organiseren en teams naar een EK of WK kan sturen. Dat je middelen krijgt om iemand voor het social media gebeuren mee te sturen naar zo’n evenement.” – R11.

De financiële middelen die voor een sportbond beschikbaar zijn, vindt deze respondent aantrekkelijk. De middelen die vanuit de Lottogelden door NOC*NSF beschikbaar worden gemaakt, kan de organisatie van toernooien en de uitzending van nationale selecties bekostigen. Ook kan met deze middelen extra, ondersteunend personeel worden betaald. Dit punt wordt door meerdere interne en externe stakeholders genoemd als een belangrijk argument voor de transitie naar een bondsstructuur. Zo geeft een externe stakeholder aan:

“[...]De Lottomiddelen, waaruit het grootste deel van de sport gefinancierd wordt, de verdeling daarvan berust op drie grondslagen. Je ontvangt altijd een basisfinanciering; die is voor alle bonden hetzelfde, daarnaast krijg je op basis van je aantal leden financiering. Dus hoe meer leden, hoe meer financiering.” – R3.

Een sportbond ontvangt financiering op basis van meerdere factoren. De basisfinanciering is zoals gezegd voor alle bonden hetzelfde. Deze is bedoeld om de administratie van de bond op orde te houden. De financiering op basis van het ledenaantal is mogelijk interessant, afhankelijk van hoeveel kickboksers en MMA-vechters er als lid onder de nieuwe bond geschaard zouden kunnen worden. Als hier ook de recreatieve beoefenaars onder worden geschaard, zou de bond met ongeveer 500.000 beoefenaars in de top vijf van sportbonden qua ledenaantal kunnen komen (NOC*NSF, 2015; Vechtsportautoriteit, 2021). De financiering op basis van het ledenaantal kan dus aanzienlijk zijn voor de bond. Daarbij geeft de externe stakeholder aan:

“[...]Er is nog een belangrijke (factor) en die is dit jaar voor het eerst toegevoegd en goedgekeurd door de AV. Dat is dat er ook toegekend wordt op basis van de omzet die jij als bond draait. [...]Waarom omzet? Omzet zegt iets over jouw ondernemerschap. Dus als jij veel wedstrijden, trainingen en competities organiseert, dan ben jij ondernemend. [...] Hoe meer massa, in de zin van leden en activiteiten die omzet genereren, hoe meer middelen jij van de Lottotaart ontvangt.” – R3.

Naast de basisfinanciering en financiering op basis van het ledenaantal is er een nieuw criterium toegevoegd op basis waarvan Lotto-gelden worden verdeeld: het ondernemerschap van een bond. Hoe meer omzet de bond genereert, hoe meer lottogelden deze bond krijgt. Dit lijkt tegenstrijdig, omdat bonden die al veel financiële middelen genereren met nog meer geld beloond worden. En bonden die weinig omzet genereren, krijgen minder. Maar volgens de externe stakeholder uit de sport dient het criterium als stimulans om meer te gaan organiseren, juist ook voor kleine sportbonden. Ook voor de full-contact vechtsport is deze derde pijler een extra mogelijkheid om de stroom aan financiële middelen aan te sterken. Er worden bijna elk weekend meerdere gala’s georganiseerd in Nederland (Vechtsportautoriteit, 2021). Als de ondernemerskracht van sportschoolhouders en promotors gebundeld kan worden in een bondsstructuur, genereert dit extra middelen voor de full-contact vechtsporten.

Uniforme competities

Een ander argument dat wordt genoemd voor de transitie naar een bondsstructuur is de organisatie van landelijke en uniforme competitie. Dat er in de full-contact vechtsporten meerdere nationale en internationale titels te behalen zijn is een ergernis van zowel interne als externe stakeholders. Dit maakt het volgens hen onoverzichtelijk op welk niveau bepaalde vechters en evenementen ingeschat moeten worden. Een beleidsmedewerker van één van de G4-gemeenten zegt hierover:

"[...]Nu heb je een [ORGANISATIE X] kampioen en een [ORGANISATIE Y] kampioen en al die jongens zijn Nederlands kampioen. En zo'n jongen die zegt dat hij Nederlands kampioen is wordt dan al een beetje met een schuin oog aangekeken van: "Oh ja, jij bent één van die dertig toch?"." – R6.

Dit citaat laat zien dat de waarde van titels in de full-contact vechtsport op dit moment moeilijk ingeschat kunnen worden door externe stakeholders. Waar het bij voetbal voor veel mensen duidelijk is dat de kampioen van de eredivisie de beste voetbalclub van het land is, is dit bij full-contact vechtsport minder duidelijk. Dit wordt veroorzaakt door de verscheidenheid aan promotors, bonden en titels. Op de vraag op welke manier dit voor de gemeente van de respondent van toepassing was antwoorde beleidsmedewerker:

"[...]Voor een gemeente is het wel heel belangrijk dat je kan spreken van een Nederlandse Kickboksbond. Wij hadden bijvoorbeeld laatst een aanvraag van [VECHTSPOORTBOND W]. Dan weet je wel gewoon van: "Oké, dit is [VECHTSPOORTBOND W], dit is wel een wereldwijde, erkende bond die aansluiting heeft met het IOC." Dan weet je dat je gewoon een betrouwbare partner hebt." – R6.

Er gaat volgens deze respondent dus een bepaalde mate van betrouwbaarheid uit als een sportbond is aangesloten bij de internationale Olympische structuur. Voor het proces van vergunningverlening in grote, stedelijke gemeenten kan dit belangrijk zijn. Betrouwbaarheid is niet hetzelfde als legitimiteit maar kan wel een belangrijk fundament voor legitimiteit vormen. Zeker in een tak van sport waar in het verleden veel is misgegaan met betrekking tot openbare orde en veiligheid. Een belangrijk inzicht om mee te nemen in de discussie over een toekomstige organisatievorm van de sporten, zeker gezien gemeenten de centrale actor zijn in het proces van vergunningverlening (voor evenementen) en subsidieverstrekking (voor sportscholen).

Verbetering imago en de aanpak van misstanden

Er kleeft al een lange tijd een negatief imago aan kickboksen, Muay Thai en MMA. Een geïnterviewde promotor geeft aan dat het nog altijd lastig is om lucratieve sponsordeals te sluiten, ondanks de inspanningen die zijn gedaan sinds 2017. Volgens hem kan de unificatie van wedstrijdreglementen ervoor zorgen dat de sporten serieuzer worden genomen en grotere bedrijven met meer kapitaal sponsordeals zouden willen sluiten met promotors:

"Alle promotors hebben er baat bij als dezelfde regels worden gehanteerd, denk ik. [...]De kickbokser wordt dan ook uit het slop gehaald omdat je betere controle hebt en dus betere evenementen en meer toezicht. Dan krijg je betere sponsors. Op dit moment wilt [BANK A] niet met ons geassocieerd worden. Ik heb twee investeerders die nu nog niet echt willen investeren. [...]Ze willen nog niet hun naam en logo op iets hebben staan." – R7.

Volgens de promotor maakt unificatie van wedstrijdreglementen het eenvoudiger om te controleren omdat het speelveld gelijkjer wordt. Dit leidt tot verbeterde regulering en betere kwaliteit van evenementen. Dit zou vervolgens sponsors met meer kapitaal aantrekken, wat zou leiden tot betere sponsordeals. Op dit moment zijn banken en verzekeraars nog niet bereid om zich te binden aan full-contact vechtsportevenementen, aldus de promotor. Dit maakt dat promotors en vechters sponsoring zoeken bij kleinere bedrijven, waaronder ook coffeeshops of erotiekwinkel. Tegen deze vormen van sponsoring heeft de VA zich sinds 2017 verzet, omwille van het imago van de sport. Volgens de promotor zou een transitie naar de bondsstructuur deze vormen van sponsoring overbodig kunnen maken. De verbetering van het imago is een belangrijk argument voor de transitie naar de bondsstructuur, zo blijkt uit de data.

Een ander punt waar de transitie naar een bondsstructuur gunstig voor zou kunnen zijn, is de aanpak van misstanden. In Nederland zijn hiervoor instanties als het Instituut Sportrechtspraak (ISR) en het Centrum Veilige Sport (CVS) in het leven geroepen (Van Wijk & Olfers, 2020; NOC*NSF, 2019). Het ISR handelt

tuchtzaken af die te groot zijn voor sportbonden alleen. CVS is onderdeel van NOC*NSF en fungeert als meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag in de sport. Ook leiden zij vertrouwenscontactpersonen op. Formele aansluiting bij het ISR is meestal alleen maar mogelijk voor sportbonden. De VA heeft sinds 2021 een overeenkomst met het ISR voor de afhandeling van dopingzaken (Vechtsportautoriteit, 2021). Voor andere domeinen waaronder het tuchtrecht, heeft de VA geen overeenkomst. Volgens sommige externe stakeholders uit dit onderzoek kan het ISR ook op dit rechtsgebied veel bieden aan sportbonden. Daarbij is ook de aansluiting en het contact met CVS een stuk beter gestroomlijnd voor sportbonden die zijn aangesloten bij NOC*NSF:

*“Ook in full-contact sporten vinden excessen plaats die je zou willen stroomlijnen of anders organiseren via NOC*NSF of via Centrum Veilige Sport. En als je het echt wilt, dan vind je het Centrum wel maar als je beoefenaars lid laat worden van een bond, dan zijn die ingangen veel makkelijker. Dan heb je veel makkelijker een stukje preventie, scholing en voorlichting richting je leden te communiceren dan hoe dat nu gaat.” – R3.*

Het monitoren van het ledenbestand is een argument dat ook door externe stakeholders benoemd wordt. De VA heeft als toezichthouder geen leden maar wel een beeld van het aantal wedstrijdvechters door middel van de registratie in het digitale Fightpassport (Vechtsportautoriteit, 2018). Hier zitten recreatieve beoefenaars echter niet bij, terwijl het Keurmerk Vechtsportautoriteit ook aangevraagd kan worden door puur recreatieve sportscholen. Als een overkoepelende sportbond ook recreatieve beoefenaars als lid zou kunnen registreren, is er meer dan financieel gewin alleen te behalen:

*“[...] Je hebt toch een belangrijk communicatiekanaal met een bond. En als je weet wie je leden zijn kan je ook heel gericht je informatie gaan zenden. En nu, ja NOC*NSF kent ook het merendeel van de leden niet dus ik denk dat er voor de sport zoveel meer uit te halen is qua plezier, qua veilige omgeving, qua veilig sportklimaat, dan dat er nu uit gehaald wordt, puur omdat wij niet weten waar het beoefend wordt en door wie.” – R3.*

De monitoring van het ledenbestand zou volgens deze respondent kunnen helpen in het gericht zenden van communicatie die de melding en aanpak van misstanden zou moeten bevorderen. De formele aansluiting bij NOC*NSF zou daarbij meer ondersteuningsmogelijkheden kunnen bieden voor sportscholen. Denk hierbij aan kaders voor een veilig, inclusief positief sportklimaat, het faciliteren van trainers- en officialopleidingen en de afhandeling van tuchtzaken door het ISR.

Zelfregulering

Uit het interview met de vertegenwoordiger van VWS blijkt dat het ministerie geen specifieke voorkeur heeft voor een bepaalde organisatievorm van de sector. Wel wordt aangegeven dat de VA vanaf 2017 is gefinancierd door VWS om een aantal misstanden in de sport aan te pakken middels een vijftal maatregelen. Deze zijn inmiddels bijna allemaal geïmplementeerd. Als met het Keurmerk VA ook de laatste maatregel volledig is geïmplementeerd, is het niet zeker of de huidige financieringsvorm kan blijven bestaan.

“Aan de ene kant snap ik dat jullie die financiering willen behouden maar aan de andere kant financieren wij alleen dingen die nodig zijn. En als zometeen vier van de vijf opdrachten voltooid zijn, ja dan is het natuurlijk een aflopende zaak. En dan kan het zijn dat jullie iets nieuws tegenkomen dat aangepakt moet worden. [...]. Dan gaan we daar de gesprekken over aan. Maar op dit moment denk ik dat die financiering wel aflopend is.” – R10.

Zoals de vertegenwoordiger aangeeft is de opdracht vanuit het ministerie van VWS zo goed als voltooid. De financiering loopt zodoende ook af. Als er zich nieuwe, zorgwekkende ontwikkelingen voordoen die om regulering van de VA vragen, moet daar op den duur opnieuw het gesprek over worden aangegaan.

Naast het argument dat bijna alle hoofdmaatregelen van de VA zijn geïmplementeerd is er nog een reden waarom de financieringsvorm ten einde loopt: de misstanden binnen full-contact vechtsport lijken inmiddels niet meer disproportioneel vergeleken met misstanden binnen andere sporten. En bij die sporten is ook geen onafhankelijke toezichthouder die reguleert.

“Ik denk dat als je straks de vechtsportsector vergelijkt met andere sectoren, dat je best kan zeggen dat de vechtsportsector er goed voor staat. En narigheid gaan we nooit helemaal de wereld uitbannen. Ook voor de vechtsporten niet. En ik denk dat we dat ergens moeten accepteren en moeten kijken naar de aflopende rol van de VA. En leg de verantwoordelijkheid dan ook weer terug bij waar die hoort: bij clubs en gemeenten.” – R10.

Dit gezegd hebbende geeft de vertegenwoordiger aan dat indien er op een transitie naar een bondsstructuur wordt ingezet, de VA in de eerste fase toezicht zou moeten blijven houden. Dit om de gemaakte afspraken te bewaken en onafhankelijk toezicht op de nieuwe bond te blijven houden. De vertegenwoordiger van VWS zegt hierover:

“Ons belang is dat de vechtsportsector uiteindelijk een veilige en gereguleerde sportsector is en dat er eigenlijk geen VA meer nodig is. Maar de vraag is of dat op dit moment al kan. Ik denk het nog niet maar je zou er wel al naartoe kunnen werken. [...] Ik denk dat het voor de huidige taak niet eens kan. Want je kan niet zelf competities organiseren en daar dan toezicht op gaan houden. Dat kan niet.” - R10.

Al met al is de transitie naar een bondsstructuur niet per se de toekomstige organisatievorm die de voorkeur heeft van het ministerie van VWS. Maar gezien de aflopende financiering vanuit het ministerie en de relatief zelfvoorzienende en zelfregulerende structuur van sportbonden en NOC*NSF, wordt deze transitie in het interview met de medewerker van VWS regelmatig genoemd. Maar er is nog een organisatievorm mogelijk voor de full-contact vechtsportsector. Een organisatievorm die bekend is van de fitnesssector: de brancheorganisatie.

5.3.3 Oprichting brancheorganisatie

De laatste organisatievorm die in dit onderzoek wordt toegelicht is de brancheorganisatie. De respondenten verschillen in hun perspectief op de gepastheid van deze organisatievorm bij de full-contact vechtsporten. Sommige interne stakeholders geven aan dat zij meer behoefte hebben aan vertegenwoordiging dan aan toezicht of zelfregulering via een bond. Er wordt door meerdere interne stakeholders aangegeven dat zij meer behoefte hebben aan een helpende hand, dan aan een toezienend oog. Een ander argument voor de oprichting van een brancheorganisatie is de mogelijkheid om verdeeldheid binnen de sector beter tegen te gaan. Alle full-contact vechtsportbonden, promotors en sportschoolhouders zouden vertegenwoordigd kunnen worden in de brancheorganisatie zonder dat zij gedwongen worden samen te werken. Het derde argument van interne stakeholders is de mogelijkheid om campagnes en lobby's te voeren richting de overheid.

Externe stakeholders geven aan dat een brancheorganisatie een optie is vanwege het succes dat deze organisatievorm in andere sectoren heeft. Maar er klinkt ook geluid dat deze organisatievorm in de eerste aantal jaren niet kan bestaan zonder onafhankelijke toezichthouder ernaast. Dit werd in de vorige paragraaf ook benoemd in het geval er een transitie naar een bondsstructuur in wordt gezet.

Behoefte aan vertegenwoordiging

Eén van de interne stakeholders geeft aan dat hij vanaf het begin af aan liever had dat de full-contact vechtsporten meer vertegenwoordigd werden door de VA. De medewerker van een full-contact vechtsportbond zegt dat hij hier meer aan heeft dan toezicht:

“Want een toezichthouder klinkt alsof je een bewaker bent. Alsof iemand je gaat controleren hoe je je werk gaat doen. Dan schop je tegen bepaalde schenen aan. Want je komt als organisatie net om de hoek kijken en wij draaien weet ik niet hoe lang mee. [...] Dan is het niet zo alsof je iemands bewaker bent die aan het controleren is of iemand zijn werk goed doet.” – R4.

Uit dit citaat blijkt waar het ongenoegen vandaan komt: de VA is volgens de bondsmedewerker een te jonge organisatie om toezicht te kunnen houden op een decennialang bestaande tak van sport. Dat een jonge toezichthoudende organisatie komt vertellen wat wel en niet mag en daar vervolgens ook toezicht op houdt, is niet passend volgens deze interne stakeholder. Een andere interne stakeholder ziet vooral de meerwaarde van een brancheorganisatie in het bouwen van een positief imago door middel van projecten. Zo zou een brancheorganisatie bijvoorbeeld op landelijk en regionaal niveau projecten kunnen coördineren waarbij kinderen kennismaken met full-contact vechtsport en technieken op een veilige manier aangeleerd krijgen. Zonder dat hierbij een bond in het leven geroepen hoeft te worden waar sommige stakeholders zich niet in kunnen vinden. De promotor zegt hierover:

“Als brancheorganisatie zou je kunnen zeggen dat je vanuit de scholen kickbokstrainingen gaat geven. En die zijn tweeledig: de kinderen maken kennis met kickboksen, de gymdocent is er blij mee want die kan dat zelf niet geven.” – R9.

Volgens de promotor zou een dergelijk project goed zijn om het imago van de sport te verbeteren en scholieren kennis te laten maken met vechtsport. Dit kan eventuele angsten kinderen en ouders wegnemen. Dit kan een groei in het ledenaantal bij sportscholen en dus van de sport als geheel in gang zetten.

Oplossing voor pluraliteitsprobleem

Volgens een vertegenwoordiger van de VA zou een brancheorganisatie de verdeelde sector op een gedegen en eensgezinde manier kunnen vertegenwoordigen. Volgens hem is het brancheorganisaties eigen dat er veel verschillende organisaties in kunnen worden geschaard. Hij zegt hierover:

“[...] Alle kennis en kunde die je in de autoriteit had, kan je daarin onderbrengen natuurlijk. En binnen die brancheorganisatie kunnen twintig bonden zijn en tachtig promotors. Dat maakt verder niet uit als je als branche op een goede manier naar buiten treedt. Daar is die organisatie voor.” – R5.

Gezien er negen full-contact vechtsportbonden en bijna honderd promotors werken in de full-contact vechtsportsector, waarvan sommigen met elkaar overhoop liggen om oud of nieuw zeer, is een brancheorganisatie mogelijk een meer passende organisatievorm dan een bond. En hoewel de kerntaak van een brancheorganisatie niet is om streng toezicht te houden, worden de kwaliteitsnormen voor sommige sectoren wel door brancheorganisaties bewaakt.

Bewaking kwaliteitsnormen

Naast de fitnesssector is de brancheorganisatie bekend van andere sectoren, waaronder de land- en tuinbouwsector. Zo weet ook één van de geïnterviewde beleidsmedewerkers van een G4-gemeente:

“Ik woon zelf in een gemeente met veel tuinders. Daar heb je een organisatie die eigenlijk hetzelfde doet als jullie. Zij stellen regels en richtlijnen op over wat dan wel en niet mag. Maar aan de andere kant zijn ze ook de vertegenwoordiger voor de sector als de overheid goedkopere tomaten gaat kopen uit Rusland. Dat is gewoon een brancheorganisatie en ik zie een parallel met de vechtsport: want je handhaaft de regels en zorgt daarmee dat er kwaliteit wordt geleverd maar je vertegenwoordigt ook de sector.” – R8.

Volgens de beleidsmedewerker werkt deze dubbelfunctie goed bij tuinbouwers en zou het vertaald kunnen worden naar full-contact vechtsport. Maar het houden van toezicht en het controleren van de regels is moeilijk om te combineren met vertegenwoordiging naar richting de politiek omdat de kans op verlies van de onafhankelijkheid groot is (Van Erp & Winter, 2020). En wanneer toezicht niet meer als onafhankelijkheid wordt ervaren, doet dit af aan de legitimiteit van een toezichthoudende organisatie. Daarbij kan een brancheorganisatie geen aanspraak maken op van financiële middelen of andere dienstverlening vanuit NOC*NSF. En op financiering vanuit VWS hoeft een eventuele brancheorganisatie ook niet te rekenen:

“ [...]Dan alsnog mis je het beleid dat echt gericht is op sportbonden en sportverenigingen. [...]En dan wordt onze rol ook anders want de VA financieren wij om die regulering te doen maar een brancheorganisatie financieren wij niet. En een sportbond ook niet.” – R10.

Samengevat zijn er stakeholders die de brancheorganisatie een geschikte organisatievorm vinden. Met name de mogelijkheid om veel verschillende en soms verdeelde actoren tegelijkertijd te kunnen vertegenwoordigen en de sport in een goed daglicht te zetten zijn hierin naar boven gekomen als argumenten. Anderzijds ligt een verlies van onafhankelijkheid en legitimiteit op de loer bij deze organisatievorm omdat kwaliteitsbewaking en vertegenwoordigen twee kerntaken zijn die zich moeilijk laten verenigen. Toch gebeurt dit in bepaalde sectoren alsnog.

5.4 Samenvatting

De data die in dit hoofdstuk is toegelicht laat zien dat interne en externe stakeholders niet alleen verschillen in hun perspectief op een geschikte organisatievorm van full-contact vechtsport, maar dat zij hierin voorkeuren hebben die met elkaar tegenstrijdig kunnen zijn. Ook praktische zaken zoals financiering en de aansluiting bij instituten en dienstverlenende organisaties spelen voor sommige stakeholders een belangrijke rol. Deze bevindingen zullen nader worden toegelicht in het volgende hoofdstuk.

6. Analyse

De analyse begint met een beschrijving van de kern van de huidige context. De krachten en zwakten van de huidige organisatievorm worden geanalyseerd door de eerder beschreven theorie en de verzamelde data te verbinden. De bronnen waar de VA legitimiteit uithaalt krijgen hierbij aandacht maar ook de wrijvingspunten en de uitdagingen voor de legitimiteit staan centraal.

Het tweede deel van de analyse richt zich op de volgende fase. Eerder beschreven literatuur wordt gebruikt om duiding te geven aan de voorkeuren een bepaalde organisatievorm en diens kerntaken. Hierdoor zal duidelijk worden dat de voorkeur voor bepaalde kerntaken en bepaalde organisatievormen niet altijd consistent zijn met elkaar.

6.1 Krachten en zwakten van onafhankelijk toezicht

De kerntaken van de VA zijn (Vechtsportautoriteit, 2019):

- het houden van toezicht over de full-contact vechtsporten kickboksen, Muay Thai en MMA.
- het adviseren van gemeenten en overheidsinstanties binnen deze tak van sport.

De meningen over hoe de VA hier invulling aan geeft verschillen. Met het kleine aantal respondenten en het aangehouden onderzoeksdesign kunnen er geen generaliserende uitspraken worden gedaan. Maar de data kan met behulp van bestaande theorie wel iets zeggen over de krachten en zwakten van de huidige organisatievorm. Zoals beschreven in het theoretisch kader van deze thesis, hebben de meeste toezichthouders bepaalde kenmerken met elkaar gemeen. Zo zijn ze bijna altijd de uitkomst van een beleidsproces en is onafhankelijkheid een cruciale (voor)waarde voor de legitimiteit van deze organisatievorm (Van Erp & Winter, 2020; Dortants et.al, 2016; Mertens, 2008; Van Bottenburg & Heilbron, 2006). In deze paragraaf zullen deze kenmerken worden verbonden aan de verzamelde data.

Gelijk(er) speelveld

De toezichthoudende kerntaak van de VA wordt als eerst onder de loep genomen. De VA heeft voor de uitvoering van deze kerntaak een fundament gelegd door de actoren (zoals promotors en bonden) te binden aan convenanten, licenties en keurmerken. De controle op de naleving van de gemaakte wordt uitgevoerd door het auditteam (Vechtsportautoriteit, 2020). De regels en richtlijnen in de convenanten en licenties hebben volgens interne stakeholders uit dit onderzoek gezorgd voor een gelijk(er) speelveld in de sector. Dit speelveld vormt de basis van de onafhankelijkheid van de VA. Onafhankelijkheid is de belangrijkste kernwaarde voor de legitimiteit van toezichthouders (Van Erp & Winter 2020; Mertens, 2008). Promotors, voorzitters van convenantpartners/full-convenantvechtsportbonden en vertegenwoordigers van de VA zelf benoemen dat onafhankelijkheid de VA juist zo sterk maakt. Dit omdat de regels en richtlijnen hierdoor voor iedereen hetzelfde zijn. Met uitzondering van een aantal gemeenten die nog geen vergunningen afgeven voor full-contact vechtsportevenementen. Omdat de regels meer hetzelfde zijn geworden, worden deze meer als legitiem ervaren door interne stakeholders. Dit bemoeilijkt de organisatie van evenementen buiten de gemaakte afspraken om. De interne stakeholders uit dit onderzoek geven aan dat dit gelijke speelveld voor hen een belangrijke factor is voor hun steun voor het toezicht van de VA. Het vermindert verdenkingen van voorkeursbehandelingen en achterkamertjespolitiek. Ook in het contact met gemeenten. Het gelijke speelveld voor de sector is een krachtige component voor de onafhankelijkheid en daarmee ook de interne legitimiteit van de VA.

Wrijving met onafhankelijkheid

Maar zoals Van Erp & Winter (2020) stellen, bestaan volledige onafhankelijke organisaties niet. En zoals uit de data blijkt is er ook voor de VA op dit gebied terrein te winnen:

- De selectie van evenementen waarop audits worden uitgevoerd, wordt niet als willekeurig ervaren. De onafhankelijkheid van de audits wordt daarom in twijfel getrokken door interne stakeholders. Als deze gevoelens breder worden gedeeld kan dit knagen aan de interne legitimiteit van de VA.
- De kennis over full-contact vechtsport van de auditors wordt betwijfeld door sommige interne stakeholders. Dit knaagt eveneens aan de legitimiteit van de VA omdat zij hiermee aangeven te twijfelen aan de kwaliteit van de controles op de regels, richtlijnen en gemaakte afspraken.
- De bemoeienis van de VA met de wedstrijdreglementen wordt door sommige interne stakeholders als waardevol gezien. Andere interne stakeholders kijken hier juist argwanend naar en zeggen dat de VA hiermee buiten takenpakket treedt. Dit heeft een negatief effect op de interne legitimiteit, omdat sommige stakeholders vinden dat de VA zo te veel invloed krijgt in de sporttechnische kant van de sporten. De VA zou zich volgens deze stakeholders bij haar kerntaken moeten houden en zich afzijdig moeten houden in de discussie over wedstrijdreglementen.
- De rol van de VA als vertegenwoordiger van de sector tijdens de lockdownperiode wordt door interne stakeholders als een passende en gewenste actie gezien. Zij geven aan zich gesteund te voelen in crisistijd. De tijdelijke vertegenwoordigersrol van de VA heeft de interne legitimiteit volgens hen goed gedaan. Dat is opmerkelijk omdat de vertegenwoordiging van de sector geen kerntaak van de VA is. De externe stakeholders uit dit onderzoek geven juist aan deze actie niet al te passend te vinden. Zij zien het als een stap buiten het takenpakket van de VA, omdat de toezichthoudende taak moeilijk met vertegenwoordiging richting de politiek te combineren is. Wel wordt er begrip voor getoond, gezien de bijzondere situatie van de sportsector tijdens de COVID-19 pandemie.

De legitimiteit van toezichthouders valt of staat bij de mate waarin stakeholders het toezicht als onafhankelijk ervaren (Van Erp & Winter, 2020; Mertens, 2008). Inspelen op de punten waar wrijving is met interne en externe stakeholders wat betreft de onafhankelijkheid, kan de legitimiteit van de VA verbeteren. De kanttekening moet worden gemaakt dat er een 'waterbed-effect' kan optreden wat betreft de legitimiteit als de VA inspeelt op bovenstaande punten.

Communicatie en zichtbaarheid

Er zijn nog meer wrijvingspunten wat betreft de uitvoering van de kerntaken van de VA. Zo geven zowel interne als externe stakeholders aan dat de communicatie van de VA niet altijd even duidelijk is. Ook de frequentie waarmee overlegd wordt moet volgens sommige interne stakeholders worden verhoogd en moet de VA iets doen aan de strijdlustige toon waarmee commissieleden vergaderen. Externe stakeholders zoals de beleidsmedewerkers van de G4-gemeenten geven aan dat de VA meer zichtbaar moet zijn. In het kader van de adviserende kerntaak van de VA is dit een interessant omdat hierdoor het levelled-playing field voor interne stakeholders mee kan worden verbeterd. Als bij meer gemeenten duidelijk is wat de VA doet en hoe full-contact vechtsport veilig kan worden georganiseerd, krijgen meer gemeenten mogelijk een positieve houding tegenover de sporten. Op deze manier speelt de zichtbaarheid bij gemeenten ook in op de interne legitimiteit van de VA.

Balans tussen interne en externe legitimiteit

Er worden ook verwachtingen en oordelen uitgesproken over de uitvoering van taken die niet door het ministerie van VWS zijn geformuleerd. Dat is opmerkelijk omdat het wel de legitimiteit van de VA beïnvloedt. Een voorbeeld hiervan is de vertegenwoordiging van de sector tijdens de COVID-19 crisis. Voor sommige interne stakeholders heeft deze actie de VA meer legitiem gemaakt, omdat zij de politiek wisten te bereiken in een moeilijke tijd voor de sector. Externe stakeholders geven aan juist hun twijfels te hebben over deze actie omdat de VA hiermee aan haar rol als toezichthouder voorbijging en de onafhankelijkheid van het belang van de sector vervaagde. De onafhankelijkheid van het belang van de sector is een belangrijk component van de algehele onafhankelijkheid van toezichthouders (Van Erp & Winter, 2020). Het opkomen voor het belang van de full-contact vechtsportsector kan zo voor meer interne legitimiteit zorgen die ten kostte gaat van externe legitimiteit, ondanks dat er door externe stakeholders begrip wordt getoond voor de bijzondere situatie wat betreft de crisistijd. Dit voorbeeld illustreert de complexiteit van een goede balans tussen de interne en externe legitimiteit, die zo belangrijk is voor de effectiviteit van een organisatie (Provan & Kenis, 2008).

Er is duidelijk sprake van een verschil in de verwachtingen die interne en externe stakeholders hebben van de VA en haar taken. Volgens Suchman's (1995) definitie wordt de legitimiteit van een organisatie gevormd door de belevingswereld van stakeholders. Hoe passender de taken en acties van de organisatie zijn met de belevingswereld van een stakeholder, des te meer deze stakeholder de organisatie als legitiem ziet. Maar de belevingswerelden van interne en externe stakeholders verschillen van elkaar. En binnen deze groepen stakeholders verschillen de belevingswerelden ook. In sommige gevallen hebben individuele stakeholders intern zelfs tegenstrijdige belangen of ideeën over wat passend is of niet. Dit veroorzaakt wrijvingspunten en tegenstrijdigheden voor de legitimiteit van de VA, die ontstaan op verschillende niveaus: in de balans tussen interne en externe stakeholders, tussen de belangen binnen deze twee groepen stakeholders en in sommige gevallen binnen één en dezelfde stakeholder.

6.2 De volgende fase: Voorkeuren en valkuilen

De voorkeur van de respondenten voor de uitvoering van bepaalde kerntaken is te verklaren door hun belevingswereld, normen en waarden. De afwegingen die respondenten maken om tot een voorkeur te komen zijn vaak te herleiden naar de (historische) ontwikkeling van (vecht)sport. De wetenschappelijke literatuur die hier over bekend is wordt in deze paragraaf in verbinding gebracht met de voorkeuren van de respondenten.

Behoud van toezicht

De respondenten die aangeven in de volgende fase het toezicht van de VA te willen behouden, hebben hier verschillende argumenten voor aangedragen. De verdeeldheid binnen de sector die zijn oorsprong vindt in oud zeer en conflict is hiervoor een belangrijk argument. Daarbij wordt het succes van de SAC's in de Verenigde Staten genoemd. De SAC's vertonen prominente gelijkenissen met de VA en zijn relatief succesvol gebleken (Dortants, 2018; Brent & Kraska 2013). Het succes van organisaties zoals de UFC laat zien dat deze samenwerking met de SAC's heeft gewerkt om MMA als sport op de kaart te zetten in de V.S (Helms & Patterson, 2014). Vanuit deze ontwikkeling van full-contact vechtsport in één van de meest prominente en meest commercieel georiënteerde (vecht)sportlanden, is de voorkeur voor het behoud van het toezicht te begrijpen.

Het voornaamste verschil tussen de VA en de SAC's is de financieringsvorm. De VA ontvangt financiering vanuit VWS omwille van de onafhankelijkheid. Maar de financiering vanuit VWS is niet oneindig. En zoals een externe stakeholder tijdens het interview aangeeft lijken de misstanden binnen de full-contact vechtsportsector niet meer disproportioneel vergeleken met andere takken van sport. Financiering van

toezicht, specifiek voor full-contact vechtsport lijkt dus niet langer te rechtvaardigen. De door de VA geïmplementeerde maatregelen kunnen volgens de externe stakeholder niet in één keer overgedragen kunnen worden naar een andere organisatie. Aanpassing van de financieringsvorm kan leiden tot aantasting van de onafhankelijkheid, de belangrijkste kernwaarde van toezichthouders (Van Erp & Winter, 2020). De onafhankelijkheid en de legitimiteit van organisaties met toezichthoudende taken kan kwetsbaarder worden als deze op een andere manier gefinancierd wordt dan door de overheid. Als er voor behoud van toezicht wordt gekozen, vormt het binnenhalen van financiering en het behouden van de onafhankelijkheid een uitdaging die als prestatie-uitdaging, maar ook als waarde-uitdaging kan worden omschreven.

Richting één bond/federatie

Het verenigingsmodel met de bondsstructuur is de oudste en meest voorkomende organisatievorm van sport in ons land (Van Bottenburg, 2007). Hoewel deze organisatievorm de afgelopen decennia heeft moeten wijken voor commercieel georganiseerde sporten (zoals fitness en full-contact vechtsport), zijn veel sporten in Nederland nog steeds op deze manier georganiseerd (Nederlandse Sportraad, 2020). De sportbond vindt zijn oorsprong in het liberalisme en het recht van vrijheid op vereniging. Van dit gedachtegoed en de bijbehorende normen en waarden zijn sporen terug te vinden in de argumenten van stakeholders voor deze organisatievorm in de volgende fase van full-contact vechtsport.

Een voorbeeld hiervan is het element van democratische besluitvorming. Zowel interne als externe stakeholders geven aan dit één van de grootste voordelen van de bondsstructuur te vinden. De sporten zouden daarmee voor een groot deel zelfregulerend en autonoom kunnen worden. Autonomie is binnen het verenigingsmodel één van de belangrijkste kernwaarden (Geeraert, Scheerder & Bruyninckx, 2013). Democratische besluitvorming is één van de belangrijkste instrumenten die sportverenigingen en bonden hebben om invulling te geven aan deze kernwaarde (Van Bottenburg, 2007). Hierbij moet worden opgemerkt dat de perfecte democratie niet bestaat. Verschillen in participatie veroorzaken vaak een disbalans in de vertegenwoordiging van bepaalde leden waardoor de macht in handen komt van een kleine maar betrokken groep leden (Van Bottenburg, 2013). Uit de data blijkt dat het in de commissies van de VA ook niet altijd goed verloopt en sommige interne stakeholders het gevoel hebben dat sommigen meer worden gehoord dan anderen. Het zorgen voor maximale participatie van lidverenigingen of lidsportscholen vormt op deze manier een prestatie-uitdaging voor een eventuele toekomstige bond.

De kerntaak van de sportbond is het organiseren en faciliteren van competitie tussen lidverenigingen (Van 't Verlaat, 2010). Deze kerntaak wordt ondersteund doordat sportbonden ook trainers- en officialopleidingen faciliteren. Door het piramidale stelsel van nationale en internationale competities kunnen talentvolle sporters worden geselecteerd voor nationale selecties en deelnemen aan internationale toernooien zoals de Olympische Spelen (Van Bottenburg, 2007). Maar hiervoor is uniforme regelgeving nodig. En daarvoor is een bond nodig die deze regelgeving manifesteert en handhaaft. Uiteindelijk gaat dit over welke interne stakeholder(s) het voor het zeggen gaan krijgen binnen de bond. De verdeling die binnen de full-contact vechtsportsector als een rode lijn door de historie loopt, vormt hier een prestatie-uitdaging voor de legitimiteit van een eventuele toekomstige bond of federatie. Als interne stakeholders zich niet vertegenwoordigt voelen door de bond en deze niet als legitiem ervaren, kan dit betekenen dat er buiten de bond om evenementen georganiseerd zal worden. Mogelijk volgens andere regels en richtlijnen. En dan is de sector eigenlijk weer terug bij de situatie zoals die voor 2017 was.

Externe stakeholders vullen hierop aan dat het voor gemeenten van belang kan zijn om te spreken van één Nederlandse full-contact vechtsportbond. Dit is van belang voor gemeentebeleidsmedewerkers die niet over alle vechtsport specifieke kennis beschikken. Hieruit blijkt dat er sprake is van een bepaalde padafhankelijkheid: omdat de sportbond de oudste en wijdst vertakte organisatievorm van sport is, zijn bepaalde instituties en procedures zo ingeregeld dat deze het meest en best toegankelijk zijn voor een sportbond. Voorbeelden hiervan zijn de aansluiting bij het ISR, de Dopingautoriteit en natuurlijk NOC*NSF.

Tot slot wordt er regelmatig benoemd dat er meer financiële middelen te benutten zijn voor de full-contact vechtsporten met een bondsstructuur. Ook hieruit blijkt dat er sprake is van een bepaalde afhankelijkheid wat betreft de organisatie van sport in Nederland: de gelden vanuit NOC*NSF kunnen alleen worden toebedeeld aan sportbonden. Naast het feit dat sportbonden contributies ophalen bij hun leden, worden er op basis van het ledenaantal en het ondernemerschap van de sportbond ook nog gelden vanuit NOC*NSF aan de sportbonden toebedeeld. Daarbij staat het sportbonden vrij om sponsordeals aan te gaan (Nederlandse Sportraad, 2020). Dit zijn financieringsbronnen die een toezichthouder niet zomaar ter beschikking staat.

Oprichting brancheorganisatie

De voordelen van een brancheorganisatie voor de full-contact vechtsport zijn volgens de geïnterviewde respondenten: vertegenwoordiging richting de politiek en overheid, de bewaking van kwaliteitsnormen en de ruimte voor pluriformiteit in de sector. Fitness in Nederland is sinds het begin een commercieel georganiseerde tak van sport, waarin marketing- en managementtechnieken worden toegepast (Lucassen & Van Bottenburg, 2004). Vandaag de dag is fitness de populairste sport in Nederland en sporten de meeste Nederlanders tegenwoordig bij een commerciële sportaanbieder (Nederlandse Sportraad, 2020). De meeste vechtsportscholen zijn ook commercieel georganiseerd (Dortants, 2018).

Brancheorganisaties kenmerken zich door hun lobbypositie ten opzichte van de politiek (Hoekman, Straatmeijer & Breedveld, 2014). Een aantal interne stakeholders geven aan vertegenwoordiging richting de politiek te verlangen. Zij vinden dat de VA de sector vaker moet vertegenwoordigen in plaats van alleen maar toezichthouden. Als de VA dit zou doen, brengt dit hoogstwaarschijnlijk uitdagingen voor de legitimiteit met zich mee. Voor de legitimiteit van toezichthouders is onafhankelijkheid van de politiek en onafhankelijkheid van het belang van de eigen sector van groot belang (Van Erp & Winter, 2020). Als de VA een lobbypositie tussen de sector en de politiek inneemt en tegelijkertijd toezicht blijft houden, is er een aanzienlijke kans dat dit waarde-uitdagingen met zich mee zal brengen.

Brancheorganisaties organiseren geen competities. Als er voor de full-contact vechtsporten een brancheorganisatie wordt opgericht, zal de organisatie van competitie een taak van de promotors en enkele full-contact vechtsportbonden blijven. Brancheorganisaties handelen ook geen tuchtzaken af, dus hiervoor blijft aansluiting met het ISR nodig. De bewaking van gemaakte afspraken in convenanten, licenties en richtlijnen voor gemeenten zouden wel in een brancheorganisatie belegd kunnen worden. Maar dit doet de VA momenteel al (Vechtsportautoriteit 2021; Vechtsportautoriteit, 2018). Daarmee zou het enige wat een brancheorganisatie toevoegt aan de huidige situatie, de vertegenwoordiging richting de politiek zijn. De VA zou ook niet gelijk opgeheven kunnen worden na oprichting van de brancheorganisatie, omdat de vertegenwoordigende taken en de regulerende taken zich moeilijk laten verenigen binnen één organisatie (Van Erp & Winter, 2020).

Ook gaf een externe stakeholder aan dat een brancheorganisatie geen aanspraak kan maken op financiële middelen vanuit NOC*NSF of VWS. Er is voor een eventuele brancheorganisatie dus ook een prestatie-uitdaging wat betreft de financiële situatie. Brancheorganisaties halen deze meestal op uit ledengelden en betalingen voor specifieke diensten, zoals licenties en keurmerken. Deze zaken zijn voor de full-contact vechtsporten belegd bij de VA. Indien er een brancheorganisatie wordt opgericht, zal er ook gekeken moeten worden naar bij welke organisatie deze geïmplementeerde maatregelen moeten worden belegd. De overdracht van deze maatregelen van de VA naar een brancheorganisatie vormt een potentiële prestatie-uitdagingen op verschillende niveaus: wat betreft de binding van de sector aan de brancheorganisatie en de verantwoording van de overdracht aan de sector.

Of de brancheorganisatie een legitieme organisatievorm voor de volgende fase, lijkt twijfelachtig. Onafhankelijk toezicht en vertegenwoordiging lijken twee onverenigbare waarden voor één organisatie te zijn. Een situatie waarin er sprake is van een toezichthouder én een brancheorganisatie lijkt op het eerste gezicht inefficiënt. Maar gezien het oud zeer binnen de sector en de ruimte die deze organisatievorm biedt aan een pluriformiteit aan commerciële stakeholders, is het een organisatievorm die aandacht verdient.

7. Conclusie en discussie

Uit de analyse vloeit geen eenduidig antwoord op de onderzoeksvraag. Toch wordt er door analyse van de resultaten wel het één en ander duidelijk over de legitimiteit van de VA en de andere organisatievormen.

Huidige organisatievorm

De VA heeft gezorgd voor een gelijk spelveld binnen de full-contact vechtsportsector in Nederland. Dit gelijke spelveld ligt ten grondslag aan de onafhankelijkheid van de VA als toezichthouder. Als toezicht niet onafhankelijk is, zal het niet als legitiem worden ervaren (Van Erp & Winter, 2020). Zoals Suchman (1995) stelt, wordt de legitimiteit van een organisatie bepaald door de verwachtingen van stakeholders. Uit dit onderzoek is duidelijk geworden dat de verwachtingen van interne en externe stakeholders van elkaar verschillen. Wat voor een interne stakeholder als een passende actie wordt ervaren kan door een externe stakeholder worden ervaren als iets dat afbreuk doet aan de legitimiteit van de VA. Daarbij verschillen de verwachtingen van interne stakeholders onderling ook nog. Het kan zelfs zo zijn dat een individuele stakeholder meerdere, tegenstrijdige verwachtingen en belangen heeft als het op de VA aankomt. Dit maakt de organisatorische omgeving van de VA complex. De balans tussen interne en externe legitimiteit is van groot belang voor de continuïteit van de VA. Uit de data van dit onderzoek blijkt dat er op het gebied van zichtbaarheid naar gemeenten toe, nog veel verbeterd kan worden. Ook wat betreft de communicatie van de VA naar interne stakeholders toe, zijn er een aantal verbeterpunten die zijn genoemd in de analyse van deze masterscriptie.

De volgende fase in full-contact vechtsport

De kerntaken waar interne stakeholders denken bij de volgende fase van full-contact vechtsport zijn: het behoud van de geïmplementeerde maatregelen, de organisatie van en afvaardiging van selecties naar (inter)nationale toernooien en competities (en het vergaren van middelen hiervoor), vertegenwoordiging van de sporten richting overheid en politiek en verdere verbetering van het imago van de sporten. Uit deze genoemde kerntaken vloeien voorkeuren voor organisatievormen voort, die niet altijd consistent zijn met een daarop aansluitende organisatievorm.

Zo is het houden van onafhankelijk toezicht moeilijk te verenigen met het organiseren en faciliteren van nationale competitie. Het is onwenselijk om het houden van toezicht en de organisatie van competitie binnen één organisatie te huizen. Zeker in de full-contact vechtsporten waar wedstrijden veelal georganiseerd door promotors en de bond alleen verantwoordelijk is voor de arbitrage, jurering en medische ondersteuning. De meeste van deze bonden houden zich niet bezig met de kwaliteitsmonitoring van sportscholen, vertegenwoordiging van de sporten richting de politiek of de aanpak van grensoverschrijdend gedrag. Andere sporten zoals voetbal kennen geen promotors die wedstrijden organiseren. Daar wordt dit gedaan door de KNVB, die zich ook bezighoudt met zaken als kwaliteitsmonitoring, vertegenwoordiging en de aanpak van grensoverschrijdend gedrag (KNVB, z.d.).

Doordat er op dit moment nog een veelvoud aan full-contact vechtsportbonden is, die er vaak verschillende wedstrijdreglementen op nahouden, zien sommige interne stakeholders de transitie naar een bondsstructuur nog niet zitten. Wiens wedstrijdreglementen worden er in dit geval overgenomen? Bovendien is voor de organisatie van evenementen geen overkoepelende bond nodig. Dit wordt in de full-

contact vechtsport meestal toch al gedaan door promotors en niet door de bonden. Een andere optie is een overkoepelende federatie waarbij de bonden als eigen entiteiten blijven bestaan. Dat is in het verleden ook al geprobeerd, maar bleek voor de legitimiteit van deze federatie weinig succesvol (Dortants, 2018). Ook om deze reden zijn sommige interne stakeholders terughoudend over een transitie naar een bonds- of federatiestructuur. Waarom zou het nu wel werken als het toen ook niet werkte?

Ook het houden van toezicht en de vertegenwoordiging richting de politiek laten zich moeilijk verenigen binnen één organisatie (Van Erp & Winter, 2020). De kerntaken van een toezichthouder laten zich moeilijk verenigen met de kerntaken van een sportbond of brancheorganisatie omdat de belangrijkste kernwaarde voor toezichthouder onafhankelijkheid is. Deze onafhankelijkheid bestaat volgens Van Erp & Winter uit drie componenten. Onafhankelijkheid van de politiek en onafhankelijkheid van het belang van de eigen sector vormen twee van deze componenten. En aan beiden wordt niet voldaan wanneer de toezichthouder een lobbypositie inneemt om de sporten te vertegenwoordigen richting de politiek. Door de belangen van de sector aan de politiek te brengen is er sowieso al geen onafhankelijkheid van het belang van de sector meer. Het belang van de sector is immers waarover wordt gepraat met de politiek. En van onafhankelijkheid van de politiek is ook in nauwelijks sprake meer omdat de politiek uiteindelijk bepaalt. Er kan beargumenteerd worden dat de VA op dit moment ook niet volledig onafhankelijk is van de politiek, vanwege haar financiële afhankelijkheid van VWS. Wellicht bestaat volledige onafhankelijkheid van de politiek in die zin niet. Toch is het ontvangen van financiële middelen tegenover het reguleren van een sector niet hetzelfde als lobbyen met politieke partijen of de overheid om op te komen voor de belangen van deze sector. Dit vooral omdat de houding van de organisatie wezenlijk anders is per taak. Een toezichthouder overlegt met de overheid en controleert vervolgens de sector. Een brancheorganisatie overlegt met de sector en haalt voeding uit deze gesprekken om dit vervolgens aan te kaarten bij politici en beleidsmakers.

Tot slot houdt onderling conflict en oud zeer sommige interne stakeholders tegen om na te denken over een overkoepelende organisatie voor full-contact vechtsport. Dit is niet nieuw voor de full-contact vechtsporten in Nederland (Dortants, 2018). Het bewustzijn van deze sentimenten binnen de sector is van belang om mee te nemen in de afweging van een organisatievorm voor de volgende fase.

De aard van de gewenste kerntaken is dus niet altijd consistent met de organisatievorm die stakeholders voor ogen hebben. Hierdoor is de legitimiteitsbeoordeling van een organisatievorm afhankelijk van naar welke kerntaken van de organisatievorm gekeken wordt. Bijvoorbeeld: een stakeholder kan het belangrijk vinden dat er onafhankelijke controle is (passend bij een toezichthouder) maar tegelijkertijd meer behoefte aan vertegenwoordiging richting de politiek hebben (passend bij een brancheorganisatie en in mindere mate, bij een sportbond). Daarbij liggen sommige kerntaken van organisatievormen dicht bij elkaar: de sportbond en brancheorganisatie kunnen beiden de sport vertegenwoordigen richting de politiek, waar dit bij een toezichthouder minder gepast is. En de kerntaak van de brancheorganisatie om kwaliteit te bewaken ligt weer in de buurt van de regulerende kerntaak van een toezichthouder. Dit maakt de legitimiteitsbeoordeling van deze drie organisatievormen complex. De beantwoording van de onderzoeksvraag in dit onderzoek heeft zodoende meer geleid tot inzichten in hoe legitimiteitsbeoordeling tot stand komt, dan een praktisch advies voor één organisatievorm.

Dit onderzoek biedt inzicht in de legitimiteitsbeoordeling van een toezichthoudende organisatie in de sportwereld. Meer specifiek heeft het onderzoek tot een beter begrip van de beoordeling van de legitimiteit van deze toezichthouder geleid. Daarbij heeft het onderzoek een tipje van de sluier gelicht als het gaat om hoe stakeholders de volgende fase van de organisatie van full-contact vechtsport voor zich zien. De kerntaken die binnen deze organisatievorm in de volgende fase belegd moeten worden, stonden hierbij centraal. Het behoud van de geïmplementeerde maatregelen en richtlijnen blijkt hierin belangrijk te

zijn voor zowel interne als externe stakeholders, maar volgens zowel interne als externe stakeholders uit dit onderzoek is de sector toe aan en klaar voor meer zelfregulering. Hier moet de kanttekening bij worden geplaatst dat veel stakeholders (nog) niet aan het woord zijn gekomen, waaronder de (vecht)sporters zelf. Vervolgonderzoek naar dit onderwerp waarbij andere stakeholders aan het woord komen, zou daarom waardevol kunnen zijn.

8. Aanbevelingen

Zoals aangegeven doe ik als onderzoeker geen aanbevelingen die vertaald kunnen worden naar een direct advies voor één van de drie voorgestelde organisatievormen. Als er iets is dat uit dit onderzoek naar voren is gekomen is het dat de transitie naar een andere organisatievorm gevoelens van enthousiasme opwekt bij sommigen, maar ook teleurstelling en ontevredenheid veroorzaakt bij anderen. Daarom is de voornaamste aanbeveling uit dit onderzoek dat de dialoog over de organisatie van full-contact vechtsport in de volgende fase zo open mogelijk aan wordt gegaan. Met name de VA, als onafhankelijk toezichthouder van de sector, zou zo onbevooroordeeld mogelijk de dialoog aan moeten gaan. Hiermee kan worden voorkomen dat er over een toekomstige bond, federatie of brancheorganisatie wordt gezegd dat deze organisatievorm aan de sector is opgedrongen. Als stakeholders de toekomstige organisatievorm als opgelegd of opgedrongen ervaren, zou dit negatieve effecten kunnen hebben op de legitimiteit van deze organisatievorm.

Het is historisch gezien ongebruikelijk dat de overheid regulering van een bepaalde sport financiert en overziet. De door misstanden geteisterde full-contact vechtsportsector heeft deze regulering van 2017 wel, maar het kan niet worden aangenomen dat deze vorm van regulering voor altijd stand kan houden. De interne stakeholders zijn uiteindelijk degenen die het meeste met regulering te maken hebben en het uiteindelijk ook moeten uitvoeren en financieren. Daarom verdient de interne legitimiteit van een organisatievorm in de volgende fase extra aandacht.

Als tweede valt op dat alle respondenten uit dit onderzoek hebben aangegeven dat zij niet willen dat de door de VA geïmplementeerde maatregelen komen te vervallen. Ondanks het geringe aantal respondenten en het gegeven dat de resultaten niet gegeneraliseerd kunnen worden, wil dit wel iets zeggen over de waarde van de VA voor de full-contact vechtsporten. Het toezicht zou volgens alle respondenten geleidelijk moeten worden afgebouwd als de transitie naar een andere organisatievorm wordt ingezet. De respondenten die niet voor een transitie naar een andere organisatievorm waren, waren voor behoud van de status quo en daarmee per definitie voor behoud van de VA als toezichthouder.

Ook het idee van een toezichthouder die over verschillende sporten toezicht kan houden, is benoemd door meerdere externe stakeholders. Hoewel ook hierbij rekening moet worden gehouden met het lage aantal respondenten, is het idee van een toezichthouder die over meerdere takken van sport onafhankelijk toezicht kan houden mogelijk vervolgonderzoek waard. Zeker gezien de misstanden binnen andere takken van sport die recentelijk aan het licht zijn gekomen (Olfers & Van Wijk, 2021; Nelen & Moerland, 2020). Onderzoek naar de vorm en het niveau waarop toezicht voor meerdere sporten kan worden bewerkstelligd, kan waardevol zijn. Niet alleen in de Nederlandse context maar ook in de Europese context, gezien de organisatie en historische ontwikkeling van sport gelijkenissen kent in veel Europese landen (Van Bottenburg, 2007).

Dit brengt mij tot mijn laatste aanbeveling van mijn masterscriptie. Bij het schrijven van mijn theoretisch kader stuitte ik op het gebrek aan wetenschappelijke kennis over toezichthoudende organisaties. In de weinige wetenschappelijke artikelen die wel beschikbaar zijn, wordt dit hiaat in de wetenschappelijke literatuur ook benoemd (Van Erp & Winter, 2020; Mertens, 2008). Meer specifiek heb ik ervaren dat er weinig wetenschappelijke literatuur is over toezichthouders in de sport. Het fenomeen van toezichthoudende organisaties is in Nederland relatief nieuw maar ook over de SAC's in de Verenigde Staten is nog niet veel geschreven. Ik hoop daarom dat mijn onderzoek inspireert tot vervolgonderzoek over dit relatief nieuwe fenomeen in de sportwereld. Een beter begrip van toezichthouders kan helpen bij de verkenning of deze organisatievorm ook misstanden binnen andere sporten en eventueel zelfs andere sectoren, aan kan pakken.

9. Literatuurlijst

- Algemeen Dagblad.(2019, 7 januari). Veronica haalt UFC-rechten binnen. Geraadpleegd op 10 februari 2021, van <https://www.ad.nl/show/veronica-haalt-ufc-rechten-binnen~a2c401c4/>.
- Brent, J. & Kraska, P. (2013). Fighting is the most real and honest thing: violence and the civilization/barbarism dialectic. *British Journal of Criminology*.
- Breen (2007). The researcher 'in the middle': Negotiating the insider/outsider dichotomy. *The Australian Community Psychologist*, 19(1), 163-174.
- Bokhorst, A. M. (2014). Bronnen van legitimiteit: over de zoektocht van de wetgever naar zeggenschap en gezag. Boom juridische uitgever.
- Bowen, G. A. (2006). Grounded Theory and Sensitizing Concepts. *International Journal of Qualitative Methods*. p. 12 -23. Western Carolina University. Carolina.
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods* (5th ed.). London: Oxford University Press.
- CBS. (2022, 11 februari). Fitnesscentra; klanten, abonnementsprijzen en voorzieningen. Zoals geraadpleegd op 25 februari 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83822NED>.
- Creswell, J. W. (2011). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (4th international edition). Upper Saddle Creek, NJ: Pearson Education.
- Deephouse, D. L. (1996). Does isomorphism legitimate? *Academy of Management Journal*, 39: 1024-1039.
- Deephouse, D. L., Bundy, J., Tost, L. P., & Suchman, M. C. (2017). Organizational legitimacy: Six key questions. *The SAGE handbook of organizational institutionalism*, 4(2), 27-54.
- DiMaggio, P. J., & Powell, W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48, 147–160.
- Dinant, J., & Maijoor, S. J. (2005). Extern onafhankelijk toezicht op de kwaliteit van de accountantscontrole. *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, 79, 540.

- Dopingautoriteit. (2021). Ontstaansgeschiedenis. Zoals geraadpleegd op 5 december 2021, van: <https://www.dopingautoriteit.nl/dopingautoriteit/ontstaansgeschiedenis> .
- Dortants, M. (2018). Regulating full contact martial arts and combat sports: how governmentality as an analytical framework informs practices of the governing of sports, *International Journal of Sport Policy and Politics*, 10:2, 255-269, DOI: 10.1080/19406940.2017.1389764 .
- Dortants, M. & Van Bottenburg, M. (2013). Aanzien en overleven in een sport vol passie: over regulering van full contact-vechtsporten. Utrecht: USBO, Universiteit Utrecht.
- Dortants, M., Knoppers, A. & Van Bottenburg, M. (2016). Challenges in regulating full contact martial arts and combat sports. *International Journal of Sport Policy* 8(3):1-18, DOI: 10.1080/19406940.2016.1170717 .
- Drori, I. & Honig, B. (2013). A Process Model of Internal and External Legitimacy. *Organization studies*. 34(3) 345–376. Sage.
- Elling, A., Schootemeijer, S. & Van Den Dool, R. (2017). Cijfers over vechtsport: Een inventariserende studie naar beoefening, aanbod, evenementen en veiligheid van full-contact vechtsporten in Nederland. Mulier Instituut. Zoals geraadpleegd op 7 december 2021, van: <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=7582&m=1487856542&action=file.download> .
- Faber, M. (2019). Goed gedaan of goed gegaan? Effectiviteit van samenwerking rondom de vergunningverlening van C-evenementen in regio Brabant-Noord. Zoals geraadpleegd op 13 december 2021, van: [https://theses.uhn.ru.nl/bitstream/handle/123456789/8282/Faber%2C Mirte_1.pdf?sequence=1](https://theses.uhn.ru.nl/bitstream/handle/123456789/8282/Faber%2C%20Mirte_1.pdf?sequence=1) .
- Freeburn, L. (2017). Of ball tampering and governance: Cricket Australia and the legitimacy of a sport's national governing body. *Australian and New Zealand Sports Law Journal*, 12(1), 171-196.
- Geeraert, A., Scheerder, J., & Bruyninckx, H. (2013). The governance network of European football: introducing new governance approaches to steer football at the EU level. *International journal of sport policy and politics*, 5(1), 113-132.
- Gemeente Amersfoort (2008). De Kracht van Sport. Kadernota voor het sportbeleid 2008-2015. Zoals geraadpleegd op 20 december 2021 van https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?de-kracht-van-sport&kb_id=6454&kb_q= .
- Gribnau, J. L. M. (2009). Legitimiteit, recht en governance. Met recht: *Liber Amicorum Theo Raaijmakers*, 153-164.

- Harding, J. (2013). *Qualitative data analysis from start to finish*. London: Sage.
- Hirsch, P. M., & Andrews, J. (1984). Administrators' Response to Performance and Value Challenges--Or, Stance, Symbols and Behavior in a World of Changing Frames. In *Leadership and organizational culture: New perspectives on administrative theory and practice* (pp. 170-185).
- Hoekman, R. H. A., Straatmeijer, J., & Breedveld, K. (2014). Voorstudie financiële aspecten van sport. Radboud Universiteit Nijmegen. Zoals geraadpleegd op 13 december 2021, van <https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/135858/135858-OA.pdf?sequence=1> .
- IFMA. (2021). Anti-Doping Rules. Zoals geraadpleegd op: https://muaythai.sport/wp-content/uploads/2020/12/IFMA_Anti-Doping-Rules_2021.pdf .
- Joosten, C. (2018). Wopke Hoekstra: het sportwapen van Rutte III. *EW Magazine*. Zoals geraadpleegd op 19 februari 2022, van: <https://www.ewmagazine.nl/nederland/achtergrond/2018/07/wopke-hoekstra-het-sportwapen-van-rutte-iii-630664/> .
- Kansspelautoriteit. (2021, 28 september). Wet KOA: veranderingen per 1 oktober 2021. Zoals geraadpleegd op 26 februari 2022, van <https://kansspelautoriteit.nl/nieuws/2021/september/wet-koa-veranderingen-per-1-oktober-2021/#:~:text=De%20Wet%20Kansspelen%20op%20afstand,van%20die%20gevolgen%20voor%20spelers> .
- KNVB. (z.d.). Opleidingen en op- en bijscholingen. Zoals geraadpleegd op: <https://www.knvb.nl/assist/assist-trainers/opleidingen-op--en-bijscholingen> .
- KNVB. (z.d.). Vertrouwenscontactpersonen. Zoals geraadpleegd op: <https://www.knvb.nl/over-ons/contact/vertrouwenspersonen> .
- Lagendijk, E. & Deelen, I. (2018). *Waard om te vechten: over de waarde van full contact vechtsporten van jongeren*. Amsterdam: DSP-groep.
- Libbenga, J. (2020, 24 december). 2020: Ineens gingen we massaal beeldbellen en videovergaderen. *Emerce Tech*. Zoals geraadpleegd op 15 december 2021, van: <https://www.emerce.nl/nieuws/2020-hoe-massaal-gaan-videovergaderen> .
- Loef, L. & Lagendijk, E. (2015). *Bad boys network: Over de relatie tussen full-contact vechtsport en criminaliteit*. Amsterdam: DSP-groep.

- Lucassen, J. & Bottenburg, M. van (2004). Sneller, hoger, sterker, beter. Kwaliteitsmanagement in de sport. Nieuwegein: ARKO Sports Media.
- Lynch, D. (2001). California State Athletic Commission. Zoals geraadpleegd op 4 april 2021, van <https://digital.sandiego.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1064&context=crlr> .
- Mertens, F. (2008). Toezicht en veiligheid in een deregulerend tijdperk. Tijdschrift voor toegepaste Arbowedenschap (Vol. 2). Zoals geraadpleegd op 19 november 2021, van <https://www.arbeidshygiene.nl/-uploads/files/insite/2008-02-ferdinand-mertens-trf.pdf> .
- Muller, L. (2021, 25 mei). Sportscholen weer open met 30 procent minder leden. Sport & Strategie. Zoals geraadpleegd op: <https://www.sportenstrategie.nl/sport-corona/sportscholen-weer-open-met-30-procent-minder-leden/> .
- Nederlandse Sportraad. (2020). Het speelveld van de sport: discussienota over de organisatie en financiering van de sport in de toekomst. Zoals geraadpleegd op 23 mei 2021, van <https://www.nederlandse-sportraad.nl/documenten/publicaties/2020/07/10/het-speelveld-van-de-sport.-discussienota-over-de-organisatie-en-financiering-van-de-sport-in-de-toekomst> .
- Nelen, H., & Moerland, R. (2020). Sleutelpersonen in de sport: De aftrap. Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit, 10(2), 3-12.
- NLactief. (z.d.). Het NLactief Keurmerk. Geraadpleegd op 20 december 2021, van <https://www.nlactief.nl/erkend-aanbod/keurmerk/> .
- NOC*NSF. (2005). De 13 aanbevelingen voor Goed Sportbestuur: pas toe of leg uit! Arnhem: Commissie Goed Sportbestuur. Zoals geraadpleegd op 9 maart 2021, van <https://nocnsf.nl/media/1463/13-dertien-aanbevelingen-goed-sportbestuurpdf.pdf> .
- NOC*NSF. (2015). Aantal lidmaatschappen bij sportbonden blijft stabiel. Geraadpleegd op 30 december 2021, van <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/16160/aantal-lidmaatschappen-bij-sportbonden-blijft-stabiel/> .
- NOC*NSF (2019). Centrum Veilige Sport Nederland. Zoals geraadpleegd op 3 maart 2022, van https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?centrum-veilige-sport-nederland&kb_id=24594 .
- NOC*NSF. (2019). Notitie AV: Bestedingsplan 2020 (agendapunt 4a en b). Geraadpleegd op 18 november 2021, van <https://nocnsf.nl/media/1231/041-notitie-av-bestedingsplan-2020-def.pdf> .

- Miles, M. B., & Huberman, M. (1994). *Qualitative Data-Analysis: an expanded-sourcebook*. Beverly Hills: Thousand Oakes, CA: Sage.
- MON-IFMA. (z.d.). De geschiedenis van het Muaythai. Zoals geraadpleegd op 5 maart 2021, van <https://www.mon-ifma.org/de-geschiedenis-van-het-muaythai/> .
- Olfers, M. & Van Wijk, A. (2021). Ongelijke leggers: een onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag in de gymnsport. Verinorm. Zoals geraadpleegd op 5 maart 2022, van https://dutchgymnastics.nl/assets/Documenten/Veilig-sporten/Verinorm/Verinorm_Ongelijke_leggers_rapport.pdf .
- Het Parool. (2015, 24 juni). Vechtsportautoriteit kan nog dit jaar aan de slag. Zoals geraadpleegd op: <https://www.parool.nl/nieuws/vechtsportautoriteit-kan-nog-dit-jaar-aan-de-slag~bb3ae984/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F> .
- Pennsylvania Department of State. (z.d.) State Athletics. Geraadpleegd op 20 november 2021, van: <https://www.scribbr.nl/apa-voorbeelden/website/> .
- Platform Ondernemende Sportaanbieders. (2021, 18 juni). *Oprichting Platform Ondernemende Sportaanbieders een feit*. Geraadpleegd op 23 november 2021, van <https://www.nlactief.nl/actueel/oprichting-platform-ondernemende-sportaanbieders-een-feit/> .
- Pfeffer, J., & Salancik, G. R. 1978. *The external control of organizations: A resource dependence perspective*. New York: Harper & Row.
- Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of public administration research and theory*, 18(2), 229-252.
- Rijpstra, J., Kemper, F. & Van Der Roest, J.W. (2010). *Sport en politiek in Nederland*. De Sportwereld 57-58.
- Romijn, D., Kalmthout, J. V., & Breedveld, K. (2016). *VSK monitor 2016: Voortgangsrapportage Actieplan'Naar een veiliger sportklimaat'*. Mulier Instituut. Geraadpleegd op 20 februari 2022 van <https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/161260/161260.pdf> .
- RTV Drenthe. (2020, 20 mei). Schilt steunt Haagse demonstratie: 'Vechtsport kan veilig op 1,5 meter'. Zoals geraadpleegd op 21 december 2021, van <https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/160076/Schilt-steunt-Haagse-demonstratie-Vechtsport-kan-veilig-op-1-5-meter> .

- Scott, W.R. (2014). *Institutions and Organizations: Ideas, Interest and Identities*. Fourth edition. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Skinner, J., Edwards, A. & Corbett, B. (2015). *Research Methods for Sports Management*. New York: Routledge.
- SKMO. (z.d.). SKMO. Zoals geraadpleegd op: <https://skmo.nl/skmo/> .
- Sportnext. (2013, 24 juni). De toegevoegde waarde van sportbonden. Zoals geraadpleegd op: <https://www.sportnext.nl/de-toegevoegde-waarde-van-sportbonden/> .
- Stan, S., V. (2019). Strategic Management in Sports. The Rise of MMA Around the World – The Evolution of the UFC. *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*. Vol. 19, 1.
- Swanborn, P.,G. (1990). De probleemstelling, in het bijzonder bij interpretatief onderzoek: een pleidooi voor duidelijke taal. *Sociologische Gids*, p. 107 – 123.
- Timmermans, S. (2018). Abductive analysis. *Tijdschrift Kwalon*, 21(2).
- Treep, B. (2014). Europeanisering en nationale sportbonden: de invloed van de Europese Unie op de good governance van nationale sportbonden. [Masterscriptie, Universiteit Utrecht]. Google Scholar.
- Toret, R. (2018, 30 september). Leidenaar bij wereldtop MMA: 'Gegard is echt een natuurtalent'. *Leidsch Dagblad*. Zoals geraadpleegd op 19 februari 2022, van: https://www.leidschdagblad.nl/cnt/dmf20180930_91434973?utm_source=google&utm_medium=organic .
- Trommelen, J. (2020, 4 oktober). Germaine de Randamie wint overtuigend in UFC-bubbel Abu Dhabi. DTV Nieuws. Zoals geraadpleegd op 19 februari 2022, van: <https://dtvnieuws.nl/nieuws/artikel/germaine-de-randamie-wint-overtuigend-in-ufc-bubbel-abu-dhabi> .
- Van Bottenburg, M. & Heilbron, J. (2006). De-sportization of fighting contests: the origins of no holds barred events and the theory of sportization. *INTERNATIONAL REVIEW FOR THE SOCIOLOGY OF SPORT*. 41/3–4(2006) 259–282 .
- Van Bottenburg, M. (2007). Om de sport verenigd. *Instituten in de sportwereld*. 1-12.
- Van Erp, J. (2019). Toezicht en governance in de open samenleving. *Bestuurskunde*, 29(2), 30–38.

- Van Erp, J. G., & Winter, H. B. (2020). 11 Toezichtsautoriteiten en inspecties. Wolters Kluwer.
- Van Kalmthout, J. (z.d.). Sportbonden en besturen. Geraadpleegd op: <https://www.mulierinstituut.nl/onderzoeksthemas/aanbieders/sportbonden-en-besturen/#:~:text=Sportbonden%20organiseren%20niet%20alleen%20competitie,de%20taken%20van%20de%20bonden.>
- Van Kleef, R. (2013). Samenloop bij de rechterlijke toetsing van tuchtrechtelijke sancties in de sport. WPNR (Vol. 6965). Geraadpleegd op 18 november 2021, van <https://www.sdu.nl/content/inhoudsopgave-wpnr-6965-9-maart-2013>.
- Van Thiel, S., van Erp, J. G., de Kruijf, J., Kingma, S., Blom, R., & Bouwman, R. B. (2017). Kansen begrensd: Evaluatie van de Kansspelautoriteit 2012-2016.
- Van 't Verlaat. (2010). Marktgerichte sportbonden: een paradox? Onderzoek naar de achtergronden en gevolgen van de toepassing van een marktbenadering door Nederlandse sportbonden. [Proefschrift, Universiteit Utrecht]. Google Scholar.
- van Wijk, A., & Olfers, M. Macht(eloos). *Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit* (10) 2.
- Vechtsportautoriteit. (2017, 24 april). Vechtsportautoriteit van start, bestuur benoemd. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/vechtsportautoriteit-van-start-bestuur-benoemd/>.
- Vechtsportautoriteit. (2018). Jaarverslag Nederlandse Vechtsportautoriteit 2017-2018. Zoals geraadpleegd op 23 november 2021, van: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/uploads/Jaarverslag%202017-2018%20VA.pdf>.
- Vechtsportautoriteit. (2019). Word lid van ons auditteam! Zoals geraadpleegd op 23 november 2021, van: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/word-lid-van-ons-auditteam/>.
- Vechtsportautoriteit. (2019). Nieuwsbrief december 2019. Zoals geraadpleegd op: <https://mailchi.mp/481095331a9f/nieuwsbrief-december-2019?e=caeb64a1be>.
- Vechtsportautoriteit. (2020). Handboek aanpak grensoverschrijdend gedrag in de vechtsport. Versie januari 2020. Creative commons. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/uploads/handboek-aanpak-gog-2020.pdf>.
- Vechtsportautoriteit. (2020). Jaarverslag Nederlandse Vechtsportautoriteit 2020. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/uploads/Documenten/Jaarverslag%20Nederlandse%20Vechtsportautoriteit%202020.pdf>.

- Vechtsportautoriteit. (2020, 27 maart). Op pad met het auditteam. Geraadpleegd op 16 januari 2022, van: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/op-pad-met-het-auditteam/> .
- Vechtsportautoriteit. (2020, 8 mei). Brandbrief vechtsportsector en fitnessbranche. Zoals geraadpleegd op 21 december 2021, van <https://www.vechtsportautoriteit.nl/brandbrief-vechtsportsector-en-fitnessbranche/> .
- Vechtsportautoriteit. (2020). Nieuwsbrief September 2020. Zoals geraadpleegd op: <https://mailchi.mp/53b9e077ab85/nieuwsbrief-september-2020> .
- Vechtsportautoriteit. (2020). Regulering vechtsportgala's: handreiking voor gemeentelijk beleid. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/uploads/handreiking-gemeentelijk-beleid-2020.pdf> .
- Vechtsportautoriteit. (2021, 14 januari). Uniforme regels prof en amateur MMA Nederland. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/uploads/Documenten/Uniforme%20regels%20mma%20Nederland.pdf> .
- Vechtsportautoriteit. (2021). Nieuwsbrief Februari. Zoals geraadpleegd op 3 maart 2022, van <https://mailchi.mp/0a41483398d7/nieuwsbrief-februari-2021> .
- Vechtsportautoriteit. (2021, 2 februari). Uniforme regels prof en amateur MMA Nederland: Vereenvoudigd. Zoals geraadpleegd op 6 februari 2022 van <https://www.vechtsportautoriteit.nl/wp-content/uploads/uniforme-regelsets-mma-vereenvoudigd.pdf> .
- Vechtsportautoriteit. (2021, 10 september). Dashboard 2021: de VA in één oogopslag. Geraadpleegd op 30 december 2021, van: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/dashboard-2021-de-va-in-een-oogopslag/> .
- Vechtsportautoriteit. (2021, 28 oktober). Keurmerk VA per 1 september 2022 verplicht voor wedstrijddeelname. Zoals geraadpleegd op 19 februari 2022 van <https://www.vechtsportautoriteit.nl/keurmerk-va-per-1-september-2022-verplicht-voor-wedstrijddeelname/#:~:text=Vechtsportscholen%20die%20willen%20deelnemen%20aan,Vechtsportautoriteit%20is%20begin%202021%20ingevoerd> .
- Vechtsportautoriteit. (2021). Nieuwsbrief November 2021. Zoals geraadpleegd op 3 maart 2022, van [https://mailchi.mp/80a3e87635f3/nieuwsbrief-november-2021?e=\[UNIQID\]](https://mailchi.mp/80a3e87635f3/nieuwsbrief-november-2021?e=[UNIQID]) .
- Vechtsportautoriteit. (2022). Nieuwsbrief Februari 2022. Zoals geraadpleegd op 5 maart 2022, van <https://mailchi.mp/23c86d024a3c/nieuwsbrief-februari-2022-wethouder-schroeft-keurmerk-aan> .

[de-muur-nationaal-vechtsportcentrum-skmo-biedt-versnelde-cursus-meer-over-de-omvon](#) .

- Vechtsportautoriteit. (z.d.). Activiteiten in cijfers: bekijk ons dashboard! Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/nieuws/activiteiten-va-in-cijfers-bekijk-ons-dashboard/> .
- Vechtsportautoriteit. (z.d.). Convenantpartners. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/convenantpartners/> .
- Vechtsportautoriteit. (z.d.). Dopingbestrijding. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/dopingbestrijding/> .
- Vechtsportautoriteit. (z.d.). Keurmerk Vechtsportautoriteit. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/keurmerk/> .
- Vechtsportautoriteit. (z.d.). Over de Nederlandse Vechtsportautoriteit. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/over-ons/> .
- Vechtsportautoriteit. (z.d.). Keurmerk Q&A. Zoals geraadpleegd op: <https://www.vechtsportautoriteit.nl/wp-content/uploads/keurmerk-q-a.pdf> .
- Veenstra, J. (2004). De ondernemer en "zijn" brancheorganisatie: een te verklaren liefde?: Een onderzoek naar de relatie tussen de bedrijfs- en ondernemerskenmerken in de Zeefdruk- en Signbranche én het lidmaatschap van de brancheorganisatie ZSO. [Proefschrift, Vrije Universiteit Amsterdam]. Geraadpleegd op 18 november 2021, van <https://research.vu.nl/ws/files/75870731/9743C8EF-51AA-42D1-98CD199AFA37EFC4> .
- Vertrommen, T., Veldhoven, S. V., Uzieblo, K., & Van Den Eede, F. (2016). Preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport. ORTHO RHUMATO (NEDERLANDSE ED.), 14(3), 21-26.
- Weber, M. (1978). Economy and society: an outline of interpretive sociology. Berkeley, CA: University of California Press.
- Wolcott, J. (2019). What makes Dutch kickboxing different from other martial arts? Zoals gepubliceerd op: <https://www.onefc.com/lifestyle/what-makes-dutch-kickboxing-different-from-other-striking-arts/#:~:text=The%20Beginning%20of%20Dutch%20Kickboxing,Kyokushin%20karate%20and%20Muay%20Thai.&text=Over%20the%20years%2C%20they%20further,Thai%20and%20Western%20boxing%20techniques> .

10. Bijlagen

Bijlage 1: Korte geschiedenis van full-contact vechtsport in Nederland

Om een beter beeld te geven van hoe de full-contact vechtsportsector duurzaam georganiseerd zou kunnen worden, is het belangrijk om een korte geschiedenis te geven van hoe deze sporten in Nederland zijn geïntroduceerd en zich vervolgens hebben ontwikkeld. Het is belangrijk om de geschiedenis van deze sporten en de unieke organisatievormen erachter te kennen, voordat er iets gezegd kan worden over de toekomstige organisatievormen achter deze sporten. De introductie en ontwikkeling van het kickboksen, Muay Thai en MMA worden daarom kort toegelicht in dit hoofdstuk.

Kickboksen

Kickboksen kwam aan het eind van de jaren '70 op in Nederland. Dit gebeurde nadat enkele Nederlanders naar Japan waren afgereist om daar het Japanse kickboksen te leren, dat toen een mengvorm was van het Kyokushin Karate en Muay Thai of Thaiboksen. Toen deze pioniers terugkwamen in Nederland openden zij zelf sportscholen om het Japanse kickboksen te leren aan anderen. Hierdoor ontstond er een 'Nederlandse school' van het kickboksen. De Nederlandse school van het kickboksen was destijds significant verschillend van het andere, Westerse kickboksstijlen. Dit vooral omdat er bij het Nederlandse kickboksen ook op de benen getrapt wordt, waar dit bij andere kickboksstijlen niet gewoonlijk was (Wolcott, 2019).

Nadat er meerdere kickboksscholen in Nederland verschenen, zorgden conflicterende meningen over correcte technieken, stijlen en puntentelling voor een versplintering van sportscholen, bonden en organisaties of personen die wedstrijden organiseerden (promotors). Samenwerking tussen verschillende bonden kwam om deze reden weinig voor: elke bond en promotor was van mening dat zij 'de ware kickboksstijl' vertegenwoordigden. Maar ondanks de versplintering van bonden en promotors werd kickboksen steeds populairder in Nederland. Met name door de opkomst van grote vechters in het internationale K1 in de jaren '90 en het begin van de jaren 2000 (Dortants, 2018). Ook mede dankzij sportstimuleringsprogramma's van de landelijke en lokale overheden groeide de populariteit van de sport (Elling & Wisse, 2010). Deze subsidies waren echter niet altijd onvoorwaardelijk. Ze vroegen van sportscholen om aan bepaalde kwaliteitseisen te voldoen en financiële verantwoordelijkheid te nemen. Daarbij kregen de lokale en nationale overheden hierdoor een beter beeld van de sportscholen waar kickbokslessen werden aangeboden. De subsidieprogramma's werden door sommigen bekritiseerd. Zo zouden ze ervoor zorgen dat criminele jongeren vechttechnieken werden aangeleerd die gebruikt konden worden in het criminele circuit. Daarnaast zouden vechtsportevenementen ontmoetingsplaatsen voor criminelen zijn. Dit laatste bleek op sommige plekken ook waar te zijn (Loef & Lagendijk, 2015).

Eberhard van der Laan, destijds burgemeester van Amsterdam heeft vechtsportevenementen om deze reden uiteindelijk in zijn geheel verboden (Dortants, 2018). Hij kwam hier echter gedeeltelijk op terug na gespreken te hebben met prominente vechtsporters en verschillende onderzoeken die de maatschappelijke waarde van full-contact vechtsporten onderschreven (Dortants, 2018; Elling & Wisse, 2010; Lagendijk & Deelen, 2018). Van Der Laan besloot hierop een stuurgroep voor de regulering van de full contact

vechtsporten in het leven te roepen die uiteindelijk zou leiden tot de oprichting van de VA (Vechtsportautoriteit, 2018).

Muay Thai / Thaiboksen

Muay Thai of thaiboksen is de nationale sport in Thailand. Het is een full-contact vechtsport waarbij er van acht ledematen gebruik mag worden gemaakt. Dit in tegenstelling tot de vier ledematen (vuisten en schenen/voeten) die mogen worden gebruikt bij het kickboksen. Bij thaiboksen mogen ook de ellebogen en knieën worden gebruikt. Met name het gebruik van deze ledematen onderscheid Muay Thai van het Japanse kickboksen. Tom Harinck, ex-trainer van onder andere Badr Hari, was degene die in 1978 het Muay Thai naar Nederland haalde (MON-IFMA, z.d.).

MMA

Mixed Martial Arts of MMA kreeg pas later voet aan de grond in Nederland. In 1993 stapte Gerard Gordeau als eerste Nederlander de kooi van de UFC in. Er waren destijds veel minder regels dan bij het huidige MMA, wat betekent dat eigenlijk alles was toegestaan, behalve bijten of het met de vingers steken in de ogen van de tegenstander. Ook de benaming MMA bestond destijds nog niet. Er werd gesproken van 'free-fights' of 'No Holds Barred' evenementen en de vechters vochten met blote vuisten (Van Bottenburg & Heilbron, 2006). Dat er geen regels waren en er werd gevochten "om te overleven" werd ook gebruikt in de marketing voor free-fight evenementen, die na de oprichting van de UFC steeds populairder werden over de hele wereld. De evenementen werden uitgezonden via zogenaamde 'Pay Per View' (PVV) betalingen, waarbij kijkers per evenement een bepaald bedrag betalen. Met deze internationale populariteit kwam, net als bij het kickboksen in Nederland, ook het publieke debat over de maatschappelijke acceptatie van deze sport. Erica Terpstra, destijds Staatssecretaris van Sport pleitte voor een verbod op de gevechten die "*geen sport genoemd zouden mogen worden*". Zij stond niet alleen in haar kritiek op de free-fights. Zelfs gerenommeerd kickbokstrainer Tom Harinck noemde het "*barbaars populair vermaak*" (Van Bottenburg & Heilbron, 2006).

Deze 'free-fights' hebben in de jaren '90 en 2000 een proces van 'sportificering' doorgemaakt (Van Bottenburg & Heilbron, 2006). Sportificering is een proces waarbij organisaties de spelregels en de sanctionering op het verbreken van deze spelregels tot in detail nuanceren (Elias, 1971: 92). Hoewel het vechten in een kooi met nauwelijks regels door velen werd gezien als 'ordinair straatvechten' is het feit dat de vechters zelf vrijwillig deelnemen een belangrijk gegeven wat het onderscheid van een vechtpartij op straat. Elke deelnemer die de kooi in stapt, weet waar hij of zij aan begint.

In de Verenigde Staten heeft de entertainmentsector bijgedragen aan de sportificering van het freefighten naar wat nu de sport Mixed Martial Arts (MMA) heet. De term sportificering zal nader worden toegelicht in het theoretisch kader van deze thesis. Inmiddels is MMA een bekende kijksport en de snelst groeiende vechtsport ter wereld (Stan, 2019). Dit uit zich in talloze pay-per-view evenementen bij verschillende organisaties het hele jaar door, MMA-videogames, boeken en films en het feit dat het in Amerika de populairste sport is bij mannen tussen 17 en 35 jaar (Brent & Kraska, 2013). Zo blijkt ook uit onderstaande citaat:

“UFC cable television programs, such as broadcasted fights and The Ultimate Fighter reality series, now often draw higher television ratings among targeted demographics than the National Basketball Association, Major League Baseball, the National Hockey League and American college football.” (Scelfo, 2006; Wertheim, 2007)

Hoewel kickboksen in Nederland nog steeds het meest populair is, is ook het MMA groeiende in Nederland. Met vechters zoals Alistair Overeem (UFC, voorheen Strikeforce), Germaine de Randamie (UFC) en Gegard Mousasi (Bellator, voorheen Strikeforce en UFC) is Nederland ook op het hoogste niveau van het MMA vertegenwoordigd. Opvallend is dat de meeste Nederlandse MMA-vechters een achtergrond in het kickboksen hebben. De Nederlandse kickboksstijl is mede daarom wereldberoemd.

Bijlage 2: Organisatie VA

Om **toezicht** te kunnen houden en als **adviesorgaan** naar gemeente te fungeren heeft de VA een dagelijks bureau van 2,5 FTE's (Vechtsportautoriteit, z.d.). Daarover wordt toezicht gehouden door een zeskoppig bestuur, dat minimaal maandelijks bijeenkomt (Vechtsportautoriteit, z.d.). Alle leden van het bestuur hebben achtergronden in verschillende domeinen die op één of andere manier aan vechtsport gerelateerd zijn. Dit kan variëren van een juridische achtergrond tot een veiligheidsachtergrond tot medisch specialisme. Dit bestuur wordt weer overzien door een tweekoppige raad van toezicht, bestaande uit ervaren leden met een achtergrond in de sport en het openbaar bestuur (Vechtsportautoriteit, z.d.). Tot slot is er nog een auditteam dat ook opereert op vrijwillige basis. Dit team, bestaande uit 32 auditors, gaat langs de evenementen om te controleren of alles volgens de gemaakte afspraken gaat (Vechtsportautoriteit, 2020). Sinds juli van 2021 gaan zij ook langs de sportscholen die het Keurmerk VA hebben verkregen om te controleren of de werkelijkheid overeenkomt met de aangeleverde gegevens van de aanvraag van het keurmerk (Vechtsportautoriteit, 2021).

Om goed geïnformeerd besluiten te nemen en te zorgen dat er ook draagvlak is voor deze besluiten, laat de VA zich adviseren door vijf commissies. Deze commissies worden bemand door personen uit de sector die expertise hebben op het onderwerp waarvoor de commissies in het leven zijn geroepen (Vechtsportautoriteit, z.d.):

- Evenementen en gala's
- Medisch en gezond
- Kwaliteit en licenties
- Techniek
- Communicatie

Deze commissies dienen als bron van informatie. Een goed voorbeeld hiervan is de medische commissie, waar artsen met verschillende medische achtergronden maar met een gedeelde passie voor vechtsport de VA adviseren over medische vraagstukken met betrekking tot de full-contactvechtsporten.

De VA wordt grotendeels gefinancierd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: VWS) en is geassocieerd lid van NOC*NSF en is sinds kort ook lid van het Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS).

Bijlage 3: Overzicht takenpakket sportbond, full-contact vechtsportbond en VA

Om duidelijkheid te geven over de taken van een traditionele bond, een vechtsportbond en de VA, zijn deze drie organisaties en hun kerntaken naast elkaar gezet in de onderstaande tabel. Dit overzicht is relevant voor de heroverweging van de kerntaken van de VA bij de dialoog over een toekomstige organisatievorm van full-contact vechtsport.

TAKEN & ORGANISATORISCHE KENMERKEN	TRADITIONELE BOND	FULL-CONTACT VECHTSPORTBOND	VECHTSPOORTAUTORITEIT (VA)
ORGANISEREN VAN WEDSTRIJDEN	Ja	Nee*	Nee
SAMENSTELLEN EN UITZENDEN VAN NATIONALE SELECTIE	Ja	Verschillend per bond	Nee
BIJHOUDEN VAN UITSLAGEN EN RESULTATEN	Ja	Ja	Controlefunctie (door Fightpassport)
SANCTIONERING VAN LEDEN/SPORTERS	Ja	Nee	Ja
WAARBORGEN VAN KWALITEIT VERENIGINGEN/SPORTSCHOLEN	Ja	Nee	Ja
FACILITEREN TRAINERSOPLEIDINGEN	Ja	Ja**	Nee
FACILITEREN SCHEIDSRECHTEROPLEIDINGEN	Ja	Nee	Nee
AANPAK DOPINGGEBRUIK	Ja	Nee	Ja (faciliterende rol, Dopingautoriteit doet de uitvoering)
AANPAK GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG	Ja***	Nee	Ja
VRIJWILLIG LIDMAATSCHAP	Ja	Ja	Convenant met full-contact vechtsportbonden
DEMOCRATISCHE BESLUITVORMING	Ja	Nee	Nee

Figuur 1: Kerntaken sportbond, vechtsportbond en VA.

* Met uitzondering van VON (WAKO NL en GAMMA NL), MON en MMAAN.

** Van de full-contact vechtsportbonden faciliteert alleen de FOG – Sectie Ringcontactsporten trainersopleidingen in Nederland.

*** De aanpak van grensoverschrijdend gedrag is een relatief nieuw punt op de agenda van sportbonden. Grote bonden besteden hier al aandacht aan maar dit geldt niet voor elke bond. Zie de toelichting hieronder.

Financiering

De financiering van het toezicht van full-contact vechtsport verloopt heel anders dan van sporten met een verenigingsmodel, waarbij de leden contributie betalen aan de sportvereniging, die weer contributie betaalt aan de overkoepelende sportbond (Van Kalmthout, z.d.). In ruil voor deze contributie faciliteert de sportbond competities met arbitrage, ondersteuning voor verenigingen. De sportbond zorgt voor dopingcontroles in samenwerking met de dopingautoriteit of op eigen initiatief en sanctioneert sporters of trainers die over de schreef zijn gegaan op of buiten het veld, vaak met behulp van het ISR. Ook faciliteren sportbonden opleidingen voor trainers en scheidsrechters en hebben de leden via de verenigingen inspraak bij de bond via de ALV (Van Bottenburg, 2007)

Uitzending nationale selecties

Waar mensen de meeste sportbonden van kennen, is het selecteren en uitzenden van de nationale selectie naar EK's, WK's en de Olympische Spelen (SportNext, 2013). Met uitzondering van de VON (WAKO NL en GAMMA NL), de MON en de MMAAN, doen de meeste full-contact vechtsportbonden dit niet. De belangrijkste reden waarom zowel de meeste full-contact vechtsportbonden als de VA zich niet bezighouden met het samenstellen en uitzenden van de nationale selecties is omdat kickboksen, Muay Thai en MMA commercieel georganiseerde sporten zijn zonder Olympische status. Ook is er niet één uniform wereldkampioenschap of Europees kampioenschap dat wordt georganiseerd door één overkoepelende organisatie die de erkenning heeft van de gehele sector.

Verwerking wedstrijdresultaten

Een andere kerntaak van een traditionele sportbond is het verwerken en bijhouden van de wedstrijdresultaten. Dit gebeurde in de full-contact vechtsportsector tot 2019 altijd met de papieren wedstrijdboekjes, waarin ook medische gegevens werden bijgehouden. Omdat elke full-contact vechtsportbond een eigen wedstrijdboekje hanteerde werden de resultaten, evenals de medische gegevens (zoals wanneer een vechter knock-out is gegaan), niet gedeeld met andere bonden. De VA heeft om deze reden in 2018 het 'Digitale Fightpassport' ontwikkeld: een digitaal systeem waarin alle resultaten en medische gegevens worden verzameld (VA, jaarverslag 2017-2018). Het is de verantwoordelijkheid van de vechtsportbond om de resultaten van een evenement goed te verwerken. De VA controleert vervolgens na afloop van elk evenement of dit correct is gedaan en eventuele startverboden zijn ingevoerd.

Sanctionering

De full-contact vechtsportbonden sanctioneren sporters en trainers die over de schreef gaan, maar tot voor 2017 deden veel vechtsportbonden dit niet of niet zorgvuldig genoeg (Vechtsportautoriteit, 2018). Daarbij zijn sportscholen vaak niet gebonden aan een vechtsportbond, waardoor vechtsportbonden vaak niets kunnen doen aan misstanden die zich in de sportscholen afspeelden. Op dit moment ligt de verantwoordelijkheid voor sanctionering van wangedrag binnen de ring of kooi bij de full-contact vechtsportbonden. De VA heeft richtlijnen voor deze sanctionering opgesteld en grijpt daarbij in wanneer de vechtsportbond in hun ogen tekortschiet.

Opleidingen trainers & officials

De FOG is op dit moment de enige vechtsportbond die ook opleidingen voor trainers volgens de KSS-3 structuur van NOC*NSF faciliteert. Daarnaast is er nog één onafhankelijk opleidingsinstituut: de SKMO (SKMO, z.d.). Dit zijn de organisaties die NOC*NSF erkende opleidingen voor trainers faciliteren. Voor officials (juryleden en scheidsrechters) is er sinds 2022 de opleiding van de OMVON (Vechtsportautoriteit, 2021).

Binnen andere sporten worden opleidingen voor trainers en officials meestal door de overkoepelende bond georganiseerd en gefaciliteerd, zoals toegelicht in het theoretisch kader van dit afstudeeronderzoek.

Kwaliteit sportaccommodaties

Het waarborgen van de kwaliteit van de accommodaties van sportverenigingen en sportscholen is een taak die niet veel sportbonden op zich nemen. Wel heeft NOC*NSF minimale kwaliteitseisen opgesteld voor de verenigingen van haar leden (Romijn, Van Kalmthout & Breedveld, 2016). Omdat veel sportverenigingen een vergunning nodig hebben van de gemeente is het ook de verantwoordelijkheid van de gemeenten om te zorgen dat de kwaliteit van sportaccommodaties op peil is. In sommige gevallen krijgen gemeenten en sportverenigingen hierbij hulp van onafhankelijke organisaties (Gemeente Amersfoort, 2015). Sinds maart van dit jaar heeft de VA het 'Keurmerk Vechtsportautoriteit' gelanceerd. Dit is een keurmerk dat zich richt op vijf thema's (accommodatie & materialen, gezondheid, sporttechnisch kader, gedragsregels en de aanpak van grensoverschrijdend gedrag). Sportschoolhouders vragen het keurmerk digitaal aan en dienen gesloten en open vragen te beantwoorden. De aanvraag wordt vervolgens digitaal beoordeeld waarna de sportschoolhouder al dan niet het Keurmerk VA ontvangt. Vervolgens worden er steekproefsgewijs audits afgenomen bij de sportscholen om te controleren of de aangeleverde gegevens overeenkomen met de werkelijkheid (Vechtsportautoriteit, z.d.). Op deze manier probeert de VA in zekere zin de kwaliteit van de vechtsportscholen te waarborgen. Dit is opmerkelijk te noemen omdat de VA hiermee zich eigenlijk ontfermt over een probleem waar de meeste sportbonden zich nog niet over ontfermen.

Er zijn aardig wat verschillen tussen de organisatievorm van full-contact vechtsporten en andere sporten in Nederland. Maar er zijn ook overeenkomsten. Dit heeft invloed op wat als 'normaal' of 'terecht' wordt gezien binnen de full-contact vechtsporten. Met andere woorden heeft dit invloed op de legitimiteit van de organisatievorm. In de discussie over met welke taken de toekomstige organisatievorm van full-contact vechtsport zich wel of niet bezig zou moeten houden komen bovenstaande elementen van de organisatievorm terug. Het is bij elke taak de vraag wat de invloed zou zijn op de legitimiteit als de toekomstige organisatie vorm dit al dan niet oppakt.

Bijlage 4: Topiclijst

1. **Persoonlijke informatie en achtergrond respondent**

- Leeftijd
- Werkachtergrond
- Sportieve achtergrond

2. **Legitimiteit VA**

- Belang van toezicht
- Auditteam
- Commissies
- Handreiking gemeentelijk beleid
- Fightpassport
- Keurmerk Vechtsportautoriteit

3. **Legitimiteit sportbond (volgende fase)**

- Autonomie
- Competitie
- Erkenning
- Democratische besluitvorming
- Sanctionering
- Opleiding trainers en officials
- Aanpak grensoverschrijdend gedrag
- Aansluiting Olympische structuur

4. **Legitimiteit brancheorganisatie (volgende fase)**

- Vertegenwoordiging
- Kwaliteitsnormen
- Maatschappelijke betrokkenheid

5. **Legitimiteit status quo (volgende fase)**

- Gebrekkige zelfregulering
- Negatief imago
- Levelled-Playing Field
- Adviesrol naar gemeenten
- Openbare Orde & Veiligheid

6. **Afsluiting**

Bijlage 5: Interviewvragen

Persoonlijke informatie en achtergrond respondent

1. Wat is uw naam? (anoniem)
2. Voor welke organisatie bent u werkzaam? (anoniem)
3. Hoe lang heeft u werkervaring in de full-contact vechtsportsector?
4. Hoe zijn uw dagelijkse bezigheden te omschrijven?

Legitimiteit VA

5. Hoe vindt u dat de full-contact vechtsporten momenteel zijn georganiseerd?
6. Wat is er volgens u veranderd sinds de oprichting van de VA?
7. Vindt u dat dit de full-contact vechtsporten goed heeft gedaan?
8. Wat vindt u van het auditteam van de VA?
9. Hoe vindt u dat de commissies van de VA functioneren?
10. Wat vindt u van het digitale Fightpassport?
11. Heeft u het gevoel dat de VA haar adviesrol richting gemeenten goed uitvoert?
12. Wat zou de VA volgens u beter kunnen doen? En waarom?

Organisatievorm in de volgende fase

13. Hoe moeten de full-contact vechtsporten volgens u georganiseerd kunnen worden?
14. Hoe moeten de full-contact vechtsporten volgens u gereguleerd worden?
15. Hoe belangrijk vindt u democratische inspraak binnen deze organisatievorm?
16. Wie heeft de verantwoordelijkheid voor het organiseren van competitie in deze organisatievorm?
17. Vindt u aansluiting van de sporten bij de Olympische structuur belangrijk? Waarom wel/niet?
18. Vindt u de vertegenwoordiging van de sporten richting de politiek belangrijk? Waarom wel/niet?

Takenpakket in de volgende fase

19. Hoe de organisatievorm in de volgende fase voor effectieve sanctionering?
20. Hoe moet de organisatievorm in de volgende fase zorgen voor binding met de sportscholen?

21. Moet de organisatievorm in de volgende fase zich bezighouden met het faciliteren van trainers- en officialopleidingen? Waarom wel/niet?
22. Op welke manier moet deze organisatie(vorm) zorgen voor de preventie en aanpak van grensoverschrijdend gedrag buiten het wedstrijd verband om?

Mogelijke spanningen

23. Hoe zou er binnen de toekomstige organisatie(vorm) gezorgd kunnen worden dat beslissingen snel maar toch goed (geïnformeerd) worden gemaakt?
24. Op welke manier zou de toekomstige organisatie(vorm) ervoor moeten zorgen dat zij serieus worden genomen door organisaties en personen binnen de vechtsportwereld?
25. Op welke manier zou de toekomstige organisatie(vorm) ervoor moeten zorgen dat zij het vertrouwen krijgen en behouden van het Ministerie van VWS en de Nederlandse gemeenten?
26. Op welke manier zou de toekomstige organisatie(vorm) moeten samenwerken met NOC*NSF?
27. In hoeverre zou de toekomstige organisatievorm volgens u zonder inmenging van de overheid moeten kunnen opereren?

Financiering

28. Hoe zou de toekomstige organisatie(vorm) achter full-contact vechtsporten gefinancierd moeten worden?
29. Hoe zou deze organisatie(vorm) op de lange termijn ook financieel gezond kunnen blijven?

Afsluiting

30. Zijn er nog zaken of onderwerpen die u aan wilt kaarten tijdens dit interview?
31. Heeft u nog vragen aan mij als interviewer/onderzoeker?

Bijlage 6: Overzicht respondenten

R1	Interne stakeholder
R2	Interne stakeholder
R3	Externe stakeholder
R4	Interne stakeholder
R5	Interne stakeholder
R6	Externe stakeholder
R7	Interne stakeholder
R8	Externe stakeholder
R9	Interne stakeholder
R10	Externe stakeholder
R11	Interne stakeholder
R12	Externe stakeholder
R13	Externe stakeholder

Bijlage 7: Codeboom

Name	Files	References
Bondsstructuur	1	1
Externe legitimiteit SB	1	1
Gemeenten SB	3	22
NOCNSF SB	2	30
Prestatie-uitdagingen ELSB	3	5
VWS SB	2	13
Beleid en structuur	1	7
Positieve sportcultuur	1	3
Waarde-uitdagingen ELSB	1	1
Interne legitimiteit SB	4	19
Autonomie	3	6
Competitie	10	39
Erkenning	3	15
Ledendemocratie	8	18
Opleidingen SB	2	4
Prestatie-uitdagingen ILSB	9	18
Waarde-uitdagingen ILSB	9	29
Zelfregulering	9	56
Olympische aansluiting	8	29
Praktisch	0	0
Bemensing SB	5	13
Financiering SB	6	32

Name	Files	References
Indeling organisatie SB	2	6
Brancheorganisatie	1	1
Externe legitimiteit BO	2	8
Interne legitimiteit BO	2	2
Vraag om vertegenwoordiging	3	5
Waarde-uitdagingen ILBO	2	5
Kwaliteitswaarborging	1	2
Pluraliteit	2	2
Praktisch BO	0	0
Financiering BO	3	11
Vertegenwoordiging	1	1
Campagnes	1	1
Lobby	1	1
Persoonlijke informatie en achtergrond	0	0
Huidige werkzaamheden	8	14
Persoonlijke informatie	7	8
Vechtsport achtergrond	7	13
Werkachtergrond	12	48
Response-biases	1	2
Status quo	0	0
Sector	0	0
Commercieel karakter	6	24
Ondernemersmentaliteit	2	4

Name	Files	References
Communicatie	6	17
Fragmentatie	10	41
Kwaliteit evenementen	1	11
Kwaliteit sportscholen	7	33
Mentaliteit vechters	4	10
Opleidingen	1	3
Sponsoring	3	8
Vergelijking buitenland	2	3
Toezicht	0	0
Belang van toezicht	5	12
Belangenverstrengeling	2	5
Breedtesport	7	27
Gebrekkige zelfregulering	8	23
Freeloading	4	6
Oud zeer	7	33
Negatief imago	8	29
Zorgwekkende ontwikkelingen	5	11
Externe legitimiteit SQ	1	1
Adviesrol richting gemeenten	7	56
Levelled Playing Field	3	16
Openbare Orde	3	15

Name	Files	References
Sportakkoord	2	5
Veiligheid	3	15
Relatie NOCNSF	2	25
Relatie VWS	3	21
Financiering VA	2	8
Sportbrede toezichthouder	3	4
Vergelijking SAC (extern)	1	2
Interne legitimiteit SQ	5	12
Prestatie-uitdagingen	5	19
Capaciteitstekort	3	13
Functioneren auditteam	2	8
Functioneren commissies	5	10
Functioneren FP	3	5
Gelijke behandeling	6	24
Samenwerking	4	14
Draagvlak VA	2	19
Sanctionering VA	2	2
Steun	7	29
Vergelijking SAC (Intern)	3	4
Waarde-uitdagingen	4	9
Doorslaan regelgeving	5	19

Name	Files	References
Toezicht op opleiders	1	6
Toezicht vs. vertegenwoordiging	7	21
COVID-19	6	13